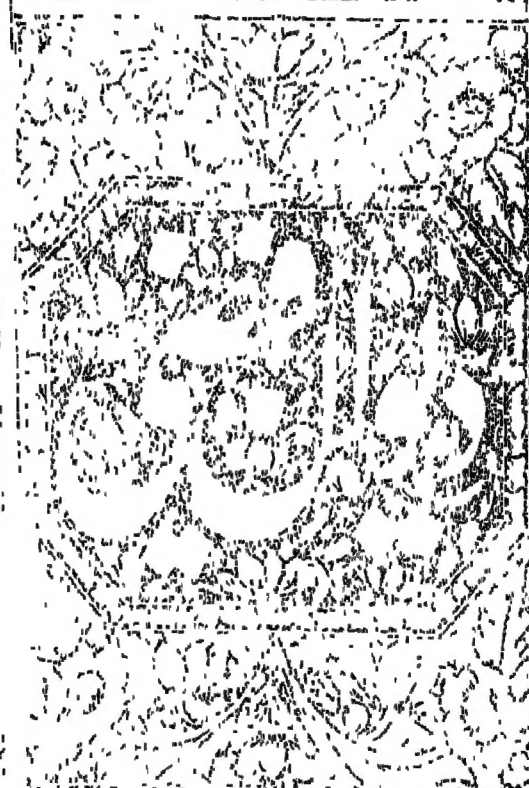

الكتاب المسمى

در بیان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ردیف الف

<p>حریفِ بادہ کجا عاشقِ خراب کجا رسید یار و من افتادہ تا تو اں ایدل شبِ ز فراق تو خواہم بد و خیال استاین بد و عشق تو اسے دلر باسنے دائم خوشست غمکہ دم در گرفته ز آتش آہ محوئے گرمی عشق از دم فسودہ دلاں</p>	<p>جنونِ عشق کجا نشہ شراب کجا چشمِ دین تو کجا رفعتِ اضطراب کجا شبِ فراق کجا و خیالِ خواب کجا کہ دل کجا شد و طاقت کجا و تاب کجا فروغِ شمع کجا خانہ خراب کجا سببِ بادہ کجا شیشہ نگلاب کجا</p>
---	---

طبع مدار ز حاسد فروغِ دل فیضی

سفالِ تیرہ کجا جامِ آفتاب کجا

<p>شبِ عید است ساقی چرخ تفاوتِ تہا است رستاں نگہ کن باد حریفِ آن میجا مشربِ کز ساغرِ عشق زالالِ خضر بر خاکِ سپیدہ زہم چو اسکندر</p>	<p>صلائے بادہ زنِ رُدی کشانِ لابیالی بہر بستی کہ از حد سے برد بے اعتدالی سازادہ نوشد شرابِ پرتنگالی کہے افرا بیلوں آبادہ پیرانہ سالی</p>
---	--

<p>تعالیٰ اللہ عید است ایں کہ در دوران بہاں در جلوہ نازند تا زم بر خداوند سے خیمت دال بدوز خسرو الاجلال لک خوش اقبال بدستان ریادل کہ چوں فیضی</p>	<p>دلے از شوق محرومی سر از ذوق خالی را کہ می بخشد بر عنایاں چنین نازک نہالی را نشاط عید اسفندار مذ ماہِ جلالی را ز بزم اکبری دارند فیض لایزالی را</p>
--	--

<p>اکہی چوں جہاں آسودہ شد در سایہ چترش کئی مہر و دانا خورشید حشر ایں ظلِ عالی را</p>

<p>لے ہمنفسان محفلِ ما ما دست ز غم نہادہ بر سر دریاے غیم و گوہر اشک گنجایش گل نبود اکنوں زود است کہ شوق بے سرو پست زود است کہ آرزو سے شید است</p>	<p>رفتہ و لے نہ از دلِ ما غم پایے فشردہ در گلِ ما کشتی کشتی با حلِ ما شد کوہِ فراق حائلِ ما دہالہ شتاب محلِ ما لے عقدہ کشاے مشکلِ ما</p>
--	---

<p>مگذار گرہ بکارِ فیضی محل کش میر منزلِ ما</p>
--

<p>سحر بیکدہ مقبول شد عبادتِ ما سرید پیرِ مغانیم در طریقتِ عشق شہید خجہر عشق و شہا ہا این جہاں چنین کہ بے لب جان بخش یارِ بیماریم</p>	<p>دید صبح سعادت زہے سعادتِ ما با و درست بود نسبتِ ارادتِ ما برو ز حشر گواہند بر شہادتِ ما روا بود کہ مسیحا کند عیادتِ ما</p>
--	--

زخم بالائے دیدہ است اورا	چشم زخمی رسیده است اورا
زراں بابر وے اور سیدہ شکست	کہ کہاں بس خمیدہ ست اورا
میچکد خوں ز تیغ مرگانش	کس پائیں نگہ پدہ است اورا
گلشن جاں بود کہ صد گل تر	پیش تر گس نمیدہ ست اورا
دل خوں گشته شهید است	خوں کہ بر زود ویدہ است اورا

حال فیضی بین کز ابرویت

تیغ در دل خلیدہ است اورا

در باد عیش عشق مزن گام تمنا	عاشق بنود آنکہ برد نام تمنا
کو آنکہ بہر چشم زدن غمہ شوخش	میداد بدست مژہ پیغام تمنا
من مضطرب از شوق و ہم راست نیاید	آغاز وصال تو و انجام تمنا
ہمکاسہ آں درد کشم من کہ دین لوم	زہراب فنا ریختہ در گام تمنا
لے ولے من و ولے دل پر ہوس	زیں گوشت اگر بگذرد ایام تمنا
اود انجن آں لے حریفان من از دوا	خوانایہ حسرت کشم از جام تمنا

پے در پے آں رہبر عشقم کہ چو فیضی

کام دل خود یافت ہنگام تمنا

خاند گر شیب وصل سقیم راں را	سہیل طلسم آں ماہ پرویاں را
سوار چابک من رخس چوں برا نگیزد	قیامتے بود آں روز خاکسایں را
اسیر طرہ آں ترک سر کشم کہ کشید	بقید حلقہ فقر اک شہسواراں را
بیاد سنبل زلف سنبری کردم	زود و آہ مسیلہ سہ نو بہاراں را

نمزد که برود از هر گل زمین تر گس	ز بس که خاک فرو برده تاجداران را
شراب صاف بتان در پیاله میریزند	بنوش بے که صفاد در صفاست باران را

مچه ز بوالهوسان گرمی نفس فیضی	
که سوز عشق ندادند خامکاران را	

بے بخاک دلت سجده سرفرازان را	سر نیاز براه تو بے نیازان را
دل ز دست رها کرده و میخوانی	که سرو مهند و بخوانند شاهبازان را
تبارک الله از آن غمزه که افسونش	بیاد داده خیال فناء سازان را
چه جادویست ندانم بطریق گفتارش	که باز بسته زبان سخن طرازان را
چه چشمهاست که از یک نگاه شعبده باز	بساط صبر نور دیده پاکبازان را
لوانگران محبت ز گنج بیزارند +	بکیما نظر نیست جانگدازان را

سریر کلکاب تو فیضی بزرگوار هیچ	
نوابان کنند از غنوں نوازان را	

ریخته خون جگر از چشم ما	کل اناء یترشح یمنا
رنجتم از دیده دما دم سرشک	فَامَثَلًا الْأَرْضُ بِهٍ وَالسَّمَاءُ
پرده کش از پیش و نماز خود	تادل و جان پیش کنم رونا
سرکش از من که بخون لم	سرو قدت یافته نشو و منما
هر که بخورشید رخت گرم شد	سایه نخواهد اگر آید هما
رقم و باند هم دل جان برد	قَدْ جَعَلَ الْجَنَّةَ مَثْوًایَها
سیمبران از فرد و صبر و هوش	هر چه ز فیضی ست از این شا

در دیده نمک رنجیده مرا از بخت من آموخته این دریا را	ای حسن تو بربسته نظر دیده و راں را چشم تو که هرگز غره از هم نکشاید دلها بگدازند و جگر با شکافند ای درد و غم از من بدم مرگ بماند سرباخته بازی آں شاهسوارم ای بوالهوساں دیده ببندید که این عشق
--	---

چشمی که توفیقی برخ و دوست کشودے باید که باں چشم نه بینی دگراں را	
---	--

لدا محمد که احوال بخیر است اینجا سخن از یار گوئید که غیر است اینجا بریں اے حضور که سر منزل سیر است اینجا کو سیلماں که ہمہ منطبق طیر است اینجا	ساتی و جام دے و گوشه دیر است اینجا یکمہ عشق می رسید که بهوشم باقیست آب این نیکه جان بخش تر از آب بقا باد و در جلوه و مرغان چمن می پوشند
--	--

فیضی افسانه عیسا نفسا تم ہو س است چہ سیر لہ موسیٰ و عزیز است اینجا	
---	--

باد و گر خام بنوشند حرام است اینجا پاے بردار که کونین دو گام است اینجا که بیک جرعه مے کار تمام است اینجا صید گاهیت که جبرئیل بدام است اینجا سخن نچته گوئید که خام است اینجا	این چستی است که بے باد و جام است اینجا ایک از بادی عشق خبر مے پرسی زاهدان نظر چشمه کوثر منشیں ہیچکس نیست که در دائرہ حیرت نیست از سربسته غم پیش فر دگشا نیست
---	--

نام و ناموس زما خاک نشینان مطلب	این مقام است که ناموس نام است اینجا
چون شدی معتکف میکند فیضی همتدار	کز دم پیرمغان فیض دادم است اینجا
<p>الهدامد چه فریبده مقام است اینجا نیست در انجمن باخبر از دور فلک شب صلت کلیم از آرنی لب ببرند هیچ مرغی به نهانخانه ما پر نترند - قاصدا با تو چه گوئیم ز حال دل خویش ایکه سر چشمه حیوان طلبی در ظلمات</p>	<p>بهر مرغان اولی آنچه دادم است اینجا گردش چرخ همی گردش عالم است اینجا چشم بکفای چه حاجت بکلام است اینجا جز ببط باد که طاووس خرام است اینجا یار با ماست چه حاجت به پیام است اینجا کار صد خضر بیک جرعه تمام است اینجا</p>
فیضی از دایره پیر خرابات مرو	کز کفش کار دو عالم بنظام است اینجا
<p>حسنه تمام داده ام آں ماه پاره را بنگر تصرف نظر ابل دل که چون آں قطره که چشم منش داشت ز کنار لے آفتاب این همه بر آسمان مرو خلقه سخن چشم تماشا کشاده اند آه این چه فتنه هست که دوراں تمام کرد</p>	<p>ممه کرده ام بزور توجه ستاره را طوفان آتشی بنمودم شماره را بحری شد و نهفت ز چشم کناره را من هم عقیق ساخته ام سنگ غاره را کو دیده که فرق شناسد نظاره را در روزگار اوستم نیم کاره را</p>
فیضی فریب خورده عیار پیشه است	کز گوش آفتاب کشد گوشواره را

<p>تاصحت است عنصر شاہ یگانہ را در خواب راحند دو بیمار نرگش گوشخ گوشہ گیر کہ از صبح عافیت دولت نوید عمر ابد میدہد باو - اے عیش گیر رفت زمن ورنہ کردے اے خوشدلی کہ ماندی ازین بزمگاہ دوا</p>	<p>پیدا است اعتدال مزاج زمانہ را کوتہ کن اے طیب فسونگر فسانہ را افروخت آفتاب نش صحن خانہ را اے بخت گوش دار کہ گویم نشانہ را ایشایہ مقدمت گہر دانہ دانہ را فرسودہ کن ز پوسہ زدن آستانہ را</p>
<p>فیضی گذشت کردل بے صبر ہر سحر آہم بافتاب ساندی زمانہ را +</p>	
<p>قامت کرد سربند مرا بودہ ام بھو قامت آزاد تاکہ اے خندہ زن بزم کسا مین دیوانہ دل باو دادم از ازل من ربودہ عشقم اے طیبیاں جنون من ازیست</p>	<p>سر زلفت ز پا نگند مرا زلفت آورد در کنت مرا غیرت آورد بزم خند مرا عاقلان پند میدہند مرا نہ باید کسے زیند مرا داغ سر نیست سودمند مرا</p>
<p>شہر فیضی گویں پندم نیست این سخن کے فتنہ پسند مرا</p>	
<p>سر سوداے تو نگذاشت دل دین مارا گرہ دل اگر از پیک صبا بخشاید حیرت سوخت کہ چو طاقبت یک لمحہ شد</p>	<p>عشق دزدیت کہ با خانہ بروکارا قاصد راز کنم شوق جہاں پیما را آنکہ بنود با عجاز ید بیضا را</p>

<p>چرخ سوخت که چون طاقت یک لمحه نیست ما از آن کوه کنایم که گر کار افتد گر بر درسیه هم سوختگان بنشینند محتسب گر نمک انداخته در می سهل است</p>	<p>آنکه نبود باعجاز پدر بیضا را از خروشنه بشکافیم دل خارا را نفس صبح شمارند شب یلدا را وای آن مست که آتش نرزد صهارا را</p>
<p>سوخت فیضی ز دم گرم و اگر عشق نیست آتش آشام کند طوطی شکر خارا</p>	
<p>ذوق لبست جان دهد عاشق بیچاره را یاد ده غمزه را فتنه که بے حاصل است گر نه پیای رسد ناوک دلدوز او زاهد فردوس جو زو که طلبکار دوست من که وطایح کدام کاه و جانسوز من سنگدلی تا بچند یک نفس آهسته باش</p>	<p>زهر بود جز شکر مرغ شکر خواره را بعبده آموختن ترک ستمکاره را از چه فراهم کنم این دل صدپاره را که بدو عالم دهد یک ذمه نظاره را داده بنیاد آسمان سوخته سیاره را تا بفسون و فاموم کنم خاره را</p>
<p>جان تو فیضی ز تن رفت و نیامد بجا خانه نیاید بیکار عاشق آواره را</p>	
<p>گر راه روش این بود آن ناقه دوا را کس دیده بر آن شکل و شامل بکشتا بایی ره و رو کفر ز ایماں نشناسیم خوایا همه مائل بزروسیم ولیکن</p>	<p>گمراه کند قافله کعبه رواں را کز جان و دل و نبرد تائب توای را حسنست که از راه بر تو پیر و جواں را جز نقد محبت نبود جان که رواں را</p>
<p>فیضی چه کنی تاله زبید و بگو مار</p>	<p>فریاد چه تاثیر کند ناشنواں را</p>

لے زلفت تو در سلسلہ جنبانی دہما	در جنبش زلفت تو پریشانی دہما
حسن تو بر آراستہ صد خوان ملاحظت	وانگاہ صلا دادہ بہمانی دہما
بگذار تغافل کہ محالست بتاں را	بے غمخہ بیدار نگهبانی دہما
اقلیم بتاں نادرہ ملکیت کہ باشد	آبادی آں ملک زویرانی دہما
سختی مہراز حد کہ دگر تاب نداریم	لے شونخ حذر کن زگران حالی دہما
استادای چشم تو کشید اہل فسوں را	در کتب تعلیم زباندانی دہما

فیضی سر خود گیر کہ اندازہ بروست

در طرہ ادبے سرو سامانی دہما

من و رندی و سیر شہ بہا	تا بگیر و قرار ندیب ہا
جاں فدا کرد ہائے جانان را	چہ تفاوت ز حشر قالب ہا
آں گراں خواب را بجلوت ناز	چہ خبر از خروش یارب ہا
بخیالش خوشم کہ نگذار و	خواب برگرد دیدہ ام شب ہا
غرق دریائے عشق آزاد است	از بلندی موج غمغب ہا
لے فلک سوے اور ہم رہنما	ورنہ آتش زخم بہو کب ہا

فیضی از گفتگو سے عشق خموش

سوخت ایں آتشیں زباں بہنما

تافسوں آموختی آں غمخہ بیباک را	تا قیامت خواب بتی خشتگان خاک را
کشتگان او بمحشر زندہ نتواند شد	صد اہل قربان شود آں غمخہ چالاک را
میروی چابک سوار من با ہنگش کا	کاٹکے از خون من رنگیں کنی فراق را

<p>آتش از پرده بیرون شعله زد لے گرم عاشق از جنبش شوقند سرگردان دست برق استغنائیقتد جز بد لہاسه خراب</p>	<p>تا بکے در پرده داری ردے آتشاک را نیست تاثیر سے بعاشق گردش افلاک را آرے این آتش نسوزد و ہر خس خاشاک را</p>
<p>طعنہ بر فیضی مزن زاہد پیریں رنگہاں پاکدامنی زندان گریباں چاک را</p>	
<p>غمرہ آموز و بختیت شیوہ پیدا را از پہ دل بردن من چسپت چندیں اضطراب با هجوم عشق صبر از من چہ سجوی کہ گرد رہ نور دان بلا بردند ہر یکہ ہ وصل بوسے زلف او نمی آید بوسے من مگر بگذرازاہن دلی ماہن کہ از خیرت بدل</p>	<p>طرفہ شاگردی کہ میگوید سبق استاد را بے تحمل صید چوں آید بکف صیاد را لشکر بیگانہ ویراں کشور آباد را پاینگاہ مدورین ہاں میاں فراد را طرہ او پاسے در زنجیر دار و باد را آتشے دارم کہ بگذازد دل فولاد را</p>
<p>فیضی بیتاب دیگر از سر کوشش برد نازک است اینجا بیر جاے دگر فریاد را</p>	
<p>نیست اہر وز نظر بر من دلسوز ترا لے کہ داغ دل من میدہ چو گل خندہ نی بر تو روشن نشد این آتش پنہاں کہ مرا بر سرم تیغ بزن کہ تو نخواہم گلہ کرد ہوا الہوس در قرۃ غمرہ زناں سہل سیر برو لے محتشم دہر کہ ارزانی باد</p>	<p>ما چہ گفتند حریفان بد آموز ترا بیج تاثیر ندارد مگر این سوز ترا گرچہ بینم ہمہ شب انجن افرورہ ترا کہ بریں داشتہ خوے ستم آموز ترا کہ خطر ہاست برین ناوک دلدوز ترا دل بد بخت مرا طالع فیروز ترا</p>

فیضی امرو زادے تو جنوں آمیز است

دی بایں حال نبودی چه شد امر و زترا

چشم من از گریمت پنداری مرا
من ز خود بگذشته ام آں به که بگذاری مرا
چشم مستش میرد از راه هشیاری مرا
داد از باب طاعت خط پیراری مرا
میکنی لطفی اگر معذور میداری مرا
از غم و زان جہاں تا کے رسد خواری مرا

مختب بگذر ز من تا چند آزاری مرا
بر من دیوانہ ہر دم تہمت ستی منہ
بچو دیہائے کہ من دارم ز جام و بادہ نیست
از کجا گیرم رہ تقویٰ کہ خط دور جام
ناصحا از لطف میگوئی کہ ترک عشق گیر
تا بکے از زاهدان شہر بنیم سز نش

دشتم فیضی سرے با عالم آزادگی

عشق پیدا کرد اسباب گرفتاری مرا

کہ بر شکست چنین تگ آفتاب مرا
کنون فرو دہ با آرام اضطراب مرا
دگر پرس سبب دیدہ پیر آب مرا
کہ اگر سوال کنم کم دہ جواب مرا
کند فرشتہ بنامت رقم ثواب مرا
کہ تلخ کرد شب و روز خور و خواب مرا

بیک دور و ز میر روزہ برد تاب مرا
قدش بجلوہ ازین پیش است مضطرب
ز تشنگی لب و خشک بنگرے ہجوم !
ضعف روزہ بود نے ز روئے استغنا
مدار روزہ کہ از صدق نیتی کہ مراست
سپہر کاش میر روزہ را بر اندازد

زیادہ دست کشیدم روا بود فیضی

کہ بشکند دل تو بہ ارتکاب مرا

در عاشقی خوشست یا وارگی مرا

آوارہ کرد عشق بیکبارگی مرا

<p>لے ہدماں پچاشقی شربتہم چہ کا از صبر تیغ چارہ من سے کند طیب من در شب فراق ببالیں ہناده سر در کف کند غمرہ و بردوش تیغ ناز</p>	<p>کا موت عشق او بگر خوارگی مرا بیچارہ ام چہ چارہ ز بیچارگی مرا مرگ از کار آمدہ نظارگی مرا چشم فریبادہ بعیارگی مرا</p>
<p>فیضی ز نعل تو سن او سحر کشم گر باد پائے چرخ شود بارگی مرا</p>	
<p>خواہم کہ بر بندم دگر این چشم عاشق سازا لے عنذ لیباں پر زدن سہلست گردوستان نازم ہاں بت کز ادب بہر قد و مشق سیال بیرنگ ساز من میں ز گوشہ گیران حرم با چشم ناوک زن بگو کر غمرہ و دلخوں کند</p>	<p>در پردہ معنی کشم این عشق صورت باز را مے باید از پروانہ آموختن پرواز را از پیرمغان حرم گسترده پا انداز را تا سحر چشم نشکند ہنگامہ اعجاز را کز تازہ دلہا طعمہ بآں نازنین شہباز را</p>
<p>آمد سمنہ انگیختہ ہر سوشکار آویختہ فیضی تو یکہ سیدہ گلگون میدان تاز را</p>	
<p>لے کردہ تو خیز دل از غمرہ کمینہا ہم سلسلہ پر داختہ زلف تو دلہا با اہل نظر چین چین نیست بتاں را آں طائفہ را خاتم عشق تو بدست است گہ آہ کشد از دل و گہ گریہ کند زار در راہ تمنائے تو من ماندہم و آہ ہے</p>	<p>در طرہ بصید نظر انداختہ چینہا ہم خانہ بر انداختہ چشم تو دیں ہا از بسکہ بدر گاہ تو سو و ند جہیں ہا کز سنگ جنوں ساختہ باشند کمیں ہا از سوختہ عشق عجبت نیست چینیں ہا در عشق تر نہایت قدماں ماندہیں ہا</p>

<p>فیضی زغم شادی ایام چه خیزد اگر عاشق صادق نفسی بگذرازیں ما</p>	
<p>کاش در بر گیرش همچوں قبا حسن او را می کند افروں قبا از بر خود گر کند پیروں قبا رینتی خون و زردی درخوں قبا میشود پیرا ہنم اکنون قبا در بر آں قامت موزوں قبا</p>	<p>وہ چه موزوں ست آں گلگون قبا با وجود حسن روزا فروں او پے دلاں را جاں بروں آید زن چہیست گلگون آں قبا در بر نگہ سے خرامد در قبا آں سرو نماز قاتش موزوں و موزوں تر بود</p>
<p>نیست فیضی قدر پیش دل فقہر گر کنی از اطلس و اکسوں قبا</p>	
<p>مکشای لب من کہ اثر ہاست نفس را واند کہ بزنجیر چہ را ز است جرس را خوش صحبت گرمی ست بہم زد و عس را مرغان بہشتی نشناسند نفس را رعنائی طاوس ندادند مگس را اکسیر و فاساختہ این سوختہ خس را</p>	<p>لے گرم فسوں داشتہ باز بر ہوس را آں سلسلہ بر پاکہ پے محل لیلی است با غمزہ بود چشم تو پیوستہ ہم آغوش آزادہ دلاں در خیم امید نمایند ہر سبز خطے را نرسد پیش تو دوحوی خاک من ازاں کو میرے باد کہ دوراں</p>
<p>از خوان سخن ذوق درگرا فتنہ فیضی این چاشنی فیض نباشد ہمہ کس را</p>	
<p>واے بر ما واے بر ما واے ما</p>	<p>وہ کہ ما واے بلا شد جاے ما</p>

<p>موکب شک جہاں پیایے ما گوہر را ز دل دریایے ما نہ صدف از گوہر بکتایے ما ماندہ زنجیر گراں بر پایے ما خامشی بس کو س استقامتے ما</p>	<p>رفقہ رفتہ عرصہ عالم گرفت موج خیز عشق بیرون میکشد ذره مقداریم اما پُر بود ما و زندان غلبہ بانی کہ عشق عشق مارا کرد چوں سلطان فقیر</p>
	<p>رفقہ از کویت مگر پُری چه شد فیضی دیوانہ شیدے ما</p>
<p>گرہ بکار ز زلفت گرہ کشایاں را کیکہ چشم سپید کردہ دلربایاں را کہ کرد عشق تو بیگانہ آشنایاں را کہ بر زمین نرسد پا بر ہنہ پایاں را کنند طعمہ زار غ و زغن ہمایاں را کہ تعمیر باد بکف نیست ناخدا یاں را</p>	<p>زہے بغمہ ز رہ پُردہ رہنمایاں را چہ غم ز خانہ سیاہی تیرہ بختانش غریب نیست زمن گر غریب شہر خودم بشوق کعبہ چناں میروند رقص کنان در آں مقام کہ سیم رخ عقل پر نرند بدہ بدست توکل ز نام کشتی دل</p>
	<p>طریق زہد ز فیضی حجو کہ مرشد عشق نمود راہ خوابات پارسایاں را</p>
<p>کلید کعبہ نباشد گم از صلیب مرا بہ بنض ہیئہ ناخن مزین طبیب مرا ز اہل عشق چہ نسبت بعد لیب مرا بہ پیش کعبہ بسوزند عنقریب مرا</p>	<p>چو عشق مہچہ شد از ازل نصیب مرا چہ کار بارگ و پے دارد آتش دل من ز برگ و شاخ چمن بر ترست پردازم چنین کہ تن بجرم شد اسیر و دل بستم</p>

بخواری عجم میک در چه تدبیر است | غم تو یافته در شهر خود غریب

چنین که پرده بر افتاد از حقیقت عشق

چه غم ز حاجب و اندیشه از رقیب مرا

دمدم تالها و زاری ها

میرسد وقت جاں سپاریها

کز تو دارم امیدواری ها

باشد اینها میان یاری ها

نیست در عشق پرده و آریها

شرط یار لیت بردباری ها

منم و عشق و بیقراری ها

تیغ خونی کشیده می آید

تا آمیدم مکن ز نیم نگاه

صد بلا میرسد بدل ز نعمت

اشک ما می فتد ز پرده برو

بار عشق تو نمی بریم بخاک

فیضی از گرد چهره پاک مکن

مده از دست خاکساری ها

بیک نظاره برو از راه مارا

نمیدادی دل آگاه مارا

بغیر از نقش خاطر خواه مارا

نباشد همت کوتاه مارا

که خواهد سوخت برق آه مارا

مگر پسد شبه آس ماه مارا

رها کن حبه بشد مارا

بفیض بزم اکبر شاه مارا

بته شد رو برو ناگاه مارا

کسے کاین حسن پیدا کرد ایکاش

نمی آید پروں از پرده دل

دل ما مایل بالا بلندی ست

اگر این ست سوز عشق پیدا

چو اختر چشم ما باز است تا صبح

ملاست گرز بند ما چه خیزد

بجدا اند چو فیضی نبویست

<p>که میخاند سگ درگاه مارا</p>	<p>ملایک را بود بر حال مار شک</p>
<p>دگر چه حال بود عاشقان غمزه را تو کور دیده چرا منکری مشاهده را خبر برید ملامت کشان میکرده را فسون غمزه ساقی هزار شعبده را که موج عریبه خیر است آب نریده را</p>	<p>چنین که ترک من آغاز کرده عریبه را ز چشم ما بجمال بتا تماشا کن سیاه نامه مستان بیاده می شنوید فریب عقل چه حاصل که می دهد بر باد ز نام کشتی می استوار کن فیضی</p>
<p>سواد کلک مرا آفتاب می داند که برده ام به بیاض سحر مسوده را</p>	
<p>بدو عالم ندی یک دم تنهایی را اعتبار می نهند سلسله فرسائی را که ز سر کرده قدم بادیه پیائی را بر شکستند کله گوشه رعنائی را دل بیکجا نبود عاشق بهر جایی را منیع نظاره مکن چشم تماشائی را</p>	<p>گر بدان قدری لذت یکتائی را من و وابستگی عشق که دیوانه دلم هست هر ذره از ریگ رواں مجنونی دست بر سر زدم آل روز که زیر کمر که چشم تو نظر بازدم دگر با مژه ات لے نصیحت گریه در دچہ داری با من</p>
<p>فیضی احسن ازین عشق که دوراں هر روز گرم دارد ز تو بهنگامه رسوائی را</p>	
<p>چشم تو از یاد ببرد فتنه چنگیز را گرم مرا بر سرم این همه شهید را این همه بر دل من غمزه سرتیز را نالہ گلو سوز شد مرغ سحر خیز را</p>	<p>لعل تو افسانه کرد عشرت پروین را شاه سواران حسن جلوه تمکین کنند نیم نگاه ترا با هم بسمل شدیم آه سحرگاه ما سوخته دارد نفس</p>

<p>غمزه شیر افکند پاچو نه در رکاب زیتیم مشکست خاصه که آن چشم مست</p>	<p>حلقه قترک کن زلف دلاویر را داد پست نگه دشته خونریز را</p>
<p>فیضی از قانون توفیق اثر در دلش شعبه بازی چه سود عریده انگیز را</p>	
<p>یار ب بناز پرور نازک نهال مارا چون چشم خویش تاکه باشد بنا توانی سر چشمه دل مالبتگان و غم برون کن بر مصحف جالش مکتبای دیده ما ای عافیت کجائی زین خانه سر بر کن آن ماه را بر آواز احراق امشب</p>	<p>خورشید عافیت کن ابرو بهال مارا در جلوه آرد دیگر مشکین غزال مارا مگذار تیره زینساں آب زلال مارا از آیت شفا کن فرخنده خال مارا صاف نشاط گرداں درو ملال مارا میسند ای سعادت و گیر و بال مارا</p>
<p>در حلقه ملا یک ذکر است تازه گوئی فیضی کمال صحت خواهد کمال مارا</p>	
<p>تاگزیدی دو لعل خنداں را چشم جادو گرت به نیم فسوں چه تطاول که نیست بردلها خود پسندی مکن که اهل نظر سر طوبی فرو نسی آید بجایم بیا ز ما و بیس</p>	<p>کرده ام در تو تیر دندان را چشم بلبسته خواب بنداں را غمزه غنبریں کمنداں را کم پسندند خود پسنداں را پیش سروت نظر بلند انرا از محبت هزار چنداں را</p>
<p>چشم فیضی کجا غنودن گو- مرگ خواب ست درو منداں را</p>	

<p>اگر بر لبم ہند قدحِ شیم خورده را صد جانِ پے بمنزلِ مقصود برده را پاسے بخونِ اہلِ محبت فشرده را گوید میں حقیقتِ حرفِ سترده را خاکے باستانِ محبت سپرده را در کارِ غیر کن نگہِ ناشہودہ را</p>	<p>ساقی کتبِ برقصِ دلِ خونِ فشرده را وہ چوں کنم کہ عشقِ تو آوازہ میکند لے مستِ ترکِ تازی کے بر سرمِ بنہ لے کاش ہمدے کہ رسانید نامرات چوں بگذری ز تربتِ من رود ویدہ کش بہرِ تمامِ کردنِ ماغمرہ بس است</p>
--	---

<p>فیضی تو کیستی کہ ز ند تیغِ غمرہ ات یک زہرِ چشمِ بس چو تو صد نیمِ مرده را</p>
--

<p>شرہ سرتیز تر از چنگلِ باز است اورا وہ چہ خونی نگہِ عربدہ ساز است اورا کایں ہمہ فتنہ بفرمودہ ناز است اورا مرغِ پالستہ کہ سر رشتہ دراز است اورا جنبشِ غمرہ عجب ویدہ گداز است اورا کہ بہر ناز تو صد عرضِ نیاز است اورا</p>	<p>ہانشکاری کہ بد لہا نگ و ناز است اورا ز ہرہ ام آب شود تا فگندہ گوشہ چشم کمنش عیب اگر بائلِ خونِ ریزِ افتاد لے دلِ کامِ طلبِ طہیم چوں نہ طہد میگدازد نظر م تا نکتی مے کمنش جاے رحم است بر آن غمرہ بے دلِ دیں</p>
---	--

<p>فیضی از شیوہٴ دلِ زردی او آگہ باش کہ ہمہ قاعدہٴ شعبہ باز است اورا</p>

<p>حلقہٴ گیسوے تو دامِ بلا غمرہٴ بد خوے تو تیرِ قضا کشتہٴ آہوے تو شیرِ خطا در لبِ جادوے تو سترِ خدا</p>	<p>لے خمِ ابروے تو تیغِ جفا خنجرِ پہلوے تو تیغِ اجل بستہٴ بازوے تو ترکِ حقین در پنجِ نیکوے تو نورِ ازل</p>
--	---

تافتہ ترا نوے تو دست ہوس	دوختہ ہر سوے تو چشم ہوا
خستہ بندوے تو فیضی ناز تشنہ داروے تو بہر دوا	
ردیف	
میر و آں شہسوار برودہ زجا نہا شکیب مست و نشکار انگناں رخس بلائین ناں جلوہ او دل گل خون حرامش بجل سنگدلی کوہ کوہ فتنہ گروہا گر وہ - یاسمنش تازہ رو سنبالش آشفتمو غنجہ او بادہ نوش لالہ او گل فروش	عشوہ معارف شکار غمزہ ملا ناک فریب دست جفا در غناں پائے ستم در کیب ہر قدم از چشم دل دیدہ قرار و شیب ہم قرہ اش پر شکوہ ہم نگہش پر زہیب طوطی فردوس او داده بجزیریل سیب برگ گلش سرو پوش سرو قدش جانبہ زیب
از ردو سو بستہ صفت جلوہ کنناں ہر طرف فیضی پیدل زکفت: تازہ عنان شکیب	
بزم چوں وادی امین شدہ پرنور امشب آں شبستان تجلی است کہ گردست دہد یز نگاہیست کہ عیسی نفساں فی بخشند بروئے محشم از مجلس رنداں کایں جا ینمستان طرب را سر بستی نیست اہل دل راست بہم زہر مژگہ کاش دگر ہست نزدیک بہمستی ہشیاری ما اعتدالیست بہستان کہ اگر روسے دہد	شمع را خندہ بود بجزیر طور امشب دودہ زیں شمع پئے و سہمہ برد حور امشب شربت صحت جاوید بر بخور امشب سر خاقاں شکندہ کاسہ فقور امشب ساقی آں بہ کہ دہ بادہ بدستور امشب مطرب آہستہ بروست بطینور امشب ایں چہ نرے ست کز دیدہ بدو ر امشب عاشق مست ز نرطعہ مستور امشب

فیضی از کج طرب خانه آتش آباواں باد
آنکه ویرانه ما ساخته معثور امشب

یاراں دمید بر من افسون آتش امشب کز خون دیده کردم لیتر نقش امشب دارد شیرینوں بچسب بیکش امشب کآمد بغرم غارت غم رانده ابرش امشب کز ریش دل رواں شد خسته بزمش امشب خواهم فرو کشیدن این باره خوش خوش امشب	دارم ز آتش تب حال مشوش امشب همخواه اجل را خواهم کشید در بر لے طالع غنوده بیدار شو که بر من باید دوا سپه کردن بگیر ازین ولایت باز از طبیدن خود مستانه شوق دایم خوناهماے پنهان گوشه رواں که منیم
--	---

شرمنده ایم فیضی زین بخودی که ناگه
دیوانگی مارا دید آں پر پوش امشب

در هر مفرات هماں جهاں صواب مستانه کند لنگه تاں خواب گیر است بطبع نا تو اں خواب کاموخت ز نخت عاشقان خواب چوں سگ که کند بر آستان خواب بیداری دل شمارم آں خواب اگر دند به یگان یگان خواب	لے ز گیس مست تو گراں خواب من کشته ز گت که پیوست بر خواب دو چشم او بگیرد + چشم تو از آن نمیشود باز + پوشتم بدربت دو چشم و افتتم خوابی که در تو رخ نمائی مجلس بسر آمد و حریفان
---	--

بیدار نشین پیش فیضی
گآخر بردت به ناگهان خواب

ردیف ت

سپهر و کریم و آفتاب رفعت است از آن گهر که بلوریں پیالاش صفت بعیش کوش که ماه نشاط بے کلفت است دریں بهار کسے را که جام محبت است که از کمانچه مطرب خدنگ برده است که مستحق خراش و پیا نچه جنگ و نعت که کاروان چمن در کمینگیه تلف است دریں زان که ز ماه برین منتصف است	بیارے کہ غم از روزگار برطرف است مفرح دل خود ساز اگر غمے داری پیالہ گیر کہ ناہید حسن پرده سلاست ز قدر نچہ بخور شیدے تواند زد چرا جگر نخر است در حریف مجلس را بشنہ گو کہ ز آزار یادار دست + در اسے غنچہ صدا میدہد بیابانک بلند مباحش فافل ازین نیست ہمار کہ ماند
--	---

خوش آن کسے کہ جو فیضی بہ دور دولت شاہ

ز بادہ در کف او جام آفتاب تفت است

در طبع زمانہ اعتدال است بہرام ہراس در وبال است ہم فرق فراق پایا است علقائے ہوس کشادہ است در تدبیر ما خلاصا است ساقی چہ مقام این سوا است	امشب کہ سپہرے ملال است بر جیس امید در نشاط است ہم گردن وصل سر بلند است طاووس مراد خوش خواست خالی نیکنہم ساغر ازے گفتی قدح دہم پیالے
--	--

فیضی نبود خوش مارا

پیغام دل از زبان حال است

و از گردش سلطان محبت خبر ہے ہست در سلطنت حسن تو آخر خطر ہے ہست	زود است کہ در ملک لم شور و شہر ہے ہست در زانچہ طالع اقبال تو دیدم
---	--

<p>در ملک عشق قرآن دگرے هست آخر شب بیدارم سحرے هست باسوخته سیارہ بنجم نظرے هست ہنددار کہ در مجلس باتازہ ترے هست</p>	<p>تافتنہ بنیامے کہ خیزد کہ زخوباں دور فلک آن نیست کہ دردست تو باشد لے دیدہ کجائی کہ دل افروز ہی را زاں تازہ خبراکہ حریفان تو گفتہ</p>
<p>فیضی چہ شوی ایں ہمہ دل خوں ز جہانش دنداں بجگر نہ کہ ترا ہم جگرے هست</p>	
<p>صدے تیشہ ز آواز ارغٹوں کم نیست کہ جوش میم از نشہ جنوں کم نیست کہ بوسے بے بدایم ز بوی خوں کم نیست اگر قدم نہی از صدق رہنوں کم نیست بزم عشرت ما جام لالہ گوں کم نیست کہ از دقیقه شناسان فوفوں کم نیست</p>	<p>برے کو بہن از کاخ بے ستوں کم نیست اگر بزم برآیم ملائم کلید + کہ ام ساقی ہست گرم خونریز است ز شاہراہ محبت نشان چہ مے پرسی خمار بادہ وصل است در سرم ورنہ چہ سود عرض تمنا بہ پیش غمرہ او</p>
<p>صغیر کاک تو فیضی زبان مغالبت فنا نہای خیال تو از فسون کم نیست</p>	
<p>بجوہر رخت آئینہ فرنگی نیست کزیں سپاہ بلا غیر غمرہ جنگی نیست کہ شاہباز نگاہت بہ تیر جنگی نیست کہ لالہ ہاسے قدح را شگفتہ ننگی نیست کہ روزگار باں تیرگی و تنگی نیست</p>	<p>چہ ہن رویے کہ چومے توروی رنگی نیست بلشکر نگہ و موکب کرشمہ مناز کہ ام مرغ حرم را شکار خود کردی مگر تو ساقی بدخو حریف بزم شدی بصد ہزار بلا مبتلا دے دارم +</p>
<p>ہلاک عشوہ خوبان ہند شد فیضی</p>	

خواب چہرہ رومی و موسیٰ زنگی نیست	<p>شام و دایح نیست کہ صبح قیامت است از ہر طرف کہ میگذرم صد ملامت است اکنوں بر آستان تو عزم اقامت است تنہا نہ زلفتِ خالِ خط و قد و قامت است معلوم شد کہ پیر مغال را کرامت است</p>	<p>امشب و دایح بار زمرگ علامت است تا من ز کوسے او بلامت گذشتہ ام عمرے اگرچہ در سفر عشق بودہ ام در حسن خلق کوش کہ اسبابِ دلبری ما را براہ میگذد ارشاد میکند</p>
<p>فیضی براہ دوست اگر نہ نماوہ از جام و کہ شرط طلب استقامت</p>	<p>کہ از و در دل ہر کس ہوسے اُفتاد است بلیش مُردہ بکنجِ قفسے اُفتاد است کہ مرا کار یایں قوم بے اُفتاد است دزد را راہ بکوے عسے اُفتاد است کہ بہر گام دریں رَہ جوے اُفتاد است کہ جدا از قوم بمنفسے اُفتاد است</p>	<p>در دل من ہوس و صل کسے اُفتاد است دل من در کفِ طافت کہ از بے خبری روش راہ بتاں ازین سودا زدہ پُرس صبر در عشق تو میگردم و میگفت خود کاروانِ حرم از ہم مگر تیز گذشت حال مُرفانِ گرفتار کسے مے دانہ</p>
<p>چشم فیضی اگر افتد برخت عیب کن تو ہاں گیر کہ در باغِ خسے اُفتاد است</p>	<p>مے حسنت چہ بغیش اُفتاد است لوح صورتِ نقش اُفتاد است کارِ من در کشاکش اُفتاد است کہ نگارم پر یوش اُفتاد است</p>	<p>مستِ عشقت چہ سرخوش اُفتاد است میفرید دل مرا چہ کنم کہ کشم آہ و گہ کشم نالہ چوں نگردم بے شوق دیوانہ</p>

یاز در خانه آتش افتاد است	دل از داغ تازه می سوزد
گنہ طرہ پریشاں نیست بخت فیضی مشغول افتاد است	
روزم از شب سیاهکار تر است جگر از سینہ ہم نگار تر است غمزه از عشوہ جاں شکار تر است کہ ز بختم ستینہ کار تر است دیدہ از دل بخوں نگار تر است عشقم از کوہ برقرار تر است	صبرم از چرخ بے مدار تر است اے کہ مرہم نہی بسینہ ریش چوں کسے جاں برد کہ ترکاں را سو ختم از ستارہ پیکر خویش لے نہاں در بنگار خانہ دل گرچہ از گاہ بقرار ترم
فیضی از آسماں منال کہ او از تو آشفستہ روزگار تر است	
از نفسہائے آتشیں گرم است ز آفتابان مہ جبین گرم است چنگ را نالہ حزین گرم است پاہر سو خنم زمین گرم است فتنہ را خانہائے زین گرم است ترک بدست من بکین گرم است	مجلس ماکہ ایں چنین گرم است گو بہر شمع دودیرہ کہ بزم - تا ہم آواز شد بسوختگاں عاشقاں بکہ پائے کوبانند من و گلگون مے اگر بستین بزم شد رزمگاہ بکہ درو
دل من سوخت فیضی از سخت کہ زمینی دلنشیں گرم است	

در جہاں شوخ پڑ عتابے ہست	آسمان کینہ آفتابے ہست
چشم برہم زخم چو تیغ کشت	کہ ہنوزش زمن حجابے ہست
مشمارید مردہ مجنوں را	تا چون خاتماں خرابے ہست
شب ہجراں برگ مشتاقم	ہیچتے دیدہ چشم خوابے ہست
من نگویم کہ تیغ جور مکش	گر بمحشر ترا جوابے ہست
تا کہ خواب گزشت در نظر م	کہ بحشیم من اضطرابے ہست

فیضی آخر برگ خواب مرد
غمرہ را گو اگر شتابے ہست

عاشق زبے نقل و بے روح مرثیت	زادہ بہتواسے شک و شیر مرثیت
منعم مکن از مے کہ بد ریاقواں شست	آل حرف کہ بر ناصیہ ام عشق نوشت
از موجہ طوفان غم اندیشہ ندارد	آزما کہ رواں کشتی مے بر لب کشت
پہوں از سر خم خشت بگیرند حرفیاں	گر عقل برد نام ملامت سرخشت
آں کعبہ پرستیم کہ دیوانہ دل ما	قذیل فروزیرا یوان کنشت
در زلف بتاں طعن اسیراں پسندند	گر خلق بداند کہ ایں شستہ کہ رشت

داد من از انست کہ بیداد بہ فیضی
خوبان جہاں خوب بداند کہ رشت

دی کہ چشم جلودہ بر شیر نگ داشت	غمرہ میدان نظر را تنگ داشت
ہم سرم شکست و ہم خوں بر بخت	کو بدستے تیغ و دستے سنگ داشت
گرچہ رویش سادہ لوحی مے نمود	چشم او نیز نگ در نیز نگ داشت

<p>با دیا میرا ندو صف صفت می شکست آنچه امروز از نگاہش یافتم از میان تنفیس سختی شد بروں</p>	<p>فتنه فراق از دوسو در چنگ داشت با اشارت های دوشین جنگ داشت بسکه از خون شهیدان رنگ داشت</p>
<p>صبح فیضی خوش که بر یاد گلے بهجو بلبل دل فراش آهنگ داشت</p>	
<p>شب کز آن گل مجلس مارنگ داشت عندلیب دیده رنگین بال او بود با نازم دل چون نخل موم ساختم با تلخ کامی گرچه او غمزه اش پائیدگان درج حقیق داشت گرچه صد نگه در آشتی</p>	<p>همت از عرض تمنای رنگ داشت شاهباز غمزه خومین چنگ داشت آنکه با آهین دلی هسنگ داشت از طبرزد تنگ را بر تنگ داشت بر تبسم روزگارے تنگ داشت هرنگه با آشتی صد جنگ داشت</p>
<p>تظلم فیضی را چه می بینی که عشق صد چنین گلهای رنگارنگ داشت</p>	
<p>ز مهر نیبه نهادن بدایغ من غلطت نرفته ام که ز راه عدم بگردم باز شکوفه در جگر الماس باره می کند چنین که سوخته ام سر با غمهای جنون و رع فریب بود و دامن می آلودم دلم خروش کشید و سرم بجوش آمد</p>	<p>نهفتن گهر شب چراغ من غلطت بجزرگاه قیامت سراغ من غلطت درین بهار تماشاے باغ من غلطت نسیم خلد زدن بر دایغ من غلطت نظره پیرهن داغ دایغ من غلطت ترانه سخی بزیم فراغ من غلطت</p>

چو فیضی که بچونما به جگر مستم
نگاه باده کشان بر ایام غن غلط

چشم ز خواب گوش ز آفانه پر شده است مضطرب ز ارغنون قدر دست باز کنش یارب که فاش کرد چنین بوسه باده را چشم گهرشناس نداری چه گویمیت این است اگر که شمه گرم پری رخاں شمع من از هجوم سیراں میا پرتنگ	ساقی مرا گذار که پیمان پر شده است کیس بزرگ ز نعره مستانه پر شده است کز زاهدان صومعه میخانه پر شده است کیس نه صدف چگونیکه بیکانه پر شده است فردا زمین حشر ز دیوانه پر شده است فانوس دیده کز پروانه پر شده است
--	---

فیضی سر نیاز نیارد بکس فرو
یعنی ز خود تهی و ز جانا نه پر شده است

روز عید است و مرا باده گلگون است بزم رنگین شهنشاه مرا باید و بس سرفرازان جهان دست مرا نه بوسند نه که در بزم شهنشاه سرافراز آمد - شاه عیسی نفس خضر بقا اکبر شاه هر کجا مجلس و عیش و طرب صفت بصفت	دور گل گر نبود و دیر شهنشاه بس است ورنه این لاله و گل ز نظرم خار و خس است که بیابوس شهنشاه مرا دست رس است صحبتش را نگذاریم که صاحب نفس است که می ساغر او آتش موسی قبس است هر کجا موب و فتح و ظفر پیش و پس است
--	--

قدر دانا دل فیضی مده از دست کائن
طفل اقبال ترا طوطی رنگین قفس است

دوش خشت از سر خم باده کسارے برداش	گوینا از دل ما غمزه بارے برداشت
-----------------------------------	---------------------------------

<p>ہر کہ سنگے زہر را بگذاڑے برداشت تواند ز تو معشوق خجاریے برداشت شہسوار بی چہشت از راه شکاری برداشت نسخہ حسن ز بچوں تو نگارے برداشت مے خوش آں سر کہ ز کوے تو بخاری جید</p>	<p>کعبہ ویران کن اے عشق شمع رہ ماست باہمہ کوہ غم و درد کہ دار دل من مکن اندیشہ دلم را چو بدست آوری باغ دل مے بردام و ز مگر ابر بہار لے خوش آں سر کہ ز کوے تو بخاری جید</p>
---	--

چند پر سید کہ بایں ہمہ حسرت فیضی

رخت برداشت ازین مرحلہ آریے برداشت

<p>ز آں شوخ پر سید یک عشوہ بچید است بر آتش رویش گل فردوس سپید است گر پائے برنجیر و گر سر بکند است بس ناخن آمید کہ در دل تو بند است آنرا کہ بر خسار ز گل برگ پرند است خنجر بنہ از کف کہ نگاہ تو کشند است</p>	<p>دل گرم خریداری آں عشوہ پسند است دل سوختہ برق نگاہ ہے ست کہ در چشم آزادہ تراز عاشق بیدل نتوان فیت تا دامن مقصود بچنگ کہ در آید مشکل کہ بود طاقت گرمی نگاہش لے از پے خونریزی یا تیغ حامل</p>
---	---

فیضی چہ غم اشعر تو حاسد نہ پسند

المہنتہ لئذ سخت شاہ پسند است

<p>یا بلاے کہ بتلاے تو نیست کہ بلا نیز بے بلاے تو نیست کہ کمر بستہ در قفای تو نیست کہ درو آہنیں بنای تو نیست</p>	<p>فتنہ نیست کاشناے تو نیست چہ بلا عشوہ ساز و فتنہ گرمی فتنہ سر کن کہ نیست آشوبے نتوان یافت فتنہ آبادی</p>
--	--

آتش اُقادہ نے بیٹم + دوشِ عشرت درِ دلم میزد	کہ سپند کر شمعائے تو نیست نالہ فریاد زد کہ جاے تو نیست
فیضی از عشق نا امید مشو بیج غم نیست کز بے تو نیست	
مستانہ رخ نقاب شکست مست آمد و از لبِ مے آلود ز آنگونه سوار شد بتکلیں من کشته آنکه زہرِ چشیش در سینه نگاہِ دیرِ دیش ترسم کہ ز دیده سر بر آرد	مہ بر سر آفتاب شکست بازارِ گل و گلایا شکست کز بابرِ گراں رکاب شکست رنجِ شکر و شراب شکست صد دشنہ اضطراب شکست خائے کہ بیاے خواب شکست
در نظم طرازی تو فیضی ما را قلم جواب شکست	
ہر ابرامِ محبت دو مشکل اقاد است ز بادہ نوشی بدست من پیرِ امشب بجاکِ تربت من استخوانِ چہ مینگری بگردم ز تو تعویدِ دوستی این بس مسافرانِ طریقت ز من مجدِ مشوید میانہ من و آن شوخ تاچہ انجامد	کہ خوں گرفته ام و یارِ قاتل اقاد است کدام بادہ کہ آتشِ محفل اقاد است کہ پل شکستہ و ختمِ بساط اقاد است کہ زخمِ تیغِ شہادتِ حامل اقاد است کہ دورِ بینم و چشمِ منبرِ اقاد است من آتشیں دل و او آہنیں دل اقاد است
افکار بہت فیضی بسوی صیدِ کسبت	کہ صد ہزار ہائیم بل اقاد است

<p>هولے عشق مرا تازہ درد دل افتاد است گمان مبر کہ بدریوزہ دست بکینایم پرید مرغ دل من بطرف صید گے خداے را چہ کنم چون زیم مسلماناں مپرس زہ کہ ز سر ہائے رہروان حرم زمن بقافہ سالار راہ عشق بکوے</p>	<p>نظر کنید کہ دریا بسا حل افتاد است مرا کہ گوہر شب تاب در گل افتاد است کہ صد فرشتہ بہر کام سبل افتاد است کہ سقش بت من آیتیں دل افتاد است نشاہاست کہ منزل بمنزل افتاد است کہ ناقہ ماندہ و در دشت محل افتاد است</p>
<p>مپوش چہرہ ز فیضی کہ پاک بیتاں را نظر بآئینہ دل مقابل افتاد است</p>	
<p>بزم نشاط بادہ کشاراں غنیمت است فریاد عاشقاں بکشايد ز دل گرہ در جلوہ اندازہ نہالان بوستان بر خیز تاز خانہ بمیدان بروں ویم خود را اسیر حلقہ فتر اک غمرہ کن</p>	<p>ساقی بیا کہ صحبت یاراں غنیمت است گلہانگ نکشتاے ہزاراں غنیمت است رقص محن ز باد بہاراں غنیمت است جولان رخس شاہسوراں غنیمت است صید افغنی شیر شکاراں غنیمت است</p>
<p>فیضی درون کلبہ تاریک گرہ چند بر سبز ہا تراوش باراں غنیمت است</p>	
<p>شب کز خوانہ ما حاجت متاب نہشت دیدہ بدست نظر شوق ہم آغوش ہوس لے دل سوختہ بسیار طپید می شب بست ہمسایہ من بار اقامت آخر</p>	<p>چشمش از کشمکش غمرہ سر خواب نہشت دل تیخو است لے حوصلہ ام تاب نہشت ورنہ ریش کہنت اینہمہ خواب نہشت چہ کند طاقت فریاد جگر تاب نہشت</p>

دوش ہر بادہ کہ بر باد و حریفان خودم صد جگر سوز دازاں بادہ کہ در لب داری	دل من سوخت و لے گرمی اجاب ندشت جام خمشید بدیں گوئے نئے ناب نداشت
	دل فیضی کہ تو با خاک برابر داری تاج خورشید چنین گوہر شب تاب ندشت
در فرات چشم گریتم بخاک و خون کیست کم برد سربسته طواری جو خم پیش یار میرود بیدار بیدار بر من چوں کف اے درون بزم باشیوں لبان پیمانہ کش تا ترا کشتی رواں برد جلہ میشد بغیر جام امید ز صہبای طرب لبیر زیاد	گر ہزاراں نامہ بنو لیم ہاں مضمون کیست گر چہ مرغ دشت میدانم کہ باجنوں کیست ہجر پذیری دریا یام با گردوں کیست گاہ گاہے ہم بیاد آور کہ در بیرون کیست زندہ رو و چشم پر خون من چوں کیست گر چہ مارا بے تو خونا بے گلاگون کیست
	از خیالت نیستم فارغ نخواہم بود ہم باعثت عمر است فیضی را دل محو است
سر کردہ ام رہے کہ خطر ہا در و کم است بر ساحل مراد رسیدن نہ حدیاست اے خضر بتے کہ مرا قطع کردنی است در ذوق آرزو نگوار و طبر ز دم قاصد برو برو کہ بمن روئے کردہ باز در بر رخم مبند کہ در عالم خیال منگیز بچہ دل فیضی جشم کم	طے کردہ وادئے کہ اثر ہا در و کم است گر ذاب آرزو ست کہ سر ہا در و کم است دشتے کہ کوہ ہا و کمر ہا در و کم است زہرے چشیدہ ام کہ شکر ہا در و کم است عشقے کہ ناہما و خبر ہا در و کم است راہم بخانہ ایست کہ در ہا در و کم است این نیم قطرہ ہیں کہ گمر ہا در و کم است

در چشم ما محیط بساطی برابر است
غافل مشو که دیده ازل نظر بود
ناصح مرا گذر که دیوانه بهنسان
زنجیر آیین من دیوانه گردا
مجنون عشق را چه زنجیر نیکنی
بے رحم دل سپرده ام از تازخون کن

آب بقا بر هر هلالی برابر است
پیمانه که با قصبه دل برابر است
با عهد هزار دردم حافل برابر است
در گردن نبوس سجاط برابر است
یغبار موی و قاب سلس برابر است
کیس مرغ پر شکسته بسیل برابر است

فیضی براه عشق منم آل قلیل دوست
کش خون بند بغمزه قاتل برابر است

آنکه نبشت بر ایت ز سر دل بزخات
رنگ صد نعره زنجیر بود مجنون را
نیم کشت گنجم کن که شهیدان تر است
لے خوش آن صبح که عاشق ز شکوه صبا
زین همه حق که بر دوش عنایت بستند
خسرو عشق مگر خانه بر انداز رسید

و آنکه افتاد درین باو میه شکن بر خاست
بانگ فغان که از دامن مهمل بر خاست
رنگ برهالت آن مرغ که بسیل بر خاست
دست در گردن مشتوق هائل بر خاست
خون ما بود که از گردن قاتل بر خاست
چه غبار است غلام که ز مندرل بر خاست

دوش رندان نشینند ز فیضی غزل
که نه صد نعره مستانه ز مهمل بر خاست

پرسینه ام ز بار محنت کو هماره است
احوال عاشقان بلاکش ز من میرس
اندیشه ز وبال ابد کن که عاقبت -

وز خون دل بهر طرخش لاله زار است
کیس قوم را بقدر جنون اعتبار است
در حشر کشتگان ترا با تو کار است

<p>پیمان من اگر شکستی جانے شکوه نیست دوق خد گمانے تو از دل نئے رود گلگون سوار من چه بلا بُند میرود</p>	<p>خوے ترا بهند تو دایم قرار هست ما را از لطیفای تو با خود شمار هست فراق او اگر چه گراں از شمار هست</p>
<p>فیضی تو از کجایے گلگونش از کجا آهسته رو که در کف پایے تو خار هست</p>	
<p>مرو که نخل قدرت سرو نو رسیده است بدارغ عشق بلا ها کشم نئے گوئی ترحمے بدل بتلاے ماسکین فغان زخوے ستم پیشه که در مجلس بخون دل که دما دم چکد ز دیده غوشم گزیده ایم زیا را غم نهانی را</p>	<p>طاووس که تو داری ز آب دیده است که این ز سوخته های بلا کشیده است که این اسیر غریب قی دیده است به تنگ آمده از حرف ناشیده است که این ز بزم محبت چکیده است که او ز هم نفساں یار برگزیده است</p>
<p>بشوق تازه گلے گفته این غزل فیضی بیاد دار که از نکته های چیده است</p>	
<p>کدام سر که درد خار سودا نیست کدام دیده که از دینت فریب نخورد کدام کوه نوردی که سر بنگ نه زد کدام عرصه که نظاره گاه عشق نشد کدام ذره که دیدیم و آفتاب نبود کدام وعده که بر روز حشر موقوف است</p>	<p>کدام سینه که خاریده تمنا نیست کدام دل که ز عشق تو ناشکیبا نیست کدام بادیه گردی که خار در پانیت کدام گوشه که بهنگامه تماشا نیست کدام قطره که چوں بگرند دریا نیست کدام رتبه که آسناد میند و ایجا نیست</p>

کدام سوخته فیضی که تو بر عشق نیافت کدام خم که درین بزم پر ز صبا نیست	
اگر باده در کف من سبزه شکسته نیست برخاستند بزم نشینان پے سماع عشاق در عشق لبه جهاں خریدہ اند اختر شناس رو کہ من تیرہ روزگار مردان راہ سلسلہ جنبان محنت اند یارب چه ظالمی تو ندانم کہ در جہاں	نو پدیدم کہ در فیض بسته نیست غیر از بنو کجلیں با کس نشسته نیست بے درد سینہ کہ رنج تو خسته نیست ز آن فارغم کہ کوکب نجم خسته نیست یک شیر دل ز داکہ عشق حسته نیست آزاده دو کون ز قید تو رسته نیست
فیضی ز دست سنگدلاں اہل بزم را خم گو شکستہ باش اگر دل شکستہ نیست	
عاشقم سرگرمی من از شراب ناب نیست بخت بیدارم ہمیں کار امگاہ چشم من عشوہ مفروش و خاک چہیں کہ شہا کورق روے باد یوار آوردن دلیل کافری ست زین کچی ہاے کہ بادل میکنی آزاده ام ماکجا و ذوق عشرت خانہ سلطان کجا	ورطہ دریائے آتش جلوہ گاہ آب نیست از خیال و جہاں پیر شد کہ جان و خواب نیست تیرہ شامان محبت را سر متاب نیست سجدہ گاہ عارفان را حاجت محراب نیست کیں ہنگامست را از نشہ ز قلاب نیست در خور آتش نشینان بستر سحاب نیست
فیضی آب دیدہ خوں آمیز میری ہونہ این چرا حتماے پنهان تو بے خواب نیست	
عید پذیر و زان درین ایام نیست	روزہ داران بلا را شام نیست

<p>میخورم پر کاره پر کاره جگر کعبه و تعلیم آدابم سخن تا بکے گوئی که تاج اہم آمدن برسند طعن ال سردی خزان کاروان کعبہ شد منزل نفس</p>	<p>نقل عاشق لبتہ و بادام نیست گرم دورا فرصت احرام نیست منتظر احاجت پیغام نیست ہر کہ در آتش نسوزد خام نیست رہروان عشق را آرام نیست</p>
<p>نشہ عیضی بود از بزم خاص جرعہ جامش ز فیض عام نیست</p>	
<p>یکدل ز آفتاب ازل بے شعاع نیست ناصح بقل و مابجنوں شہرہ گفتہ ایم ورسینہ تنگ تنگ غم دل نہادہ ایم من سو مندو غم و ہوسہ پیش من برگرہیائے زار من اے سنگدل مخند راز فلک چو زنجیر کہ عقل را</p>	<p>ہر ذرہ کہ کسے نگری بے سلع نیست در کار بخت پیچ کسے را نزاع نیست در چار سوے عشق از بس بدست نیست آمد شد طبیب بغیر از صدا نیست عشق از قدیم آمدہ ست اخترع نیست بر حکمت قضا و قدر اطلاع نیست</p>
<p>فیضی خراب نشہ دور و دام است ساتی بیا کہ فیض ترا انقطاع نیست</p>	
<p>خوشم کہ در دل من ذرہ تمنای نیست بپاک دامن حین یوسفی نازم دگر بوعبدہ روز قیامتم مقرب توئی کہ گرد سہا پر دہائے مہر گانت</p>	<p>کہ تا امید می عاشق کلم از تقاضا نیست کہ عشق تا دور دور صحت زینا نیست کہ تنگ بوصلہ را انتظار فردا نیست بہوم غمہ چنان شد کہ ناز را جا نیست</p>

<p>دل گرفته فراموش کرد چه کشته چهره سود سوسه تو دیدن بدل نگه کردی</p>	<p>بکار بخشش کسی چون تو دیر پروا نیست که تا نگاه و گرد که ده ایم از ما نیست</p>
	<p>ترا چنه زهره دیدن بسوسه او شقیقی که تاب جانوه دیدار کارموسه نیست</p>
<p>ز به لعلت با فصول روح راقوت چه رنگین است یارب خط برآں لب برای کشته بالا بلند ایں خیال روئے او در دیده تر طیلسا ورده آن شهرت که بارش پرو بال از نظر نخواستیم که واریم</p>	<p>دو چشم ساحت هاروت و ماروت که چوست این زمره را بیا قوت ز شاخ سدره با پند خسل تابوت راینیا طایفا کائناتس فیه احو جوان سازنده پیران فروت سیرمه از با مرغان لاهوت</p>
<p>هواو عشق فیضی بگذر از خود که سالک بگذرد نعل ز ناسوت</p>	
<p>با هم دل به دل زانچه دیگر کلیه دلم کار نیت مسختم پیشه و کار با به چهره شکر می تو که چشم من از رخت لے دل صبور باش که در بارگاه دوست آه از دروغ وعده من که پنهان فریب عاشق چاکوه سیر تواند نظاره کرد</p>	<p>سلطان عشق بر سر نیامد دیگر است کشور خراب معرکه آسمان دیگر است در هر نگاه محو تماشای دیگر است نومیدی تو عرض تمنای دیگر است فروای حشر طالب فریاد دیگر است جای که هر نگاه تقاضای دیگر است</p>
<p>فیضی بچون عشق تو کس پنهان</p>	<p>سر سیمه نکته تو معمای دیگر است</p>

<p>ساقی برو کہ بستم از جانے دیگر است پروانه وار عاشق ہر شمع نیست لے خضر سوے آبِ حیاتم چہ برے بری آن مرغِ نیستم کہ خروشم ز شاخ و گل بوے گل بہشت ندارد دماغ من حال مرا حالتِ محنوں کن قیاس</p>	<p>سرگرمم ز آتشِ سودے دیگر است سوزِ دلم ز آئینِ آراء دیگر است محمودِ عشق تشنہِ ذریاے دیگر است فریاد من ز قنات و بالائے دیگر است داغِ دلم ز لالہ صحرائے دیگر است دیوانہ تو بادیہ پیمائے دیگر است</p>
<p>بکشا دگر گفتم فیضی زبانِ طعن لے مدعی برو کہ سخن جاے دیگر است</p>	
<p>باز آئشے کہ داشتم افروختن گرفت عشقت ز بہر خانہ بر انداختن رسید جاں از وصال صفوئ امید سادہ یافت گوئی نداشت از دل صد پلارہ ام خبر</p>	<p>واز سر درون سوخته ام سوختن گرفت دردت متاعِ حادثہ اندوختن گرفت دل از فراق حرفِ غم آموختن گرفت آنکس کہ چاکِ پیرنم دوختن گرفت</p>
<p>زد آئشے بنجانہ چو فیضی بشامِ غم دیوانہ کہ شمع من افروختن گرفت</p>	
<p>فروغِ شمعِ محبت ز آتشِ دگر است درختِ وادیِ امین سوزِ آتشِ طور براو عشق مرا نسبتے بھبھوں نیست سرمِ بے شوہ ساقی فروغے آید ز نقشِ کوچہ گردوں گو کہ طفلِ دلم</p>	<p>درون سوختہ او پلاکش دگر است کہ بہر سوختن ہیمہ آتشِ دگر است رہودگی دلم از پری ویش دگر است کہ مستی دلم از جامِ بغیش دگر است فریبِ غورۂ لوحِ منقش دگر است</p>

	<p>لیکن ملاست فیضی اگر قدح نمکشید که اوز بادہ توحید سرخوش و اگر است</p>	
	<p>دل من و ریمانه افتاد است مخفی بر کرانه افتاد است کز کفش تازیانه افتاد است مرغ از آشیانه افتاد است بادہ خوردن بهانه افتاد است رسمها و زمانہ افتاد است</p>	<p>بجز غم بیکرانہ افتاد است عشق بحر لیت بیکرانہ کنو مستے شمسوار من نگہ بد شب کہ آہے کشیدہ مخم غرض از ہر دو کون بخیر لیت عشق و چندین ہوس کہے کند</p>
	<p>گرچہ فیضی براہ زہد افتاد غرض عاشقانہ افتاد است</p>	
	<p>از مقامے حرمت میگویم کہ دہم نامحرم کز پیہ دیدار جاناں دیدہ ہم نامحرم ہر کجا سلطان کند خلوت چشم نامحرم خلوتے دارم بیاد او کہ غم نامحرم در میان راز مشتاقاں فہم نامحرم ہر کہ نبود پاک دامن در حرہ نامحرم</p>	<p>من براہے میروم کا بنجا قدم نامحرم خوش دلم گردیدہ من شد سیف از تنظا با خیال او بختجد یاد خواباں و ردلم لے اسپر عشق طعن بے غنی برین مرز ما اگر کتبوب نوشیتیم عیب نامکن منزل تر دامنان نبود حکیم کو بے عشق</p>
	<p>فیضی از ہر نشاط ماحریفاں غافلند ہر کجا با جام بے گیریم جہم نامحرم</p>	
	<p>طوفان اشک است کہ عالم گرفتہ است</p>	<p>روے زمین ز گردیدہ ماتم گرفتہ است</p>

<p>مشکل که نیم کاش بار آرزو لے من حریف آنکه بطبع زمانه ساز آسایش دلی که ز خاطر شکستگان محروم باد از تو کسے کو بر غم من بهوده بر کسے مفشاں آستین ناز</p>	<p>ز نیساں که پشت طاقت ماخم گرفته است پیمانہ طرب ز کف غم گرفته است داغ تر از قرینہ مرهم گرفته است خود را بزم وصل تو محرم گرفته است کو دامن آسید تو حکم گرفته است</p>
<p>فیضی بزم شاه حریف است کامیاب کو جام آرزو ز کف جم گرفته است</p>	
<p>امشب بس که آتش گل در گرفته است شمع از صبا بمیرد و در باغ شمع گل ندید چراغ صبح فروغ و چراغ گل بهر نکته که بر ورق گل نوشته اند اہل جاں ہمہ بے کارے گرفته اند فیضی کتاب عشق ترا جدول حکما</p>	<p>شب خویش را بروز برابر گرفته است از باد صبح زندگی از سر گرفته است ہر صبح روشنائی دیگر گرفته است بلبل زد سے خواندہ و از بر گرفته است خوشوقت آن حریف که ساعہ گرفته است یا پادشاہ نظم تو در زر گرفته است</p>
<p>آن خسرو یگانہ که در گلشن جاں جز زنگس از سر آفرینے گرفته است</p>	
<p>دوش از شمع نہ پروانہ بدعوی میخست گر شجر ماند سلامت چه بجای کاشت نیست بردیدہ جنوں سر یک تو حجاب خانہ درو سے ہوس ساختہ گزہ چین</p>	<p>طلکے بود کہ از نور شعلی میسوخت آتشے بود کہ از وسے دل موسی میسوخت ورنہ از آہ سببہ خانہ لیلے میسوخت برق عشقت خس و خاشاک قنایہ سوخت</p>

پر تو روئے تو بگفت جهان را و هنوز
دل زاهد ز غم جنتِ اعلیٰ میسوخت
بود محروم دل از جلوه آں پرده نشین
گر نه از آتشِ مے پرده تقویٰ میسوخت

شب که فیضی سخن از سوزِ دل نمود گفت
دل صاحب نظر از گرمیِ معنی میسوخت

طره کائنات شوخ فتنه گر شکست
بندۀ ساقیِ پگه خیرم
هر کجا باغ عاشقی گل کرد
فتنه کشید ز هر گوشه
سینه ام چاکِ دلم خوں کرد
آفرین بر شکار پیشه من
صد گرفتار را کمر شکست
که خمار مرا سحر شکست
عقل را خار در جگر شکست
تا کله گوشه را ز سر شکست
حقه بر سنگ و گهر شکست
که زهر خانِ روح پر شکست

دل فیضی درست نتوان کرد
که ز اندازه بیشتر شکست

نیوسته ترک چشم تو جویایِ بسمل است
دلبستانِ عشق تو داندگاهِ قتل
ای خوں گزفتگان همه بر تیغ سر نهید
جاں یا قند تازه شهیدانِ غمزه اش
از خوں مشوے جیب کنار شهید عشق
دل ضید کافرست که در ضیدگاهِ ناز
جیاد را همیشه تمانایِ بسمل است
کز بهر حصیت بند که بر پایِ بسمل است
کائنات طفل را سر تمانایِ بسمل است
شمشیر عشق زندگی افرایِ بسمل است
کیس دل غمنازه بالِ پیر آرایِ بسمل است
نے حاجیش به بند و نه پرولایِ بسمل است

فیضی چنین که دوخته ناوک تو شد
بسم اللہے حریف و گرجایِ بسمل است

<p>چشم ہمہ بختا دو لے راو نگہ بست زین گونه که آن سبز و نورس سر سبز بست بر روسته هوا پرده که از ابرسیه بست بر دوش ملایک نتواں بارگنه بست طرفه نتواںست از آن طرف کله بست آن رنگ ندریدی که بر آئینه مه بست</p>	<p>حسنت که بر آئینه حیرت زده بست دلها همه در چاه ز خندان تو افتد بر فرق شهنشاه بود چتر سعادت آلوده نگر دو بهوس دیده پاکان آن کج گله امروز چنان رفت که یکدل لے آمده غافل ز غم دیده عشاق</p>
---	--

یاراں همه در طاعت حق دست به بندند
فیضی کمر بندگی حضرت شہ بست

<p>مجنوں بجاک گوش برافسانہ من بست ایں شمع دلفروز کہ در خانہ من بست در حُبت وجہ گوشہ ویرانہ من بست ایں شوخ چشمتے کہ ز جاتانہ من بست رقصِ دلم ز لفرہ مستانہ من بست ایں بادہ کہن کہ بہ پیمانہ من بست</p>	<p>ہر جا حکایتِ دل دیوانہ من بست ترسم کہ رفتہ رفتہ شود برق خانہ سوز چندے کہ در شمعین مجنوں مقام داشت نزدیک شد کہ ستر ملایک بر افکند از پردہ ساز مجلس جمشید فارغم حسن ازل بدیدہ من ہیں کہ کس نیامد</p>
---	---

فیضی بہ بحر دیدہ من گرفتار وی
خورشید نرغ گوہر یکدانہ من بست

<p>کجاں چشم مست را قمر ہائے دراز بست پور بیکتگیں دل خود در ایاز بست آن دستما کہ زاہد یا در نماز بست</p>	<p>بدست من نہ چشم خود از خواب باز بست از حسن بندہ شاہ شود دور تہ از چہ رو روے تو دیدہ و لبہر خویش سے زند</p>
---	--

تاترک اضطراب کند چشم باز بست یلے شبے که محل راه حجاز بست بس نقش و لفریب که آن پرده بست	بے صبر بودم از نگارش دوختن دیده ام گوئی ز کعبه دل مجنون خبر داشت تنها همین نه نغمه عشق است پرده در
--	--

فیضی بیکدو معنی رنگین زره مرو
بسیار در زمینش که بکشتاد و باز بست

فرهاد کوه کندو مقام بلند یافت عاشق از آن میانه دل نمید یافت میخانه گشت گشتی از آن نالوند یافت صد گوهر مراد ازین آب کند یافت کامی که یافت از دل شکل پسند یافت تا دست برد کنگر دل در کند یافت	هر کس بکار مرتبه ارجمند یافت زوز ازل نصیبه خود برود هر کس از محتسب کجا نشکند قدرش کشاں غافل مشوز گر یه مستان که میتوان رواز بلا متاب که آسوده وصال عیار پیشه بند و نه زلف تو از دوسو
--	---

فیضی که مست بود سحر بوسه از لبش
داغم که یافت لیک نداغم که چند یافت

مردمان دیده نیست خون سیاه من است خون دل من بجوش از تفت آه من است آنکه بخون پرورش یافت گیاه من است در نظر آتش فلکن برق نگاه من است هر طرفی میروم سنگ برآه من است وادی خونخوار عشق مرحله گاه من است	رفته ز چشم فروغ گریه گواه من است نیست طیبای همه سوختن من تب خون جگر میچکد از مژگای ترم گرچه نکویاں بچشم گرم در آیند لیک لاله و گل زیر پا رفته حریفان و من قافله عقل و هوش راه و گر میرو و
--	--

فیضی اگر روزِ شکر کار به نیت فتنه
طاعتِ قدوسیاں نیم گناه من است

<p>تیم چاکب من کز لبش فسون میرخت به تیز دستی آن شوخ فتنه گرازم اگر چلبته هزاراں خرد بهر سر مو چه گریه بود سحر چشم خوں فشان مرا بدور تازه بهار جمال او چه عجب مرا تحیر حسن تو بست راه سرشک</p>	<p>بر بهنه بود چو تیغ بر بهنه خوں میرخت که کس ندید که خونِ حریت چوں میرخت ولے ز بهر شکنش مایه جنوں میرخت چه باده بود کراں جامِ سرنگوں میرخت که سیلِ نیده بارانِ غم فروں میرخت وگر نه دیده چه خوں نابها کون میرخت</p>
---	--

فسون چشم تو امشب بانِ فیضی بست
وگر نه قصه شوق تو از دروں میرخت

<p>عالم خواب حسن قیامت نشانِ کیت در بزمِ اہل حال حدیثے کہ میرود ناوک ز زبانِ قلبِ شکن صف کشیده اند خنجر کشیده از پے خونریز عالمیت از دیدہ تراوشِ خونابہ جگر قربانِ آن تغافلِ آن پر سشتم کہ دو</p>	<p>دور کہ دام فتنه گریست و زمانِ کیت ہنگامہ ساز خلوتیاںِ استانِ کیت تیرے کہ بر نشانہ رسد از کمانِ کیت ایں فتنہ در جہانِ دلِ بگمانِ کیت از زخمِ خنجر مرہ خوں چکانِ کیت فریادِ من شنیدی و گفتی نغانِ کیت</p>
---	--

فیضی توئی بزمِ سخنِ آتشیں نفس
خاموشیت ز غمرہ جادو زبانِ کیت

<p>گرم خوس من کہ خویشِ آتش اندیش</p>	<p>چوں پری در طبعِ پنداری سر آتش</p>
--------------------------------------	--------------------------------------

<p>دل اگر در پہلویم نالای بود معذور من کہ آتش پرور عشقم بگلشتم خوار عاشقاں را نیست امکان صبوی و فراق کافر عشقم و مجسمینم در روی بتاں آتش امین تواند سوخت مستی کلیم</p>	<p>چوں تنالہ در دستد کہ بستر آتش است ہم تو میدانی کہ گلزار سمندر آتش است صبر و مجوری یکے خاشاک دیگر آتش است ہیچناں کالتش پر شاں را نظر بر آتش است گر مٹی خورشید دیدارش نہ در ہر آتش است</p>
<p>سوخت فیضی در تنای لب شیرین آدمی را در مزاج گرم شکر آتش است</p>	
<p>گرچہ جاں بے تو لب نزدیک است گر کند افگنی از رشتہ جاں راہ امید کہ دور است و دراز زار جاں میدہم از دوری او قدر شام غم اگر بشناسی گفتہ شب تو نزدیک شوم</p>	<p>دور بودن باد نزدیک است کنگر وصل عجب نزدیک است چوں نہی گام طلب نزدیک است لے اجل رو کہ سبب نزدیک است از تو تا صبح طرب نزدیک است روزی عشاق لبشب نزدیک است</p>
<p>سوخت فیضی و طیبیاں دہند گر مٹے عشق بہ تب نزدیک است</p>	
<p>اے خون خلق رختہ چندیں وبال چیست نزدیک دور دورہ عاشق برابر است خونخوارگان عشق بگیرند جامے گر حبت و جوئے گرم شدہ مجنوں نیکنند</p>	<p>چندیں ہزار سر بہت پایمال چیست بے پیچہ فراق کدام و وصال چیست با آتش تولدت آب زلال چیست در دشت ہر طرف تنگ پوی غزال چیست</p>

چندین تجلیات جلال جمال چیست تا در مبدع عشق چه داند که حال چیست	گر کبریا بے حسن ندازد بولے عشق ناصح ملاست مین دیوانه میکند -
---	---

فیضی ز قامت تو سخن تا بلند کرد دانشه ام که مرتبه اعتبار چیست	
---	--

صبر و قرار با من محزون نمائده است خون میخورم ز دست جنای تو عمر است با من یگانه باش که در گوش روزگار مجنون همین نمائده ز گسرتنگان عشق یار بچه ساحری که بدوران غمزه ات گر روزگار ز پر و زبر بشد مرا چه غم	جمعیت که داشتم اکنون نمائده است وین طرفه ترک درین من خون نمائده است جز قصه زلیله و محبوس نمائده است ریگ روان بعرصه هامون نمائده است تأثیر در تصرف افسون نمائده است عاشق مدار کار بگردون نمائده است
--	---

فیضی حریف مجلس رنداں بود مدام هرگز قدم ز دائره بیرون نمائده است	
--	--

بازم دل پر خون ز غم بزم نشینی است آل چشم که عمر بیه تو بکشد دم از نهری غمزه زتاں باک ندارم هر چند بود دایم محبت خم زلفش گر غمزه ترکش نگرم فتنه شهر نیست بے دوست بجاں کنن از اتم که ز غم	شورابه اشکم بخیاں نمکینی است سیاره فشاں از غم خورشید جبینی است در راه نظر گر چه بهر گام مکینی است هر چینه از آل حلقه نهانخانه مکینی است در بند و سنجش نگرم آفت دین نیست هر روز که بے او گذر روز پس نیست
--	--

از ناله فیضی گذر این همه فارغ ز نهار بنیدیش که فراید حزین نیست	
---	--

خون شد دلم چه کار کنم کار غیر تست
کیس خانه را مدار بند یار غیر تست
سر رشته وفا که نگه دار غیر تست
کیس ناشگفته غنچه گلزار غیر تست
اے خوش سبکدلی که گر انبار غیر تست
آزاده خاطرے که گرفتار غیر تست

گل کرد عشق و در کف من غار غیر تست
اگر میکنی بنائے محبت چنور باش
خود را بسوسه رخ برکش ورنه بگسلد
بے درد غافل از گره سینه ام مباحث
چون غیر تست زاده که بستم مراد
آسوده سینه که بر و بار عاشقی است

فیضی ز باغ او همه گلچین عشرت مند
در گلشنش نصیب من غار غیر تست

کز دم تنها در آید یار و در را باد بست
آرزو در دل گره شد کار فریاد بست
بگذر ای خسرو که نتوان راه فریاد بست
هر که از دام فریب صید را صیاد بست
با دوست سرور از طره شمشاد بست
کز فسون چشمش زبان خنجر و جلا بست

دوش غم ز خنقا مست از دل نشاد بست
گفتیم خاموش چون نندی ز افقا پیش
عاشق از نیروی غیرت کوه بردار پیش
زار نالیدم بحال تو گرفتار این عشق
دی که دست افشان زلف آشفته در باغ
سرخاک افکنده شمشیر آن کافر دلم

ماند پیکانهای او فیضی سبک سینه ام
سنگدل بنگر در عیش مکن از فواد بست

بر دل مجنون ز جواں بار بے اندازه بست
سارباں چندین جیس بیوه بچار بست
عشق رنگ آمیز ازین سیاق نقش تازه بست

سارباں از محل لیل که بر حجازه بست
غلغل ز بخیر مجنون ناله را وار در قص
نے ہیں تنہا رخ زردم بخون آغشته شد

<p>بنده آں زندی کتایم کار خو خای خلق زلف و رخسارست کز دل میسر و صبر و قرار ساقیا از باده دوشینه مخمورم بے</p>	<p>در درون خانه رفت از برون و از دست دیدہ کوتاہ ہیں تہمت بشتک غارت میتوان از جرعه مے راہ بر خیا زہ لبست</p>
<p>رشتہ معنی باریکم ز بس رنگیں نقاد میتوان دیوان فیضی را باں شیرازہ لبست</p>	
<p>ہزار جان پے آں شوخ جرعه نوش برفت کہ دام وعدہ بیاد آمد و چہ شد کہ چنین چہ باده بود دریں انجمن کہ از بولیش تو خضر راہ شولے بنفس مسیح مرا بہ درد نوشی یا محتشم مرن طعنه فسائے جم و جاشش مگو کزین ستاں</p>	<p>کہ جائے گرم مجلس نکرده دوش برفت سخن نگفتہ تغافل نہاں خموش برفت سرم بجوش در آمد و لم زہوش برفت کہ برب آب آمدہ جانم بیک خروش برفت کہ صاف باده زندان نیم جوش برفت بسے بگوش در آمد بسے ز گوش برفت</p>
<p>چہ شکر است بہند و ستاں ترا فیضی کہ آبرو سے دکان شکر فروش برفت</p>	
<p>باز در سوختنم خوے تو آتش خیر است دل بجوے تو گرفتار و تو بے پرو است باکہ آمیختہ بانہ چہ انگیختہ کو کہن را منگر خوار دریں رہ شیرین پروہ عافیت از خود ندیدیم چہ کنم کیسار در عمل حسن بہ بینم ورنہ</p>	<p>کاسہ چشم تو از نہ ہر نگہ لبر نیر است از کہا ہم خبرے گیر کہ آتش تیز است کہ بکام شکر ناز تو ز ہر آمیز است کو کہن نیست کہ بنیاد کن پرویز است جنبش غمزدہ بدست بلا انگیز است دامن پاک من اکسیر محبت نیر است</p>

فیضی از بند شدم سوئے خراسان مرا
تازه گلدسته دیوان تو دوست آویز است

باز نوک مژده چون خامه سیاهی ریز است که بصورت دلجم جنبش رستاخیز است خس و خاشاک بکف دارم و آتش تیز است دو دسود از سر خامه جنوں انگیز است که زیاقوت سر شکم مژده گوهر ریز است دوستان خردہ بگیردیکہ دستاویز است	باز پر نامہ نئے کلک تو آتش خیز است باز صورتِ نفسم راسخہ آواز بلند کافد و کلک چہ از سوزِ دلم بر تابد عجب من نیست اگر حرف پریشانی گویم داروئے تشنگی افزای جگر مے سازم گر دل خود ز سہ نامہ بر آویختہ ام
---	---

فیضی از حال دل و دیدہ سخن میرانی
کہ سیاهی سیر کلک تو خوں آمیز است

روز و شب اینجا حجاب ظلمت و نور است ورنہ بہر زہ تجلی طور است دم ز تقرب مرن کہ نشاہ عینور است بادہ باندا زہ کش کہ بزم حضور است روی نماید عیال چو آئینہ عور است از دم با غافلگی کہ نفخہ صور است خیمہ بروں زن کہ رفتن تو ضرور است زادہ ما عاشق کرشمہ حور است	سرازل از فلک بجوئے کہ دور است نیست کلیمی کہ چشم دل بکشاید پائے ببالا منہ کہ پایہ بلند است نکتہ سر بستہ گو کہ مجلس انس است پردہ ہستی بسوز و حسن ازل ہیں چند طلب میکنی نشان قیامت بہر تو آراستند عالم دیگر طالب دیدار بزم خلد خواہد
ما تم خود داراں چہ مجلس سورت	مردہ دلی فیضی از نشاط قدمش

<p>دلِ خوبانِ شهر مائلِ تست گرز آهین دلی بریں وارد گردلمِ خوں شلاز تو نیست عجب خیز و در چشمِ پاکِ من نبشیں ہر کرا عشقِ کرد دیوانہ تو چہیں مست و ہر کجا کہ روم</p>	<p>سنگِ آہینِ ربا مگر دلِ تست از چہ آئینہ در مقابلِ تست طائرِ قدسِ نیمِ بیلِ تست + دلِ پر خونِ من نہ منزِ تست + بستہ عنبریں سلاسلِ تست + مجلسِ از نوئے محفلِ تست +</p>
<p>مشکلات حل نہ کردہ کس فیضی مشکلِ کائنات مشکلِ تست</p>	
<p>لٹاں کہ چشمِ تو ہمارہ بلا نگذاشت ز بس کہ عہدہ انگیز شد کہ شمسِ تو چنان زخوے تو بیگانگی رواج گرفت چہ ساحری تو نہاںم کہ در دمنداں ز بس ہجومِ ہوس پرورانِ کام پرست ہمارک اعدا ز آلِ غمزہ ہا پہ در پہ</p>	<p>ہجومِ غمزہ پہ یک نگاہ جانگذاشت میانِ ما و اصلِ ذرہ صفت انگذاشت کہ صبر را بخیالِ تو آتش ناگذاشت فسوں عشقِ تو تاثیرِ درد و انگذاشت سفرِ زکوے تو میخواستہم وفا نگذاشت کہ آرزوے جہاں گرد را گدا نگذاشت</p>
<p>ہزار مرتبہ فیضی ز عشقِ ممنونم کہ در ہوس کدہ سینہ مرا نگذاشت</p>	
<p>ردیفِ ثناء مثلثہ</p>	
<p>سائی ذلِ خواستِ دیرینِ دیرِ حادث بودم ز ازل تا بہ ابدِ محوِ قاسمِ</p>	<p>آں دخترِ زرا کہ بود اُمِّ خیانت حسنِ تو قدیمِ ست و دگر ہا ہمہ حادث</p>

ز آن فتنه ایام می رسید که حشش مشکل که شهید تو سر از خاک برآورد طوفان غم رست لعل ازین عاده خود را عشاق تو فرومند و غم و درد تو هر دو نند	آشوب و بلائی و جهانرا شده تالان که روز قیامت نبود شوق تو باعث در کشتی میکش که نه نوحست و نه باعث ایں طائفه چیزه نگذارند بوارث
--	--

فیضی ز فلک غم مخور امروز که فردا صدر چرخ زجا میرود از سیل حوادث	
--	--

مگو که بر اجل من طبیب شد باعث چنین که محل امید بستم از درد دوست جفا و جور قیماں تفاوت نمکنند بلاکشان که ز وصل حبیب بگستند ز ناله بس کن لعل بشا پاره وصال نهست بوسه گلم در چین که شوق مرا	طبیب را چه ملامت نصیب شد باعث زمن می رس که حال غریب شد باعث بلاست این که بر اینها همیشه باعث ستیزه کاری خودی رقیب شد باعث که تا نفس زده غمقریب شد باعث خروش بخودی خند لیث شد باعث
---	--

چنین که رندی مستی است شرب فیضی بیب و اعط و پذیرا ویش شد باعث	
---	--

ردیف جیم	
----------	--

کیست در پرده برین ناله مشکین معوج ناله حضرت سلمی است که مشتاقان را ناله گرم رواست شتابان چو سپهر محل دوست گذارند و ره کعبه روند	که از وقافه کعبه رواں ماند نرج نیست ره و در حرم محملش از هیچ پنج که جز سما بودش انجم خورشید درج هرزه گرواں که ندانند ره راست زنج
--	---

له برادرشکرا سخی بود خا به و در و کیک است به سله بلعه در این است افکار خود و بریده شکلی که خوش بود و در میان کون کون خوش بودیم به بیله به در است از در جهان که ظاهر و صریح بل نیست از صبح و شام و روز و شب

<p>نه لب آگه بود از حرف تننا نه زبان از دلم تا به توان بروی و جان مسطبی</p>	<p>حرف عشق است که بیرون بود از هر حرف نام او لبت بر و این همه پسند حرف</p>
<p>صدق پیش آر برادر طلب و فیضی انا الصدق الی حضرته اقرب فنج</p>	
<p>بده ساقی آن آب آتش مزاج شراب است آبه که شد درازل بیامافروشم دیں رایے اگر منکر می شود شیخ شهر به روشنائی این بزم بس</p>	<p>که باشد دل آسودگان راعلاج بآن آب خاک مرا امتزاج که بازار تقوی نداده در حاج ندارد رنداں باو احتیاج فروغ شراب از صفائی مزاج</p>
<p>بود فیضی آن خسرو ملک عشق که از ترک تاجش بود ترک تاج</p>	
<p>ساقی غنیمت است نشاط دم صبح رندی که بهیچ چو منش در باغ وقت بکشا در طر بکده و آنکه سر سبوح عمر دراز چیست حیات ابد بخواه حسنت چو عشق من چه عجب اگر جان گرفت آزاده ام ز نامه و قاصد برادر عشق</p>	<p>آن گرم و تر بهار که دارد مزاج روح از خشت خم شکست سر توبه نصح تا دمدم ز غیب کشاید در فوج کوته نمند در نظر خضر عمر نوح لَلْبَدَا اِنْ يَلُوْهُ وَلَلْمَسَاك اَنْ يَقُوْهُ تَبَيَّنَ لَوْنِي لَوْنِي عَنِ الشَّرُوْح</p>
<p>فیضی ترانه سحری می کشد لبت کلام الصبا ح فاعلموا عشره الصلوة</p>	

<p>کہ آں مفرح ذات و این مفرح روح بود ز غیب سدا بادہ برسم فتوح بابل حال نمودیم حال خود مشروح کہ غرق گشتہ در آں صدفہ ارکشی نوح ز لوح خاطر خود نقش تو بہاے نصوح کہ زخمہاں دل مارا نمیکند مجروح</p>	<p>سعادیت جوان صبح و جام صبح مجردان طریقیم و مرشدیہ دیر ملامتی و قدح خوار رند و بے باکیم قتادہ ایم ز طوفان غم بگردا بے بیارسانی از آں مے کزو فرو شویم بکوی مطرب از آں صوت لہر اش دگر</p>
<p>ز فیض بادہ شوی آگہ ار شود فیضی درے ز مبداء فیاض بر دولت مفتوح</p>	
<p>کہ دور دور گشت و بہار ہولے قدح زگر بہاے صراحی و خند ہاے قدح کہ غافلند حریفان ز ماجراے قدح نمیر و ز زور خورشید در بہاے قدح گرت ہوا است کہ یابی بخود صفائے قدح کہ گنج عقل ستانند و نہاے قدح</p>	<p>بہار شد بکشا دستے از بر لے قدح نفس نفس غم و شادایت دُر و نوناز اگر قدح چو من از غصہ غم خود چہ عجب بجلسے کہ مسیحا پیالہ مے گیرد بشو درونہ دل و مبدع ز بادہ صاف خراب عشوہ آں ساقیان جان بخشم</p>
<p>اگر در آرزوے بادہ جاں و ہر فیضی بلوح تربت او نقش کن دے قدح</p>	
<p>دست از قدح کش بکش از دست او قدح وہ چوں زیم اگر کشد آں تندخو قدح در پاکستان میکند را شد سبوح قدح</p>	<p>برکت نہادہ ساتی خورشید رو قدح از خوے تند نیم کش ناز مے کند خم خم بدہ شراب کہ از فیض پیر دیر</p>

<p>کردی نیراجوش فروش از خار من زاهد عجب که پاک ز تر دامن شوی در فصل نو بهار خوش آنها که میکشند</p>	<p>گرداشته بسان صراحی گلو قدح دلچ تر اگر نکند شست و شو قدح در پای گل صراحی و بر ظرف جو قدح</p>
<p>فیضی اگر کسی ز تو پرسد بدور نکل کز نیم بادشاه چه خواهی بگو قدح</p>	
<p>ردیف خاء</p>	
<p>کرد از باد بهاری جلوه شاخ گل بر آورد از نقاب غنچه سر لاله را بنگر که سر بر زد ز کوه نقش بندان لطافت می برند مرغ روح عند یسبان چمن دل درین گلزار می بستم دلی</p>	<p>غنچه دلتنگ راست دل فراخ صبح چمن خورشید ازین فیروزه کاخ پهچان کاتش جبار سنگ لای صفحه گل را ز بهر انتساح می پرد بر کنگره کلخ صماخ برگ ریز عمر نزدیک است رخ</p>
<p>کاکب فیضی سید گلها می تر میرود معنی رنگین شاخ شاخ</p>	
<p>به بے نیازی معشوق چون کنم آغ به بند دیده ز خواباں که رهرواں گیرند چه حاجت است که صد خانه کرد زیر و زبر منم که از نفس گرم من زبان کشد خوش شسته جانها ز خون دل گلگون</p>	<p>که در وصال زمین تاباوست صد فرسخ بشاہراہ حقیقت مجازا بر رخ کرشمه های من غنچان ساده رخ ز جوش چشمه فردوس شعله و فروغ فراقنامه عشاق را چه رنگ نرخی</p>

اگر دو کون نثار کتم زمن پندیر	ز دست مورچه آید بغیر پائے بلخ
خدر کن از نفس سرد مدعی فیضی	که آب چشمه خورشید ازاں به بندرخ
ردیف دال ماحلا	
<p>دهر را غمزه که روزی دگر پیداشد نغمه بختان شب تفرقه بیدار شدند آسمان دید شب و روز جهانگر دی او ای که از تیر اقبال نظری خواهی نیست بکثر زه خورشید خیمیش نهال گمراهان ره تقلید بجزیرت بودند</p>	<p>که ز خورشید سحر خیز تر پیداشد که در آفاق مبارک سحر پیداشد گفت خورشید مرا هم سفر پیداشد چشم بختای که صاحب قطره پیداشد تا چو خورشید عجب دیده ور پیداشد شکر کیس قافله را راهبر پیداشد</p>
چند تاریک شبی هجران فیضی	خیز که صبح سعادت اثر پیداشد
<p>هر کجا مرغ دله روی پرواز نهاد ترک عاشق کش من و بگم نام نهاد آه از آن قاعده کائنات غمزه طناز نهاد عشق در دیده زندان نظر باز نهاد آنکه در دج محبت گهر راز نهاد کیس بنیاست که آن خانه بر انداز نهاد</p>	<p>هر و من پائے چو در غلوه که ناز نهاد ای سلامت و ازین شهر بروں و که دگر داد از آن فتنه که آن عشوه پر کار نمود گوهر اشک که در هر صدقے تنواں فیت کاشکے اشک من از پرده نیار و بیرون چه توان کرد که دیوار غم افتاد بلند</p>
هر که در اینجمنه گوش بر آواز نهاد	قصه فیضی از سوانی او میگفتند

<p>طرح بلا لگند و بناے ستم نہاد یک خطہ بیتواں مژہ بالائے ہم نہاد بردوش آفتاب قیامت علم نہاد غم بر غم فرو و الم بر الم نہاد کز آتش جگر مژہ ام رو نیم نہاد</p>	<p>دستِ رضا کہ طاقِ بلند تو خم نہاد ہنگامہ بر شکستین زمانِ بزم را روز یک عشقِ معرکہ آراے فتنہ شد مست پذیر دولتِ عشق کہ از ازل ایں واژگونہ سختی عاشقِ نظارہ کن</p>
<p>ہر کس ز تنگناے عدم وادے گرفت فیضی بشا ہر اہِ محبت قدم نہاد</p>	
<p>بر غمہ بناے کار نہاد مژگان تو در شمار نہاد تالوح تو در کنار نہاد بردوش امید بار نہاد سرور پیے آل سوار نہاد کاں ترکِ ستینہ کار نہاد</p>	<p>تا طرح کرشمہ یار نہاد در نیم نگہ ہزار خوں ریز دوراں نہ کشید نقشِ یوسف آسودہ سبک روی کہ در عشق سرگشتہ شکار سے کہ بے خود در عشق کدام رسم بیداد</p>
<p>فیضی سرو تن بہر ز کوشش کس رخت بر نگذار نہاد</p>	
<p>تیرے کہ میرند نگہش نام کردہ اند مرغانِ قدس دامِ پریش نام کردہ اند خورشید خواندہ اند و خورش نام کردہ اند بتخانہ کہ خالقِ شش نام کردہ اند</p>	<p>ترکے کہ شمعِ کج گلش نام کردہ اند آن طرہ کہ چوں پروا و سن کشناست قوسے کہ غافلند ز ناز و کرشمہ اش یارب ز سیلِ میکدہ طوفانِ سیدہ باد</p>

<p>در سجده که سر نه زن میشود جدا جاننا که اهل ذوق که در غیش آید است</p>	<p>در تلبیس فاکشیش نام کرده اند مستان نسیم گیش نام کرده اند</p>
<p>فیضی به چشم غمزه گری تا نگاه کرد عشاق خان و ماں سپیش نام کرده اند</p>	
<p>شوخ من چند در سخن پیچید پس که یچی بهر سخن زود است چون کشائی زطره نافه چس عشق آرد که گوشه گیر کند باغبان دیده آن کلاه و قبا</p>	<p>بر سر بر سخن بن پیچید که زبان تو در دهن پیچید ناف صدا آهوی سخن پیچید پاس در دامن کفن پیچید بر سر سرو یا سمن پیچید</p>
<p>فیضی اوراق نظم بکشد غنچه طواری خویشتن پیچید</p>	
<p>زلف تو دلم شکسته دارد من کشته آنکه در جگر ما ناوک فلنش بر دل من منشکل که کند ساز زلفش گلشن چه کند که از دو ساعد دل بسته او که در کف ناز</p>	<p>مژگان تو سینه خسته دارد صد تیر اجل نشسته دارد لطف است که جسته جسته دارد یکدل ز شکنج رسته دارد گلهاست که دسته دسته دارد صد رشته جان گسته دارد</p>
<p>گفتی چه بود بدست فیضی دیوان شکسته بسته دارد</p>	

<p>ہر کہ وار و نظر سے دیدہ بروئے دوزد فتنہ بر قامت آں غریب جوئے دوزد سینہ میدوزد و بسیار نحوئے دوزد حالیہ خلعت آں غالیہ جوئے دوزد محرم عشق ز فریاد گلوئے دوزد عشق چشم ہو پس از شرم فروئے دوزد</p>	<p>ترک چشمے کہ تیر مرزہ موئے دوزد جامہ را کہ پدیدند بہا لالے بلا دل من خستہ چشمے ست کہ پرفن نگہش آنکہ پیز من خوبی بقدر یوسف و خدیجہ اگر خوشتر ز فغان طین صبری بکنید سیور رو تو دیدن تو اغم چہ کغم</p>
<p>چشم میدروخت از پس پیش زمستان فیضی حالیہ لب لب جام و سبوء دوزد</p>	
<p>خضر راتنہ این چشمہ آش کردند کہ مسج و خضر از رشک کشا کش کردند ز انچه در میکده زندان قبح کش کردند طیلسان فلک از بادہ منقش کردند کہ دماغ طرب از عقل مشوش کردند زادہ انرا بہیں رایجہ سرخوش کردند</p>	<p>ساقیاں دست بجام می بنیش کردند این چہ می بود کہ ساقی بقدر بخت فرو خضر را آب ز حسرت بدہاں مے آید این چہ مستیت کہ اصحاب بدست افشانی ساقیا را بجہ بادہ ہراں قوم حرام وقت آں مغیجگاں خوش کہ زمینانہ برآں</p>
<p>بہ نہ کردند کہ دیوانہ دل فیضی را بستہ سلسلہ مویان پریش کردند</p>	
<p>خورشید جمال تو در آئینہ نگیند از دیدہ بروں آمدہ در سینہ نگیند در کش تباں نسبت دیرینہ نگیند</p>	<p>آنی کہ تناسلہ تو در سینہ نگیند حیران فسون سادہ عشقم کہ جمال نزدیکتر آنکس کہ فروتر ز غم عشق</p>

<p>هر چند گدایم و لے در کمر راست زاد که ز از نرق که ز تار محبت واعظ شده از غلغله بیهوده بر باد</p>	<p>آں گوهر یکتا که بگنجینه بگنجی مازیت که در خرقه پشمنه بگنجی ز انگونه که در مسجد آدینه بگنجی</p>
<p>لے حاسد بیچاره خوش باش که در سینه ماکینه بگنجی</p>	<p>مینه نش ز فیضی</p>
<p>بجلیسے از آں محل آتشیں بچکید لب تو دوش بنداں گرفته جا دام گہہ حرام چو گیسو گرہ ز ناں میرفت چکید خون دل از پردہ اسے دیدہ من نشد رمی عرق آلود عانش که از آں چناں بچکید خوی از گوشه بنا گوشش</p>	<p>که خون گرم من از دیده بر زمین بچکید اگر چه ز آں لب شیریں جز انگبین بچکید چه مشک تر که از آں زلف عنبریں بچکید بنرم پیرمخاں باوہ این چنین بچکید خوسے خجالت خورشید از حبیب بچکید که شبنم سحر از برگ یا سہیں بچکید</p>
<p>نماند گریہ کنان دست بر حبیب فیضی که خوں بگوشه و اماں ز آستین بچکید</p>	<p>نماند گریہ کنان دست بر حبیب فیضی که خوں بگوشه و اماں ز آستین بچکید</p>
<p>مسافراں که قدم زین جہاں بروں اند فلک بکام نگر دو دگر نہ گرم رواں سجا جیان در کعبہ کس نے گوید نہ داغ بر سردیو انہا کہ اہل خود تواں ز قہقہہ شیشہ و صراحی یافت زماں چن کسے سر بروں نکر در پنج</p>	<p>بیامی تو سین خود نعل و از گوں زوہ اند چہ تازیانہ بریں تو سین حرون زوہ اند کہ شب روان حرم نقب در دروں زوہ اند بنام جو رکشاں سکے جنوں زوہ اند کہ خند با ہمہ بر عقل و ذوقوں زوہ اند چہ غوطہا کہ دریں بحر نیلیگوں زوہ اند</p>

<p>شرابِ عیشِ مجو فیضی انہماں کہ سپہر نجم تہی است کہ بر خاک سرنگوں زدہ اند</p>	
<p>ساقیا امروز نور و نہت فردا روز عید ہجام سے دوست گیر دیا بگلشن نہ کہ باز عشرتِ نور و رانہاں بعبید انداختن دامنِ گلزارِ پاچوں سبزہ می باید گرفت عاقلاں را دامنِ صحبت ازو چیدن خوش</p>	<p>یکدور روز کے ہوتاں جام سے عشرت کشید با دوست افشاں در آمد آبِ پاکو ہاں رسید داد عیشِ امروز باید داد فردا کہ دید خرقہ صد توبہ را چوں غنچہ می باید دید ہر کہ دامن دامن از گلزارِ عشرت گل بخید</p>
<p>ناصحا امروز از صوتِ غزل گو شمم پرست جاسے آں دارد اگر بند تو نتوانم کشید</p>	
<p>دوش ز دیدارِ دوست بزمِ پراز نور بود پرتو رویش ز زلف دیدہ بیدار را عاشقِ مشتاق گریز نگاہش نکرد عاشقِ بے صبر و دل زہرہ دیدن نہشت کشتن عاشق بود بہر سہرا ز لیش</p>	<p>شمعِ برا فروختہ چوں شجرِ طوہر بود نورِ فتاں برقِ غیب در شب و بچہ بود گرمِ لامنت مشو سوختہ معذور بود بس کہ بنورِ حیار و سٹے تو مستور بود دارِ بمیدانِ عشق را بیتِ منصور بود</p>
<p>حیرتِ فیضی کشید پرودہ ز رویِ نظر ور نہ بنزدیک من صبر از و دور بود</p>	
<p>گرد و گلشن چو بہاں بر زدہ دامن کرد دست در سرزدن مانند بیاہیچ اثر سو کمن ہیں کہ نظر ہم نہیں اندازند</p>	<p>از کجا سوخت کرد دل من کردند ہر کجا یہ سبیل دست بگردن کردند شہسواراں کہ برا نگینتہ تو سن کردند</p>

اگر آمیزش اغیار چنین است بتو لے کہ سر ہو پس قتل اسپرں داری	دوستاں زود بکام دل دشمن کردند چہ شود کشتنی چند معین کردند
چوں کنم جا بدل سخت نکو یاں فیضی کہ نہ آئینہ بایند کہ روشن کردند	
شمع بر خرمن پروانہ بہم بر نزنند پر حذر باش از آں غمزہ بیباک کہ او چین ابر و تیرا مکتہ چو خلقت بفرہ شوخ من مے شکن معرکہ سیمبرں بگذر اسے بواہوس از عشق کہ آن غمزہ خالی ہندوی تو شوخست کہ از جان و	این مقامیست کہ ہر مرغ درو پر نزنند جنگ جوئیست کہ جز بر صدف محشر نزنند ہر کرا زور کمان است بخیجر نزنند آہ ازین مبت کہ بجز لشکر کافر نزنند شاہیازیت کہ بر عید محقر نزنند چشم بے باک تو متست کہ ساغر نزنند
چوں زید فیضی ازین درو کہ دارد عشق درو مندانہ اداس کہ از دوسر نزنند	
رندان گرو کہ رہ دل گرفتہ اند دل خوں کن چو صید خودش کردہ کہ تو دعوتی خوں درست نباشد بر فرحشر زحمت کش طیب کہ دل خستگان عشق آسان مبین وصال کہ لب تشنگان بچہ دل دادہ ام بخوئی میاناں کہ در سخن	نا کردہ قطع باو یہ منزل گرفتہ اند شہباز را از پے لعل گرفتہ اند زاں کشگاں کہ دامن قاتل گرفتہ اند جاں دادہ اند زیر طایل گرفتہ اند دریا فرو کشیدہ و ساحل گرفتہ اند بر موہنار نکتہ مشکل گرفتہ اند
فیضی مثال ز ستم چرخ کاہل فضل	پائی سرخسرو عادل گرفتہ اند

یارب آن شوخ ز من تنگ چرامی آید	هر دم از نامش تنگ چرامی آید
ما بچو لای گدازش سپارداخته ایم	او بعد عریده و جنگ چرامی آید
میرسد چهره برافروخته شمشیر بکف	غرض حیت باین رنگ چرامی آید
گر نه دیوانه خود یافت من سوخته را	سوم آن طفل بکف تنگ چرامی آید
گر نه باغیر سر شرب و ساقی دارد	هر شب از بزم دس آهنگ چرامی آید
حبیب جاں چوں نزنم چاک که بیابانرا	دامن وصل تو در چنگ چرامی آید

گر نه فیضی بخیاں دهنبت نکتہ سرت
پیش اوقافیه تنگ چرامی آید

دل بقرار عاشق چو بغم قرار گیرد	بلا حریف گردد باجل قرار گیرد
بایسر کردن دل کن انتظار چندین	که تکار پیشه صید بصد انتظار گیرد
ز شهید کرد های نگهش کراست طاقت	که بخت و امن او بکف استوار گیرد
چو سفید گشت چشم بصال خوشدم کن	که درخت چوں شکوفه نمود بار گیرد
مهر اے سپند خاکم بهو از جلوه گاهش	که ز گردن مبادا دل او غبار گیرد
سگس غزال چشم چه شود بر دهر ارم	چو سگان خویش همزه زپے تکار گیرد

نه فروغ دیده ماند و نه فراغ دل ندانم
که مهنوز کار فیضی ز کجا قرار گیرد

اگر سوی حرم آن بت یکره نظر اندازد	هم قبله بگرداند هم کعبه بر اندازد
اگر کعبه شود حیراں سهل است که عشق از تو	کانخه و گدازد و طر حه و گدازد
آنرا که بر دولت سوی حرم وصلش	صد غار بلا اول در ره بگذر اندازد

<p>در خواب که عاشق مد نیشتر اندازد ارباب کرامت را خوں در جگر اندازد آن مست نکست تا که در گل شکر اندازد</p>	<p>شب چوں ز بیم درخون زینیاں که خیال او آں ساقی سرمستان چوں جرعه فتال آید شوریت عجب زان لب و ریز که مستان</p>
<p>سرد بر پیش قیضی کا نذر صف سر بازاں معتوق کشد تیغ و عاشق سپهر اندازد</p>	
<p>کو کب سوخته و نبت سیه کار چه کرد کس نپرسید که آں غمزہ خونخوار چه کرد کوہ را بین که بیک بر تو دیدار چه کرد شاه را بین تو که آں محرم اسرار چه کرد ناقه را بیهوده در راه گرا بنار چه کرد در حرم رفته طواف در دیوار چه کرد</p>	<p>وہ چه گویم کہ بین چرخ ستمگار چه کرد کس نہ اناست کہ آں چشم شکر چه نمود اے کلیم! میں ہمہ از بخود ہی خوش منال ہیچو منصور گور از سر پر دہ وصل گر نہ لیلی ہوں پھر ہی مجنوں دشت آہ کہ میگرد مرا منع پرستیدن بت</p>
<p>عشق صبر و خرد و ہوش ز قیضی بر بود وز دورہ ہیں کہ یاق قافلہ سالار چه کرد</p>	
<p>خسرواں ملک تہد بیز نگہ داشتہ اند ملک دولت نہ بیز بجز نگہ داشتہ اند نوجواناں کہ دل پیر نگہ داشتہ اند کہ درین بادیہ پنجر نگہ داشتہ اند کہ قلم در دم تصویر نگہ داشتہ اند کہ بسر رشتہ تقدیر نگہ داشتہ اند</p>	<p>نہ بتاں دل بز دو گیر نگہ داشتہ اند حسن و خوبی نہ گرہ در خم کاکل زدنت دل مارا بدہ از کف کہ بہ پیری بربند رہ بد لہا کن و صبر و خرد و ہوش بہر بتواں از دہن تنگ داناں در یافت دل قیضی بکف ہوشی میانان غفلت</p>
<p>دل قیضی بکف ہوشی میانان غفلت</p>	

هر حرف که بر ناصیه جام نوشتند	هر حرف که بر ناصیه جام نوشتند
هرگز دیش چشمی که کند ساقی بدست	هرگز دیش چشمی که کند ساقی بدست
هر نامه که شد نامه و اهل ملامت	هر نامه که شد نامه و اهل ملامت
بر لاله و گل آن خط نگین که تو بینی	بر لاله و گل آن خط نگین که تو بینی
چون وصل بجاں قسمت عشاق نمود	چون وصل بجاں قسمت عشاق نمود
دل سوختگان که چون بخت عشقند	دل سوختگان که چون بخت عشقند

مرو نظر پاک چو دادند به فیضی !
گنجینه کونین با نعام نوشتند

در عشق به قیاری ما را نگه کنید	سیماب کیما و وفارا نگه کنید
مست و سید به با سیراں توید قتل	باز این دروغ راست ما را نگه کنید
آتشین دل ما تنگنائے عشق	عقائی آشیان بلا را نگه کنید
از یک نگاه قافله از راه می برد	صاحب دلاں بلا خدا را نگه کنید
بوئی گل به بلبل شیدا نمیرسد	بستی نسیم صبارا نگه کنید
صد پیرن بخون دل آغشته میکنند	ایں گلرخان تنگ قمارا نگه کنید

دیوانه فیضی زدم عشق بر شده
لے اہل ذوق طرز وفارا نگه کنید

بجاں سی تو گر از تن سفر توانی کرد	بهر روی تو اگر راه سہر توانی کرد
اگر بسینه سوزاں بجاک و خوں غلطی	چو آفتاب شب را سہر توانی کرد
کجے سہر و نظر بر ترش قبول افتد	کہ غسل ویدہ بخون جگر توانی کرد

جائے تو شود ساعدِ عروس مراد چاب دوست ز کوتاہ بینی تو بود	ز طوقِ نفس اگر سر بدر توانی کرد نقاب برنگند گر نظر توانی کرد
رموز اہل حقیقت بگویمت فیضی اگر بطالبِ معنی خیر توانی کرد	
دشمنان باز بہم انجنے ساخته اند یارِ بسا آں تازہ گل گلشنِ اُمید گنج است کعبہ و تہکدہ یک رنگ حریفان و دو ہیں ریشم آید ز میقان نہا نخانہ خاک بوئی از دوست بست کہ یوسف طلبا چہ کسم در چہ شام من مسکین ہتھیات	از زبانی ہم تکلف سخنے ساخته اند کہ ہر گوشہ ز بوش چنے ساخته اند خودِ مسلمانی و خود برہمنے ساخته اند کہ ز اسبابِ جہاں با کفنے ساخته اند بہیں راجحہ پیرہنے ساخته اند کہ غم و درد تو با ہچو منے ساخته اند
شک آں سوختہ جاناں کہ چو فیضی دلش ہدفِ غمزدہ ناوک نکلے ساخته اند	
بسیار نہ دہر بنا کام بر آید آزادہ دلا نہرا ہمہ در قید کشیدی شو قہ نہ چنانست بوصل تو کہ ہرگز مشتاقِ حرم گر نگرد ہچو توئی را زین گو بہ ہر صبح گرا ز بام بر آئی	تا ہچو تو یک فتنہ ایام بر آید عقلا نتواند کہ ازین دام بر آید کامِ دلہم از نامہ و پیغام بر آید در نیمہ رہ کعبہ ز احرام بر آید خورشید ز خجلت پس ازین شام بر آید
زین طایع برگشتہ محاست کہ ہرگز کامِ دلِ فیضی ز تو خود کام بر آید	

موسوز دل که ز گرمی هلاک خواهی شد	مباش این همه آتش که خاک خواهی شد
بآب دیده خود هیچ شست و نشو نه کنی	مگرد آتش سوزنده خاک خواهی شد
مباش غره باطلس که عاقبت چون گل	بنجاک با کفن چاک چاک خواهی شد
بسر بلندی سند منازای مغرور	که سر تگول بدرون مناک خواهی شد
ز صید گاه اجل جان برون خواهی بزد	بجمله گز سگ تاساک خواهی شد
بنشادمانی ایام دل مده ز نهار	و گرنه تا ابد اندوهناک خواهی شد

مشو فریفته دوستی کس فیضی

که هم بدوستی او هلاک خواهی شد

دردا که در جهان بجز افسرده دل نماند	نبض زمانه را حرکت معتدل نماند
روی زمین زود و دل تنگ شد سیاه	یک سبزه نشاط دریں تیره گل نماند
بر خاستند سیم براننان تن پرست	یک تن ز صوفیان ثریا گسل نماند
نام و نشان اهل کرم بود در سخن	شد نام ناپدید و نشان نخل نماند
خلقه گرفته پیش عملهای نادرست	و آنهم که ماند از عمل خود خجل نماند
شستند کار نامه معنی آب زر	جز نقش کارخانه چین و چگل نماند

فیضی - بر آستانه تجرید سرکش

دانی که تحت طغرل و تاج قرل نماند

عقبنان شمع در فانوس گلگون ننگند	کش تیغ بلا را جامه پیر خوں ننگند
گرچه شد پروانه شیدا شمع هم شام غم	مخ بر سر سویی نرو لیده چو مجنون ننگند
آتش دل را ز آب دیده تسکین میدهند	شمع را آتش شود و از گریه افزون ننگند

<p>بال آفتاب بر زبان پروانه در فانوس بسجود فانوس آتش پنهان من شد آشکارا</p>	<p>طالع فرخنده و بخت همایون نبگند دوستان سوز و درون من زیروں نبگند</p>
<p>آتش طبعان چرا از سوز فیضی غافلند یک نفس دیوان او گیرند و مضمون نبگند</p>	
<p>عشق تا که شرمسار کفر و ایمانم کند در دل قندیل سوز کعبه آتش در زخم بنده آن چشم طنازم که چون بند و نظر سختی از حد می بری با من چه بهر هوس جذبه کو که ز دم پیروں بهر شغل و کون از مسیحا مشرب بے وقوف بقا خواهم گرفت</p>	<p>فے مسلمان سازد و نه نامسلمانم کند عشق گر آتش فروزد کافر ستانم کند از پس مژگان اشارت های پنهانم کند تیرم این سنگین دیهانت گرا بنجام کند تا بکے جمعیت خاطر پریشانم کند بهر تا که با اجل دست و گریبانم کند</p>
<p>نظم من تیغ خروباں کرد فیضی عاقبت ایس دم گیر که من دارم به پیچوانم کند</p>	
<p>آنی که در دل تو وفارا اثر نماند کو بلاج گوشت و دل که در جهاں پنهان شد پنهان محبت درین گن یارب چه آفتی که بهر که شمه ات طبع جهاں ز مرتبه اعتدال رفت افسرده غنچه طرب و سبزه نشاط فیضی اگر فقیه زبانم نمیگفت</p>	<p>در دوزخ فتنه تو دعارا اثر نماند در جذب کاه کاه ریا را اثر نماند در کاه عشق مهر کیا را اثر نماند آشوب را نشان و بلارا اثر نماند در جهان درد مند دوارا اثر نماند در بوستان نسیم صبارا اثر نماند میگفتم اینقدر که قضا را اثر نماند</p>

<p> ترک مردم شکار من نگرید دل اُمیدوار من نگرید غایت انتظار من نگرید تلخی روزگار من نگرید در جگر خار خار من نگرید شوخ خنجر گذار من نگرید </p>	<p> مست گلگون سوار من نگرید دارم از یار خود اُمید و وفا انتظارش بحشه خواهم برو منم از جام عشق زهر آشام دانه خار نثار من شنوید نگهش خون فلق میریزد </p>
<p> همچو فیضی ز وصل محروم سبقت ناکامگار من نگرید </p>	
<p> زین منزل پر خطر بگویند ماهیت این ستر بگویند این را کیسه دگر بگویند این قصه بلندتر بگویند گویم غم خود اگر بگویند یاراں خبر از محمد بگویند </p>	<p> از عشق بس خبر بگویند ای گرم روان دای عشق من پند کساں نمیکشم گوش اندیشه دارم از طلا مست لعل سنگد لاں مانند صبرم بر من شب بجرمی کند ظلم </p>
<p> ای ماه روان دل چو فیضی ز دوست که ترک مهر بگویند </p>	
<p> در عالم دل زباں بگویند کز تنگی دل فغان بگویند سپهر رخ در آستان بگویند </p>	<p> حسین تو بد استاں بگویند کرانه کنم گناه من نیست از شوق تو جاباں بگویند </p>

<p>در پرده دیده ام در آمد من هر تو چوں نهفته دارم</p>	<p>خسے که بلا مکان بنگند کیس گنج بجا کداس بنگند</p>
<p>یک نقطه ز حرف عشق فیضی در دانه بیان بنگند</p>	
<p>چه بلاست که ز خرامش زیلا حشم بجنبند چه نکته قرار عالم من و عشق شهسوارے بخیال بت چنانم که بدوش من ملک سر زلف یار چنباں بدل صم پرستم نفسه اگر در آری لب پُرسوں بجنبش بجدا ملک نگر دو تپو تیغ در برابر</p>	<p>مرده چوں بجنبش آرد و دو سو علم بجنبند که به نیم جلوه او عرب و عجم بجنبند ز گرائی گناهم عجب ار قلم بجنبند به از آنکه حلقه زرد بر حرم بجنبند بلب خیال شکل ز سیج دم بجنبند چو ترا بگاہ دیدن مرده و مہدم بجنبند</p>
<p>بهشت شلخ طوبی ز خرام باز ماند چو قلم هست فیضی ز پیر رقم بجنبند</p>	
<p>ز فانه سنگدل من بدر نمی آید بجا رسیدم و جانان من نمی پید خیال یار چنان جا گرفته در دل من عجب که کار من از هجر تا بروز کشد رقیب قدر سر شک مرا مینداند</p>	<p>امید دارم و امید بر نمی آید ز یافتادم و عمرم بسر نمی آید که غیر جلوه او در نظر نمی آید نوید وصل تو امشب اگر نمی آید گهر شناسی از آن به گهر نمی آید</p>
<p>بر آرد دست دعا بهر وصل و فیضی اگر ز دست تو کارے و گر نمی آید</p>	

در آتش عشق اسخ و افلاک نسوزند دل سوخته داغ همنام چه تفاوت لے سوز بود گریه زاهد عجیب نیست آتش نفسا نرا دل صد چاک بست آں سوخته جانان که نشستند در آتش	در مطیع سلطان خس و خاشاک نسوزند در آتش دوزخ که بجز خاک نسوزند در آتش اگر همیشه نمناک نسوزند از بهر چه پیرا این صد چاک نسوزند کے پاک بر آیند اگر پاک نسوزند
---	--

فیضی نفس گرم بر انگیز که خام اند آں طائفه که شعله ادراک نسوزند

خطے که فتنه جانان نوشتند بشهر نیکو اں هر دل که گم شد چون تاوک در کف مرگ اں نهاده بنام بندوی چشم سیاهش قشون غمره چون یکیک قمیشت رقم کردند چون طواری هستی دراں کشور که جانبازان عشقند	گناه غمره بر مرگ اں نوشتند بنام خنده پنهان نوشتند نشان قتل بر پیکان نوشتند خط تاراج ترک تاں نوشتند فریب عشوه در باناں نوشتند حدیث عشق بر عنوان نوشتند سجده خضر را بیجاں نوشتند
---	--

چو بر خواندند رنداں شعر فیضی بزار احسنت بر دیواں نوشتند
--

علی الصبایح که باد بهار می آید بجان تو که نیامد ز پیر بر جانم خبر ز آمدن قاصد تو میگویند	هر از آمدنش بوی یار می آید هر آنچه بر دلتم از انتظار می آید و لے اگر تو نیایی چه کار می آید
--	---

تسلی دل من در فراق ممکن نیست	اگر ز نامه و قاصد هزار می آید
گو که از اثر گریه ام بود فیضی	چنین که گفته من آیدار می آید
شب دل از یاد تو در عالم حیرانی بود نامم فرهاد و مبرک آن هوس انداخته را یاد آن زلف دلاویز که شب تاب سحر میکشتم آه شرر بار چه میداد نسیم شوق بپاقتی دل بمن آورد هجوم سایها غره با سباب سلامت بودیم حرف مقصود از اوراق فلک باز بخت	هوس عشق مرا ذوق خدا خوانی بود خانه در کوه گفتن زگر آشنایی بود بر در شوق تو در سلسله جنبانی بود کاش آشنای دل را شرافتانی بود بر واسعه صبر که در متحرک نتوانی بود و ده که حمیتت با عین پریشانی بود هر که آنگه ز سود خط پریشانی بود
فیضی آن سخت کجاست که در عالم عشق	سر و سامان من از بس سر و سامانی بود
کو بکن گرچه فلک دور ز شیرینش کرد خاک و خون خواب عیش و طرب با خفت نیم بمل دل من بود سر اسیمه بجا که زاهد از سنگ و کعبه نیار و بتمن آنکه بکشاد ز باغم بکلاست یکچند باغبان پیش تو شب آب بگلشن میداد	کوه بنگار فیه جاد و دل سنگینش کرد آنکه از پنجه گل بسترو بالینش کرد غره اش دشنه پهلون زد و تسکینش کرد عشق آن خنده که در بنگه دینش کرد عشق رسوای دو عالم بجه آئینش کرد غنچه پس خنده که بر لاله و نسرنش کرد
فیضی این شعر چه سحر است که در پیش	دید دیوان ترا حاسد و تحسینش کرد

افسون تو در زبان نگنجد	مجنون تو در جهان نگنجد
جائی که دہی تو عرض خوبی	خوشید در آن میاں نگنجد
کو رخس جفا بر آن کہ ہرگز	در دست ستم عناں نگنجد
عشقت خرد از سرم ہزون کرد	کیں مغرور استخوان نگنجد
اے عقل ترا چہ کار با عشق	در ملک یقین گماں نگنجد
گفتم دم وصل کے بود گفت	در وعدہ ما زماں نگنجد

پر شکوہ بود زبان فیضی
ز آنگونه کہ در دہاں نگنجد

ابر با برقی جہانتاب رسید	سبزہ را تا یکم آب رسید
گل بیاغ آتش گوگرد افروخت	آب لغزندہ چو سیاب رسید
دید از پر تو سے خرقہ ز صد	بکتاں اچھے ز ہناب رسید
زندہ سے نوش کہ بیفائدہ بود	نوشدارو کہ بہر آب رسید
شاید و بادہ و گل یکجا شدہ بود	عیش را این ہمہ اسباب رسید
آں رسید از نظر شاہ بمن	کہ بہتال ز مے ناب رسید
شاہ خورشید علم اکبر شاہ	کردش نوز با قطاب رسید

ولہ

پہ می پری ز من حال دل غمیدہ ات	دلہم خوں گشت خوغم آب آں ز دیدہ سیر شد
سپہ را رحم کن بر تیرہ بختہاے من یکرہ	کوین خورشید خسراں سر شاک من شفق گوش شد
رفیقاں سیر و یار پیش من گریا ز پیراں فتد	خبر گویند یار از آن کہ آں فرزانہ مجنوں شد

<p>نگردد و هیچ سنگ راه عشق گزینیانی اشارت نامیکردم رقم و حبس حال خود اگر از بزم او و درم و لے اقبال میگویی</p>	<p>ببین که تنه می سیلاب شکم کوه هامون شد که خیر از یار نتواند کسی آگه ز مضنون شد که هم یارم بجنگ قناد و هم کارم بقانون شد</p>
<p>مرا این خواب دارد قصه فیضی چه دایم که بهر خواب پندی خواهد این فسانه ناسون شد</p>	
<p>ترک من با سپاه باز رسید هم جفا چنک فتنه ساز گرفت لطف کج باز در نور و دیدند وقت فریاد و لخر اش گذشت دیدم حیران که تا چه بر جا نم آن رسید از تو دلفریب بمن</p>	<p>فتنه با وقت تر کنار رسید هم بلا ارغنون نواز رسید دور رندان پاکباز رسید دم آه جگر گزار رسید زاں نگاه کرشمه ساز رسید که بجمود از ایاز رسید</p>
<p>فیضی از وصل دست کوته کن که ملامت ز باں دراز رسید</p>	
<p>نشد که بگرد لب آس ساد و نوشتند من بنده آنها که وفای نامه جاوید پنهان نگه رسم بتان بود و لیکن شد سجده ز ناد قبول از سیر اخلاص بر صفی پرگ گل فردوس ملائک این مطلع رنگین ز غزلهای تو فیضی</p>	<p>بر لب لب او گنبد باد و نوشتند بر بندگی مردم آزاده نوشتند آں رسم بدو بر افتاده نوشتند تا نامه بتان بر سه سجاده نوشتند از خوبی آں حور پری زاده نوشتند عشاق بخون من و دل داده نوشتند</p>
<p>عشاق بخون من و دل داده نوشتند</p>	

<p>که یکدست و متناسبان جهان دارد سیر کشاوند در پای آسمان دارد که در حسن تو ز نیگو ز صد قران دارد هزار باره دلم را که نیم جان دارد که همچو عنبره بیدار پاسبان دارد که تیغ در کمر و تیر بر کمان دارد</p>	<p>و لطم هزار لامت ز هر کراں دارد بند در بر رخ من که آه نیم شبم زمانه ز یروز بر شد هنوز میگویند سزاست که بهر دار عزت آویزند رواست چشم تو که خواب بر ندارد حذر کنند خدا را ز چشم کافران</p>
<p>مهرس قنطیه فیضی که از شکایت تو هزار بر زده الماس بر زبان دارد</p>	
<p>وین نیم جان مانده ز و نباله میرو زین شست و شونه داغ دل لایق میرو کاینجا سخن ز جوهر ستیا که میرو کز یک نگاه طاعت صد ساله میرو باناله از دلم دوسه پر کاله میرو گر من نیروم ز پیش ناله میرو</p>	<p>مے نالم و دلم ز پس ناله میرو ابر بهار قطره زناں می رسد و لے لے جوهری ز حق یاقوت لب به بند ده چوں کنم ز چشم لاناک فریب او لے داسچوں زیم که چونی نالم ز فرا دورم بدان ز ملکب آن شهسوار حسن</p>
<p>فیضی بگردش از قبح و مبدم که نشا گجرات فتح کرده به نرگاله میرو</p>	
<p>کاینها بیکدگی چو من و آگینه اند تا هیچ مشت شراب شبنم اند با هم چو شیشه صاف دل صاف سیند</p>	<p>عشاق را گو که بهم گرم کینه اند جام وفا کشیده بهم در شب عدم ساقی بیار باده که ستان بزم عشق</p>

<p>دلها به عاشقان همه با هم موافقت خافل مشو ز کین محبت که خسرواں طوفان فتنه نیز بهر جا که سر کشد</p>	<p>اگر او را گونه نقش چو نقش نگینه اند سر کرده پای و طلب این خزینه اند در یاد لاین عشق بهم چوں سفینه اند</p>
<p>فیضی قرین انجمن اهل عشق باش کین قوم در طریق وفا بقرینه اند</p>	
<p>کدامین تمه بدست آئینه دارد برخ آئینه دارد ده برابر مسلمانان فغان کائنات را ز فیض تمسب میخانه امروز ز سر موی که بتر دست زاهد غلام گرم خویها به در دم</p>	<p>که چوں آئینه خود مسینه دارد چرا آئینه بر آئینه دارد مسلمانست و در دل کینه دارد بهوای مسجد آدینه دارد همه در خرقه پوشینه دارد که پیوندی بدل دیرینه دارد</p>
<p>گو فیضی هبی دست کز آه کلید فتح نه گنجینه دارد</p>	
<p>آنها که بر وجود و عدم در نه بسته اند بهت بلند دارد و درین ره که عاشقان از جاها مترس تا بحیات اندری در خود بهین که چهره کشایان نقش بند بکشایان کج که کار آگاهان بخت ول در چنین بسته که گره است بگری</p>	<p>طرفی ز راحت و جهان بر نه بسته اند خط و فایال کبوتر نه بسته اند بر آب خضر سگند نه بسته اند نقش ز سادگی تو خوشتر نه بسته اند اقبال را بسلسله ز نه بسته اند نخل بقامت تو برابر نه بسته اند</p>

<p>فیضی خموشی تو بریں آستانہ چسپت بانگے بزن کہ حلق بریں در نہ بت داند</p>	
<p>دیگر عنانم از کف تدبیر میرو ایں ترکناز کیت که از کشور عدم در خاک و خوں فتادن فراور اچہ قد با کعبہ رو بگوی که از کوی وید هم باور مکن که جان و هم از زخم تیر تو چندان نگاه میکند آن ترک تنہ خو</p>	<p>سرور کند و پای برنجیر میرو صبر بر بند پای بشبگیر میرو جائی که قصہ شکو و شیر میرو راستی بکار خانه تقدیر میرو کیں جان خون گرفته پشیر میرو تا زہرہ جوان و دل پیر میرو</p>
<p>فیضی چه ساحری تو ندانم باین نقش کز بند جادوی تو کہ بشیر میرو</p>	
<p>دست چو طرہ شبگون زند زہرہ ہاروت فریت بسحر ہر کہ سے از دست بدست خورد بر جگر من کہ چکاند نمی چشم تو ام از مژہ دلہ وز کرد عقل کہ در حلقہ زلف تو رفت</p>	<p>بر نہ و نور شید شبینیل زند بابلیان را رہ افسوس زند سنگ بنہ شیشہ گردوں زند گر نہ دلم آبلہ خوں زند ترک خدنگ از ہنہ افزوں زند کے قدم از دایرہ پیروں زند</p>
<p>زورہ فیضی صنہ گور فیش طخہ کہ ہرگز نزد اکنوں زند</p>	
<p>سبارگاہ قیامت کہ ماجرا بخشند</p>	<p>گناہ کعبہ بنجاک کلیسا بخشند</p>

نشته ایم بدریوزه تا چا بخشند
 سریر وصل بر بند برهنه پا بخشند
 گره زنند پس آنگه گره کشا بخشند
 بنجاک خاصیت سایه بها بخشند
 چو تاب کوه ربانی بکهر با بخشند
 هزار گنج اجابت بیک دعا بخشند
 که کشتگان تو بهم با تو خونها بخشند

بشاهراه ارادت بروئے گرد آلود
 بنجاک راه یکے شو که در ولایت عشق
 ز کار بسته دل غم مخور که عشوه گراں
 سر از زمین ادب بر ندارد کابل نظر
 گنجامن و دل اندوه کش و لے چه کتم
 دے ز صدق برآور که آرزو بخشان
 مکن تامل اگر قصد خون ما داری

۱۶۹۹۲

بهرم شاه جو خوانند نظم فیضی را

سنزد که نقد دو عالم بیک ادا بخشند

صبحک الله بصبح جدید
 تا کشتش بهیچ مجازی نبید
 از چه کنم بیپده منزل بعید
 علقت الروح بحبل الوریث
 غمزه بفریاد که بل من مزید
 میکنم از دست تو خود را شهید
 انت حدید لک باش شدید
 پیش من از وعده به استاین وعید

ساقی جان خیز که شد صبح عید
 از بشکر مهند شرابم بده
 رقص کنان کعبه به پهلوی من
 جان من و سلسله زلف تو
 چشم تو پس کرده ز خونریز خلق
 گر تو نداری سر قربان من +
 بر دم تیغ قضا کرده نقش
 گر تو دوی وعده بخو نیزیم -

فیضی آزاده اسیر توش

استدک الله بعید سعید

<p>خرو منداں سخن بیجا گوئید مین دیوانہ را اینہا گوئید ولے این را مین تنہا گوئید گوئید این حکایت یا گوئید باں بد ہر سبے پروا گوئید عزیزاں سرگندہ مستقم وا گوئید</p>	<p>حدیث عقل و دین با ما گوئید کجا عقل و کجا دین و کجا مین مین از حرف ملامت سر نہ پیچم مراد عشق پر واسے کسے نیست دلم گوئوں شود جاں گویوں آئی بصد خوارگی گزشتہ زان سرکوی</p>
<p>چہ غم آں آہنیں دل راز فیضی ز حال شیشہ با خار را گوئید</p>	
<p>کہ زبان تیز امشب لب من فگار دار مگر از ہجوم جا نہار و او غبار دارد کہ عنان صبر خود را بکف استوار دار کہ بہار جلوہ او چہ کرشمہ زار دارد کہ بہ بقیارچی دل بد لہم قرار دارد چہ پلاسہ بسانے کہ چنین بہار دارد</p>	<p>دلم آنقدر شکایت ز جفای یار دار چہ شد آں سوار کز ہم مژہا نیکشاید چو قدم نہد زستی بر کابہ مرو باید جرج عرق فتاش نظرے تبارک اللہ طہدم دل و تخیر خیال یار دارم خط جادوانہ زان لب بہار فتنہ سوار</p>
<p>ز بلای عشق فیضی کجے ہر شکایت تو بشتی کار داری تو عشق کار دارد</p>	
<p>ترا خواب برو و مرا آب برو چو دزد سے کہ از خانہ اسباب برو کہ سرور گریبان محراب برو</p>	<p>چو من گریہ کردم ترا خوب برو خیالت ز دل صبر و ہوشم ر بود اگر دشت زاہد عجم ابرویت</p>

<p>بہ تاب وادوزمن تاب برود اگر آب از لعل سیراب برود کہ از کج بآتش توان تاب برود</p>	<p>رخت آفتابیت کز روی حسن ز تاب ببت نیست چنداں عجب ہند نکت بسوزد لم ساز راست</p>
<p>بود فیضی آں طوطی ملک ہند کزاں لب بسے شکر تاب برود</p>	
<p>ز صبح عیش نفسہائے سرو می خیزد عبار ازین صدف لاجورد می خیزد کہ خضر اول ازین آنجورد می خیزد مگر دے کہ از ذوق درد می خیزد توان شناخت کردین خاک مرد می خیزد ہزار عاشق دیوانہ گردد می خیزد چنین ہزار بیا باں نورد می خیزد مگر ز خاک شہید تو گردد می خیزد</p>	<p>چہ شد کہ چشم خوردشید زرد می خیزد ہزار غوطہ فلک را بچوں زویم و ہنوز اگر زمانہ چنینی تلخ بگذرد و اتم بدرد ساز و از نالہ لب فرو بندد شدیم خاک و لیکن بہوی تربت ما بدشت رو کہ سرا سیمہ ہجو ریگ رواں فسانہ خوانی مجنوں کن کہ در عشق فتادگان رہ عشق بچلتے دارند</p>
<p>توان شناخت نرا غار فیضی انجاش کہ فرد رفتہ ز کونین فرد می خیزد</p>	
<h2 style="text-align: center;">ہیف ذال</h2>	
<p>باید از سیم کند خامہ و از زر کاغذ پردہ دیدہ من شاہ چہ مصور کاغذ چوں ورقہای چین گشت معطر کاغذ</p>	<p>ہر مصرعہ کہ کشد نقش ترا بر کاغذ در نظر بس کہ مرا صورت خوب گشت سہ کہ از سبیل زلف تو نوشتم حرفے</p>

<p>گر کشایت بدیوان عین و فتر گل خزده ایدل که بس منزل مای آید چیت کتوب من دل شده را این سوز</p>	<p>رقم حسن تو غما بر شتو از هر کاغذ بهر آون سعادت زده بر هر کاغذ شعله شوق تو افتاد مگر در کاغذ</p>
	<p>فیضی از سوز در دل چو تو کتوب نشیت آتش افتاد در دل سوخت سراسر کاغذ</p>
<p>منویه برای من محزون تعوید بے خط یار ز هر کاغذ پیچیده چه شود چون دلم بسته ز بخیر بر دیوان شد دیدم آن زلف گره گیر بخود می پیچم بهر دل خوش شده زلف و رخ مشکینان بهر پیش بدر کعبه خدا را کاشب زلف ایلی صفته دیدم و دیوانه شدم چشم خود را من سودا زده خونبار کتم</p>	<p>که خطش بسته ام از رشته جان چو تعوید پیش عاشق بود افسانه واقفون تعوید ایس پر خواں ندره فایده اکنون تعوید و ده که آشفتم گیم ساخته افزون تعوید گاه از مشک نویند که از خون تعوید دست لیلی شده در گردن مجنون تعوید عاقلاں را بهیاں ساخته مجنون تعوید تا نویند بر آس و دلم از خون تعوید</p>
	<p>در تب غم ز در دل فیضی دل سوخته را آتش جت کز آن سوخت ز بیرون تعوید</p>
<p>بر آرزو قاصد شوق از بغل بروں کاغذ خطه بخون اسیراں بحر آوردے قرانامه غم مینوسیم آن بهتر ز محبے که پیام مرا برد بدرون</p>	<p>که دیده ام بر پست شد سفید چو کاغذ و گر نه بے سبب چیت لاله گون کاغذ که خون بگریم و رنگین کم زخون کاغذ نه هم رسد که بروں در دوز درون کاغذ</p>

<p>بتامہ دل نہنادم کہ بیج کم نمکن حدیث بلبل و گل کے تو ان تمام نوشت</p>	<p>زہیقاری دہائے بے سکوں کاغذ اگر زبیر گمستاں شود فزون کاغذ</p>
<p>بکفت سفینہ معنی در انجن فیضی فسونگر لیت کہ دارد پیر از فسوں کاغذ</p>	
<p>ردیف را</p>	
<p>ساقیا گرم شود ساغر می زود بیار ہم پست قدم چند نہ پونیم وارو دمبدم بادہ ام از ساغ زریں رده باد در جلوہ و مرغان سیماں ستند عود سہلست کہ در بزم ہند از پی سوز حاجی باد یہ پیا ز کجا سے آئی</p>	<p>بہر سر گرمی من آتش بے دود بیار آب فزون بدہ آتش نہ رود بیار تاج اقبال مرا سل زر اندود بیار مطر بار پردہ تو نمنہ داؤد بیار از پی ساز گرت دست دہد عود بیار خبر سے داری اگر از رہ مقصود بیار</p>
<p>فیضی اس بزم نشاطت لبثقی میند از سخن زہر عباسے طرب آلود بیار</p>	
<p>لے کو کبہ حسن تو با ماہ برابر خورشیدین از عاشق خود روے مگرد لب تشنہ دم در وقت فت باں لبت بر روے چوروز تو شیف لب بچولاں باطو بیش از سرو گویش کہ بند در عشق میسر از شجر و طور کہ آمد</p>	<p>از من بتو تا ماہ فلک راہ برابر در راہ چو آیم بتو ناگاہ برابر ترسم نبود رشتہ باں چاہ برابر کہ کم شود و گاہ فزون گاہ برابر بالاے بلند و قد کوتاہ برابر صد کوہ وریں باد یہ ناگاہ برابر</p>

گفتی ز جنون تو و جنون چه تفاوت	رسولے تو ام خواہ کم و خواہ برابر
فیضی مرواز ویر مسجد کہ نباشد صد غفلت سبح بیگ آہ برابر	
لے در دہانت تنگی ز شکر تا بندہ ماہ است از برج خوبی وصفِ جالت طفلان اشکم ہر روز آرد در بزمِ حست چشم تو جانہا بردہ پیاپے چوں دو نچ تو نبود بگردوں	ہر دو لب تو قند مکرر خندیدہ لعلت بر برج گوہر ناخواندہ آرزو کردند از ہر خوشید تاباں سوزندہ جگر زلفت تو دلہا بستہ سراسر ہر شیرین ماہ منور
فیضی کہ رویت صد بار دیدہ خواہد کہ بیند صد بار دیگر	
ساقیا جام شکر خند بیار جو ہر چشم نظر باز رہد جاں فدایت کہ از آں جاں دارد زود برستم امشب ہوس است غم ز اندازہ بروں پای نہاد خواہش از مجلس مایرون ست	بادۂ تلخ تر از پسند بیار صیقل جام خردمند بیار کہ سخن دارد پیوند بیار از پے ہم قدحی چند بیار ہر بستی او بند بیار چوں بیایے دل خرسند بیار
فیضی از جام طرب مست شدی سجدۂ شکر خداوند بیار	

عاشق

صبا به گلشن اسرارِ قدس راه ببر خوش تشنه زبانی بیج بین بگو اگر بنگره کبریات ره بنود دل مرا که قدم برتر از فلک نهند ز آسمان قدری پیشتر چو بخرامی بهرم عشرت سلطان چار بالش ناز حدیث من پئے تعویذ آں کمر برسان ببند تازه دو گدسته از دل و جگر افراق از غم نادیدنش دلم نول کرد تخم اگر زگرانی نئے توانی بُرد کنوں که شد سپهر لے فتح هفت اقلیم هنوز نیم دے از حیات من بابت پہلے سوختن منکران شعله شوق	بنو بہار کرم زاری گیاه ببر فغانِ تیرہ نشینی باوجِ ماه ببر طناپ نالہ بگیر و کند آہ ببر بنزد بانِ نفسہائے صبحگاه ببر باستانہ شاہنشہی پناہ ببر نیاز مندئی درویش خانقاہ ببر دعائے من پئے طومار آں کلاہ ببر بار معانی مستانِ صبحگاه ببر دو دیدہ ام بکشت و از پئے نگاہ ببر سرم بُریدہ بدو گاہ بادشاہ ببر غبارِ من برہ گرد آں سپاہ ببر فغانِ من ز پئے رنج اشتباہ ببر زر نیزش نفسِ آتشیں گواہ ببر
---	---

صبرِ خانہ فیضی کہ نالہ تحریر است

بگوشِ شاہ چو فریادِ دادخواہ ببر

لے آنکہ متع در دکشاں میکنی ز دربار
نشیدہ کہ ماصنع اللہ فهو خیر

فیضی ہمیشہ خانہ مارا دو در بود

یک در بسوے کعبہ و یکے در بسوے میر

نہے خاکِ رحمت در دیدہ ظاہر
غبارِ توسنت کحلِ الجواہر

<p>خیال خود میں درویدہ و دل کسے داند جنون عشق بازان ردای زرق آلود تو زاهد نئے ترسند بیج از باطن ما چرا با هر کسے گویم غم دل</p>	<p>که ظاهر گشته در چنبدین مظاهر که باشد بر قون عشق نا هر نگردد جز بخون دیده طاهر قَوَّادِیْنِ لِاصْحَابِ الظُّوَاهِرِ فَاتَّحَالَ عِنْدَ الْخَلْقِ ظَاهِر</p>
<p>ملا مت میکند ناصح به فیضی نرمید چشم ظاهر ہیں بظا هر</p>	
<p>لمے پر بند فتنه عناں را نگا هار سلطان ملک ل تونی امروز در جہاں در حشر کشتگان ترا با تو کار هاست ما صبت جرعه ایم کہے افکند بجا ک لے مدعی نظاره آں شہسوار کن لے دیدہ اشک حسرت خونناپ غم مریر</p>	<p>تیر نگہ بس است کہاں را نگا هار از دست برد فتنه جہاں را نگا هار جاں داده میروند نشاں را نگا هار کو بہر غیر رطل گراں را نگا هار گر گنجت بحوصلہ جاں را نگا هار وے دل تو نیز آہ و فغاں را نگا هار</p>
<p>فیضی چو شمع آتش دل در میان منہ سر میرود بباد زباں را نگا هار</p>	
<p>بادہ در جوشست و رنداں منتظر در خراباوت مغاں گذر کہ مہمت بندہ ساقی شوم کہ یک قدح لے رفیق از من مشو غافل کہ ہست</p>	<p>ساقیا خذ ما صفا دَع ماکدر ہر صراحی چشمہ ہر ساقی خضر منکران عشق را سازد مقمر + عشق در فرما دو مجنوں منحصر</p>

<p>شد از آن مجنوں به عالم مشتر مطمئن شدی بخند قلب منکسر</p>	<p>عشق نتوانست پوشیدن ز غیر گردلم بشکست خود شعله که در دست</p>
<p>جامه می خواهی بجز فیضی بچو حافظ ایها الباقی اور</p>	
<p>آب خضر ز دست سیحان کشیده گیر پیر اهریمن کبوتری دلاست دریده گیر خورشید ساں مشرق و مغرب ز دیده گیر باد خزاں بگلشن عالم وزیده گیر لے آفتاب صبح قیامت و مید گیر خونابهار دامن شرکان عکیده گیر</p>	<p>لے تشنه لب چشمه حیواں رسیده گیر دست هوس مبر بگریبان آرزو از آسمان چو میرسد عاقبت زوال چون از بهار بوسه وفایه نمیرسد از بهمنی مرده دلاطم فسرده دل چشم هوس بدوز ز نظاره بتاں</p>
<p>فیضی به بند دیده ز نقش و نگار و مهر هر صورتی که خوشتر از آن نیست دیده گیر</p>	
<p>ساد یف ن</p>	
<p>با وجود کوه کوه غم سبکیارم هنوز دیگراں بر خورده و منجانه میکارم هنوز مدعی داند که من با چشمم خونبارم هنوز جاں بلبی آید و دم بر بنی آرم هنوز هچنان از دست هجران سر بدوارم هنوز ساقیا پیما نه دیگر که بشیارم هنوز</p>	<p>پا بر آه عشق سود و گرم ز قارم هنوز عالمی سرشار وصل من هان خنایم هنوز در ترم یک قطره خون نگذاشت گیسویم هنوز ببخورم صد زخم و پیش و مجال آه نیست بر سرم قناد دیوار ملاست نه دوش غمزه در کای من کردی کو تهم نهم کش</p>

گرچه فیضی خواست عذرت شکوه آس بپایان گسل

ریزۀ الماس سے باروز گفتار ہم ہمنوز

ای ز سرتا بقدم مایہ ناز	ابرویت قبلہ ارباب نیاز
جز برو سے تو نہ بینم ہرگز	چشم محمود بود سو سے ایاز
ہر کس از نخل قدرت بر نخورد	ہمہ کس را بنود عمر دراز
حال من از غم خود پیرس کنیت	جز غم بجز کسے محرم راز
بجفا چاک زدی سینہ من	بر دلم شدہ در احسان تو باز
ز آسماں تا بنیں یکسانست	در رہ ماچہ نشیب و چہ فراز

فیضی از سوز فراق تو گذاخت

نشدی آگہ ادیں سوز و گداز

بیاد در دُرغم آتش شراب انداز	بہ نیم جگرہ مصلا سے من باب انداز
قدح زیادہ بگردش در آردیدہ حسن	زمانہ را و فلک را پیچ و تاب انداز
سپاہ فتنہ بر انگیز در کین سپہر	غبارِ حادثہ در چشم آفتاب انداز
غنود دیدہ عشق و فسر و سینہ شوق	بجلوہ دو جہاں لاور اضطراب انداز
ہزار پردگی حسن پرده سوز تراست	بر سے دتیر ز برق حباب انداز
حریم مجلس زنداں مقام بیدارت	نمک بخندہ ساقی بچشم خواب انداز

خارجت بر آشت عشرتم فیضی

مرا بنرم شہنشاہ کا میاب انداز

لے عشق منہ پر دل ما دا رخ جگر سوز	در کعبہ ما آتش زردشت - میفرور
-----------------------------------	-------------------------------

<p>بیمیهات چه گفتم من و از عشق شکایت کو عریده بر شیشه من سنگ بینان گر مشعل ما هر دهنه اختر فرسخ زین سخت نگوں با که بگویم چه سازیم مشتاق دلاں لذت نظاره نیابند</p>	<p>تا چن نصیحت گیر من عقل بد آموز کو صاعقه بر خرمن من برق بیند روز در خانه ما سوخت ز سه طالع فیروز کر روی سفیدان جهانیم رسیده روز تا چشم بچشم نمکند شوق نکه دوز</p>
<p>فیضی پی بھندی صفاں رو که زنده شد ینا گری ترک نژادان قسرا کوز</p>	
<p>نماند قنوت شیراں دریں گریوه آرز زامستاد فرومایگان چه در عجبی ز تنگ خیره سرنی غراب تیره نهاد ز کوه بادیه گرفت خاطر م تا چند</p>	<p>بجیلہ سازشی سگ لایکان رو بہ باز بجینہ خوارچی کرکس بہین و عمر دراز تراست تو یہ عنقای مغرب از پر واز بخار سازیم بزم و بنگ گویم راز</p>
<p>بگیر بد من اگر سر بجای پا ماند کہ باز سر نشناسم دریں نشیب فراز</p>	
<p>ردیف س</p>	
<p>عمری بسر کو تو بودیم ہمیں بس آئینہ رخسار تو در پیش نظر بود اگر ترک تمنای تو کردیم ہماں بہ ہر کس سخن اہل وفا گوش نہ کروے یاد دشت غم بنر خطی در دل فیضی</p>	<p>خو را بگان تو نمودیم ہمیں بس یکچند برد چشم کشودیم ہمیں بس در سر لہد ہمای تو سودیم ہمیں بس بسیار سخن از تو شنودیم ہمیں بس ایں رنگ ز آئینہ زدودیم ہمیں بس</p>

نشان راه بیابان عشق باں نشانی	مهر بست گیت وانش ز ریزه الماس
ز به شگوف بیابان که بچم گمست درو	بهرار قافله عقل و کاروان قیاس
کسے که سر کنده این شت غیر مجنون کسیت	که پائے عقل دریں راه یکند آماس
چه فادے که دونا نهاده یکد و قدم	بپاسے سوخته هم خضر ماند و هم الیاس
گزار ناله و محل گرت سفر پوست	که غیر قنہ دریں ره کسے نذر دپاس
چه طرف بندهم ازین هر وان قافله کش	که میکشد نخست از تن حیات لباس

من ونگ و دوایں راه پر خطر فیضی
اگر چه زهره من آب میشود زهراس

ردیف ش

بنیدام چه غمده کاهوز بازار گرمی خوش	ز چین زلف مے بنیم قرون چین ابرویش
کجا ماندهم از تاب نظر بندهم خونریزی	که در یکسو من کیسوی بود و خنجر به پهلوش
بچندین حیل جاده رزم آں پیاں گل کرم	و مے میترسم از بیم سخن سازان بدگویش
زین رخت بپوش اغیار بکشتا بند میدام	که بار آرزو بر بندم آخر از سر کوش
منه گو بر رخ خود خال نیل از بر جشم بد	که تمویذ دل خود بسته ام از تار کیسوش

میکویم کش شیخ و کش این سحت جانا ترا
ولیکن رحم مے آید مرا بر دست بازویش

سجود رفته بیند چشم قنالش	که زیر هر قره باشد نگاه پنهانش
ز پا فکند جولان چابکی شده ام	که شهسوار نظر نیست مرد میدانش
چرا زجا زود آومی که از حرکات	زین بلرزه در آید بگاه جولانش

نگاہ دہدش چسیت برنگستہ دلا	چو صفت کست چه حاجت به تیر بارانش
دلا ز نهر فی غمره اش چه می پرسی	سر بریده ہیں در چه زخاندانش
ز فرق کرده قدم رو بعالی دارم	که کنبه قره ریگ است ز بیابانش

حدیث فیضی بیدل بخواں که اہل نظر
ز خون دیدہ رقم کردہ اند دیوانش

حذرکنند ز خونریز چشم قنانش	که کردہ اند سیہ تاب تیغ فرگانش
باہل دل کہ جہاں کرد عالم نظرند	پیام خیب دید غمزہ ہائے پنہانش
چنین کہ برزودہ دامن سوار میگردد	چگونہ دست سیراں رسد یادانش
بجشر باز سر قتل عالی وارو	مگر هجوم قیامت کند لپیما نش
نشان گرم روان حرم چه می پرسی	کہ غیر ریگ رواں نیست در بیابانش
قناں کہ رحم نیارہ تبلیغ کاغذی من	فسونگری کہ شکر ریزد از نمکدانش

بشقی تنگ قبا یاں ملاست فیضی
باں رسید کہ دامن شود گریہ انش

گلے کہ خانہ بود رشک گلشن از روش	بہند در کہ بہادایروں خود بولش
کہ دام گلشن و کو گلستاں کہ صد فردو	قلعے لاکہ خسار و سنبیل مویش
بساده لوجی آں ترکی گرم خونازم	کہ نسبت چین بچین گرہ در بر روش
سیاہ چشمنی خورشید روے من بنگر	کہ چون شمشیر از آفتاب آہویش
بیک زباں چه توانم چنین کہ نہتہ سرت	بصید ہزار زباں ابروے سخن گویش
نہ بہتہ نقش ز حسن آفرین بصورت او	ز حیث زخم ہاں دور روے نیکویش

کجاست سحر نگارے کہ شعر فیضی را

نویس از پے تعویذ دست و بازویش

میگذاری بر نفس آئینه پیش	عاشقها میکنند باروے خویش
لے طبیب درو منداں خسته ایم	هر چه بگذارد بر دلهاے ریش
بے خمار بهجر حایم وصل نیست	نوشدارو کے رسد ناخوردہ نیش
سجدہ می آریم بر روئے تہاں	کافران عشق را نیست کیش

گم نشد فیضی حکایتهاے عشق

گر چه ما گفتیم از صد بار بیش

چه میسرید از کج بلند عشق بنیادش	کہ خاک از دشت مجنونسٹ سنگ کوہ فرماش
چنین گزناں شہنشاہ قرارے نیست مجنول	کجا آرام خواہد بود مرغاں راز فرماش
چو فرما دہد پاکش کند جو شیر و استم	کہ در تعلیم این فن غیر شیر نیست استاش
فراسوشی گزید آتشوخ و بزدان یا خود مارا	رفیقیت گزینیل فراموشاں و دہداش

بود سرنبدہ راروے آزادی و فیضی

چنین شد بندہ خوباں کہ توان کرد آوازش

جفا پسند باں حسن بیدیل مہاش	بیک نظارہ کہ روزے کفم بخیل مہاش
ز خون دیدہ ما آبروئے حسن بجوے	خیال سوخته جام سلسبیل مہاش
بطعن کاری سرکشگی ذرہ بجوش	بآفتاب گو کیں قدر جمیل مہاش
چو آبروے مرا بتمداند بواہوساں	بر بگذازد و گر چوئی من سبیل مہاش
مہر بخانہ خرابان خود گمان ہو س	بایں گدازندہ جانان ازین قبیض مہاش

زمانه مایه آشوب مایس است تو بهم	بکار سازنی فتنه را وکیل مباحش
سرے بہ تیغ منہ بے نظارۂ فیضی	بدست شگدلاں بے دیت قنیل مباحش
ہر جا سخن طراز و عبارت فروش باش مشا طکان مالگو سرمہ میکشند بدست را بکاسہ سرشیشہ لبکشند در روز کاریار و دورنگی گزیر نیست لے تخم حریفے زنداں نہ حدیثت	در بزم گاہ ماچور سید خموش باش در شہر زبان بتانند گوش باش از جام ماچو بادہ نوشی نرزش باش مے و پیا لہ افکن و غونا بہ نوش باش جاسے بدست گیر و سچو بدوش باش
فیضی سخن ز نشہ تجرید میکند	گوشی بشا ہر اہ پیام سروش باش
لے عشق بیاصیرنی دیدہ تر باش چشم است کہ سر شیبہ پاکان نیاز است شاید سعادوت گل بختہ نشہ غانی در آہن و آبلای رخ زیبانتوان دید کمتر توان از نفس سوختہ بودن	قیمت نہ آب رخ و خواب بگر باش خواہی ہمہ تن پاک شوی پاک نظر باش شبگیر کن و ہمنفس با و سحر باش اگر عاشقی از شیشہ دل آئینہ گر باش باشد کہ بدل راہ بری گرم سفر باش
فیضی چہ بری حاجت خود برد کہجہ	یک آہ ز دل سدرہ و دہال اثر باش
ایکے داری سر نظارہ مہ پیکر خویش آج عشق است کہ یک جلوہ پرد از اسجا	سرمہ دیدہ خود ساز ز خاک تر خویش نہوانی اگر از برق کنی شہر ز خویش

عمر من کشتی امید بساحل نبری	تا بطوفان بلا خود نشوی لنگر خویش
دیده بایت از ابرو و مژگان بختار	تا با آن دیده شوی صیرفی دلبر خویش
چند آغوش خیال تو پریشان گردد	خویش را به که دگر گوئی در بر خویش
آستینها بسامت نگذاری دافم	گر با آنی قدر سے قیمت چشم تر خویش

فیضی از گوهر والاے تو حیرت دارم
که کسے چوں تو نشد این همه صقیل گر خویش

صبح دم پیش من آمد صنم حلقه بگوش	فره اش عشوه تراش و بکوش غمزه فرس
دور باش نگه ترک سپاه انگیزش	صف صفا اینکخته در پیش فرکان چادر
ناز و رو چون گل در تازه بهار چمنش	گرد بر گرد طبر زوزه سر مردم گوش
گوشتا پرده بر انداخته از چهره پری	یا مگر فردہ ساس آلوده ز غیب سروش
گفت این دم صبحست و در وقت ترا	بخنجه بودن اسر و خنجر و گنگشت بکوش
لاله و گل بچمن خنده ز نا لب برب	سرو شمشاد بهم جلوه کنان روشن و ش
حیف باشد همه مرغان چمن نغمه سرا	چوں تو جبریل منش طار قدسی خاموش
گفتم امروز میر خود نتوانم برداشت	که بخار به دوشین سرم آورد بگوش
گفت ای مست الهی تو دو آنگاه بخار	حکمت آموخته باده حکیمانہ بنوش
این سستیست که شگیم شوی از رخ روز	غیر دودے بنود در سرت از آتش دوش
گفتم از مایه ام این طبع تازه بگیر	ای که برداشته از طبق من سروش
نیم آن مست که در انجمن مینچگان	بچشم باده و چون باده کنم خوش و خوش
نیست مقصود ز مستی بجز اینم که دے	رخت بیرون کشدم و غدغه مرگ ز بوش

<p>گرت آویزند گدگوش دل پندنیوش خواہ ہیشکاری از تو خواہی مدہش کہ بناچار ترا تنگ کشد در آغوش</p>	<p>گفت خواہم دہمت گوہر شتاب بہت شاہد مرگ نہ شو خفیت کہ مست نکند پہلوے ہوش ازین نادرہ ہمواہ بہدزد</p>
<p>گفتم از حرف تو دیباچہ فیضی بہر شد بعد ازین جاے سخن نیست در گریح بگوش</p>	
<p>مگر باد صبا بیدار سازد از شکر خواہش بشویم دست ازین لریا و گوہر ہای نایابش جہاے ہم نیارم دست یار و زگر دابش فروغ شیشہ ے مید ہد قندیل ہر شب کہ دارد بوسے خون ے پرستان بادہ ناہر کہ در آزار دارد لبت و بالین و سنجابش</p>	<p>چنین کاوردہ در خواب بحر گلگشت خنیا امیدم را کنارے نیست پیدا بعد ازین خواہم من و غواصی بحر محبت گر چہ ے داتم مگر شد در حریم کعبہ تر سازادہ کا مشب ہرانا کہ گذر افادہ در بر ہم قبح نوشی اگر غلط بجاک و خوں چہ غم نازک نہالی را</p>
<p>قبول نظم فیضی ایں قدر داتم کہ در مجلس ز بہر گرمی ہنگامہ میخوانند اجابش</p>	
<p>خوہم حلال اگر طلبم خو بہائے خویش از ما و گر چہ میطلبی رونماے خویش پروردہ ام بلاے خدا را برائے خویش بیگانہ اگر بخم آشنائے خویش دار و ز عشق مرتبہ ہر کس بجائے خویش نہ نا طیب سرچہ سوزی دولے خویش</p>	<p>بگذار نیم کشتہ مرا زیر پایے خویش یک دیدنت جاں بہوے تو بافتن دل را ہمہ بخون جگر آب دادہ ام افسون دوستی بلبل من و بال باد گفتی ترا بحالت مجنون چہ نسبت در سینہ دارم آتش عشق از گیا چہ شود</p>

فیضی رسید کشتی عورت بموج نیز
از ناخدا امید ببر بر خدا سے خویش

خوشا نشاط نهادهی بزم خاص الخاص نه عشوه راز کند نظر امید نجات ز بزم عشرت ما غافلند بگو الهوساں بهر جفا که دولت میکشد مکن تقصیر دلیر باش بقلم که در شریعت عشق جگر که آخته باید ز آب دیده چه سود	هوس پیا که کش شوق و آرزو رقص نه غمزه راز فریب هوس مجال خلاص عوام را بنودره به پیشگاه خواص که چنین شکوه نباشد بجهت اخلاص ز بهر کشته خوابان نگفته اند قصاص که کیمیا سے محبت غنی بود ز رصاص
--	---

عجب تر از دل فیضی ندیده ایم ظلم
که هم گهر بود و هم محیط هم خواص

کو نجات که شکسته گردون شوم خلاص رو نجات نیست گرفتار عشق را لے پند گو عشق زافانه ام چه سود خونا پر میچکاندم از دیده دمیدم خواهم بآن نگاه فسونگر برم پناه آخار خار دل نرو از درون من	وز پاسے بند عقل چو مجنون شوم خلاص یار ازین بکاهد ایچوں شوم خلاص من زین بلا عجب که با فسون شوم خلاص وہ چوں کنم کزین دل پرتوں شوم خلاص کز سحر آں دونه گیس مفتوں شوم خلاص مشکل که از ملامت بیرون شوم خلاص
---	---

فیضی سن آں نیم که ز نهان سے رزق
از صوت چنگ نغمه قانون شوم خلاص

ز جوهر و عرض از من میری کمتر تراش	بجوهر لب او بین ز خال خط اعراض
-----------------------------------	--------------------------------

<p>سوادِ خط بہ ریاضِ رُخت چہ سوز و منت چنین کہ شمع ز تاب رخ تو مے لافند</p>	<p>کے نبرودہ بدنیاں سوا را بہ بیاض مزد کہ قطع ز بانش کنند از مقراض</p>
<p>اگر بہ پیش تو گوئیم حالِ خویش مرغ بعرض مانگر و یک زماں کن اعراض</p>	
<p>بہ بند ویدہ کہ در چشم عارفِ مرقاض انظر نقطہ دل کن کہ ہیچ نکشاید مباد از ہمہ عالم وصالِ خواب را خوش آں دو یار ز اغیار قطع کردہ امید بدر دہا محبت صبور باش و منال سہم پرور عشق ز بوستانِ فارغ</p>	<p>حجابِ ظلمت نورست ایں سواد و بیاض ز فلسفی و خیالِ جواہر و اعراض غرض جز انیکہ بہ بندند دیدہ از اعراض ہی دو ویدہ پیکانِ بسینہ چوں مقراض کہ از مسیح نیاید علاج ایں امراض سیر مرا نہ بود برگ رنگ و بو کر یا ض</p>
<p>بہر صحیفہ کہ دیدیم شعرِ فیضی را نوشتہ اند بعنوان او ہوا فیاض</p>	
<p>قبلہ را رویِ صفا سوتو فرض بر در کعبہ مسلماناں را بیگنہ ریختن خونِ کساں دلِ شہرے بشکنج آوردن سرِ خلقے بہ کند آوردن بنظر بندی صاحبِ نظراں سرِ طاعت بزین فیضی را</p>	<p>کعبہ را سجدہ ابروے تو فرض نیتِ طاعتِ ہندو تو فرض ہمہ برگردن بازوے تو فرض ہمہ در سلسلہ مٹوے تو فرض ہمہ بر غزہ جادوے تو فرض سحر بر ترگس جادوے تو فرض دربطوافِ حرم کوے تو فرض</p>

ردیف ط

یارب بیا کبازی زندان این بساط چندین هزار کاسه سر ذره ذره شد لے صد ہزار نالہ کہ از تند باد و غم گر خون دل خورند حریفان بجای بر در صفحہ اہل خود کہ عاقبت مکشابہ تنگنای جہاں محل امید	کز تشدد و غم بر ہاں مہرہ نشاط در سنگ لایع عشق قدم نہ با احتیاط باغ جہاں ہمیت ز گلہائے انبساط ساقی گرم خوں نمکند میل احتلاط نہ دقیر سپہر بقید زارتباط دانانہ ساخت برگہ اقامت دریں باط
---	---

فیضی تو پاکباز کہ از بازی قضا

منصوبہ عجب بنشیند دریں بساط

مگو تراش خط از گرد روی او ست غلط ز سرخال لب او کسے شود آگہ شبصال من و دیدن بخش کہ بست ہوا کہ جلوہ طاؤس داشت غمناشد بنام رادی خود ساختم کہ از خوابان بلند و پست جہاں کردہ ام نظارہ و	کہ نیست سبہ را احتیاج سبہ خط کہ بہرہ مند بود از رموز علم نقط برای روشنی روز آفتاب فقط در بیخ خون کبوتر سخا سیم ز ربط مراد دل نتوان یافتن پیچ منط کجاست تازہ نہالے چو او بجد وسط
--	--

تو لے کلاب تو فیضی بنرم خسرو بند

پہ از ترانہ جنگ ست و نغمہ بر ربط

بر صفحہ روے او نگر خط یا قوت لب گہر فتاش	استاد قضا نوشتہ سرخط آوردہ بروں ز مشک تر خط
---	--

ایں تازہ رقم کہ بر منج اوست	خفیت لطیف تر ز هر خط
	هر خط که نوشته ایم فیضی مضمون وفاے اوست در خط
ردیف ظ	
<p>چو روے سادہ نباشد ز جام بادہ چہ خط گر فتم آنکہ لب سبیل جاک تو شد اگر عقیق لبے کام جان ماند ہر اگر نہ از لب ساقی ہوس بکام رسد ز دل اگر کشاید گرہ گل اندامے زمانہ گو مر ساں شربت اجل بلیم بدست دامن گل گر نیاید فیضی بکام اہل وفا تلخی غمت کم نیست جہاں چو آئینہ حسن اوست لے زبا کجاست باد کہ چوں گرد باد بر خیزم</p>	<p>زیادہ کہ نوشی بروے سادہ چہ خط اگر نہ می کشی از دست حور زادہ چہ خط وے چو گوہر بیکتا ز دست دادہ چہ خط حریف را بقدر لب بلب نہادہ چہ خط چو خیمہ صد گرہ زر ترا کشادہ چہ خط کہ زہر نوش بلارا ازیں زیادہ چہ خط چو خار بر سر راہ چمن قنادہ چہ خط کہ تلخ کام بلارا ازیں زیادہ چہ خط سرخیال بزا نوے غم نہادہ چہ خط چو خاک این ہمہ بر آستان قنادہ چہ خط</p>
	رقیب و قال چو مخطوط نیستی فیضی خیال مدرسہ کردن با استفادہ چہ خط
<p>مارا بنود صومعه و دلق و مرقع مشکل کہ رود از دل نہا و سیاہی خواہی رسد مرتبے بے سرو پایاں</p>	<p>ما یثم و مقام طرب و شاہد برق ایں دانہ کجا سبز شود در ہمہ خرع از تاج مکل گذر و تحت مرقع</p>

<p>دور دیده صاحب نظر آن چشمه قیامت سر بر زده نوبرخ اواز دل تنگم از عریزه چشم تو بر هم شده مجلس</p>	<p>هر دل که نه خورشید ازل را شده مطلع ماهیت برون تافته از چاه متغ در حلقه زلف تو بر نشان شده مجمع</p>
<p>فیضی سخن عشق بگری بود و لیکن شمشیر زبان تو رسانید بمقطع</p>	
<p>شبیه بخواب میروی یار شد طالع بجز خیال تو در خواب من نمی آید کجا است عارف آگاه تا نظاره کند نیتجه نذر پیش یار دعوی عشق</p>	<p>غریب واقعه نمود فی الواقع خوش آن کسی که خواب خیال شد قانع ز خط و خال تو چندین صنایع صانع بهر مقدمه چون خصم میشود مانع</p>
<p>بیا بمیکده فیضی رموز عشق آموز چرا بدرسه اوقات میکنی صنایع</p>	
<p>ردیف خین</p>	
<p>ای از فروغ شمع بدور زنت فراغ در دو خط خوشیم بنظاره زنت جستم نشان دل گم گشته از غمت دود چراغ مدرسه ترک کرد چشم من</p>	<p>رویت چراغ حسن و خط سبایه چراغ آر سبزه بهار خوش آید هوا سبزه باغ او خود را بکوشه بلایید به سداغ حاصل نشد ز مدرسه جز خشکی و داغ</p>
<p>فیضی ز عشق لاله عذارا ترا پیغم اگر جام چاک چاک شد و سینه داغ داغ</p>	
<p>چرا نشسته سگ اوز حال ما فارغ</p>	<p>که آشنای نشیند ز آشنای فارغ</p>

بتاں اگر چه شما فارغید از عجم ما بشکر آنکه تو سلطان ملک حسن شدی	دلے نہ ایم دے از عجم شما فارغ میشوز حال اسیران بینوا فارغ
تو لے طبیب بآن شوخ جو پیشہ بگو	کہ درد مند ترا دیدم از دوا فارغ

نیمرویم بعد جور از ورش فیضی
بر آستان وفا یم از جفا فارغ

مہ لیت فاء

زہے بزیر لببت صد ہزار حرف شکر حرف خوش است بر رخ سخن دل دیدہ رواں	لطافت لب لعلت نمودہ جو ہر حرف چنانکہ بر ورق زرد جد دل شکنگ
عجب کہ زندہ دلاں از حیات بشمارند در آب دیدہ عاشق اگر نظر خواہی	دوروزہ عمر کہ در عاشقی نگرد صرف کہ این گہر نتوان یافت جز بچہ زرف
فگندہ شیر دلا ترا بہ تیر غمہ و نیست اگر گداختہ افتد فلک را آتش آہ	شکارئی کہ ز فترک او نہ بند و طرف بچشم مردم افسردہ دل نماید برف

گو بنگدلی را ز میکشاں فیضی
کہ بچہ محبت خم شکن بود بسطرف

بادہ صاف است و محبت ناصاف با کہ گویم کہ میدرد ساقی !	درد کش را کہ میدہد انصاف پرودہ عاکفان ستر عفاف
عقل از کف سپہر بنید از د آہوے مست من اگر نیست	عشق ہر خاک شد کمان مصاف شیر نر بر زمین گذارد تاف
گفتم از حسن دیدہ بر بندم	چکنم با نگاہ دیدہ شکاف

بر سر چار سوی رسوائی گوهر عشق را منم صراف

فیضی از حرف عشق لب بر بند

پیشگاه ادب رسید ملاف

ردیف

بصد جفا چو شدم از تو مبتلائے فراق
کسے بدادِ فراق نمیرسد هرگز
که از جفاے تو ناالم که از جفاے فراق
مگر وصال که او میدهند بر لے فراق
جدا ز وصل تو خوں میرود ز دیده ما
بیا که با تو بگوئیم ماجر لے فراق
غم فراق ز ما تا ابد نخواهد رفت
که بوده ایم ز روز ازل بر لے فراق

لقصد کشتن فیضی شدند هر سه یکی

جفاے پیم و غم دوری و بلائے فراق

بر کن دل از کتاب من چشم سبق
که از شکاف خانه کشاید در حصو
تا چند در میان چو دیوار هر ورق
هر سطر انگارین رو راست برده
از تیغ عشق پرده دل را نکرده شق
تو چشم برسیا ہی و هر تو کرده چرخ
کج رفعت هر که نه این است با حق
پنہیں ہزار گوہر خشنده بر طبق
پیوستہ گرم بحث و جدل بنیت دے
بنود نتیجہ تو ز گرمی بجز عرق +
دائم دل تو چشم نبوشد ازین رقم
تا خود ز نیم جان تو باقیست یک سق

فیضی ز من نگارنش حرف و لفظ پیر

کز هر که سادہ لوح بود پرده ام سبق

ردیف کاف

سُبْحَانَكَ سُبْحَانَكَ مَا أَظْهَرَ بَرْهَانَكَ خلق بہت پویاں دیدار ترا جو یاں لے پر تو جہراز تو مہ آئینہ جہراز تو ذات زنگاں برتر حدت ز زباں برتر حرف تو کجا خواند وصف تو کجا راند شوق تو مرا در دل سوسے تو دلہ مایل	مَا أَبْيَنَ بَيِّنَاتِكَ مَا أَعْظَمَ سُلْطَانَكَ در ہر نفسے گویاں سُبْحَانَكَ سُبْحَانَكَ نہ کلخ سپہراز تو ما اَرْقَمَ بَيِّنَاتِكَ شکرت زبیاں برتر ما احسن احساناں کنہ تو کجا دانداں عقل پریشاں تک در یافتنت مشکل ما اصعب وجدانک
--	--

فیضی ز رہ و جہان در معرفتے حیراں
وَالْحَيُّ عَنِ الْعَرْفَانِ قَدْ اكْمَلَ خَلْقَكَ

آمدی لے قبلہ جا نہاے پاک تا نہادی پا بہ تعلین حرام گر غبار آلودہ گشتی باک نیست از نظر ہر چند میکردی جدا دل سجا آمد کہ با فریاد شوق چاک پیرا ہن چہ مے پُرسی ز من	خیر مقدم ہر جبار وحی فداک صَارَ مِنْ خَيْطِ الْبَصْرِ حَبْلُ الشُّرَاكِ لے ہزاراں دیدہ در راہ تو خاک انت من قلبی محال الا تفکاک ارتقی عینی علی اوج السماء دل ز چاک سینہ بنگر چاک چاک
--	---

فیضی از ہجراں چہ مے نالی منال
دخراش است این خروش در و ناگ

اگر در دیدہ مے آئی رہ اینک دل من مے طہد از جلو ہائش شب و روز آہ من گردوں شگفت	وگر دل مے ہری بسم اسد اینک کہ مے آید ندائم وہ وہ اینک گواہ حال من بہر وہ اینک
---	---

تجائش چوں تواند رفت بیرون من و محنت سرای ناامیدی بر اغم تا ز دامن و صالت	که چشم بسته نگویم بر تیرت اینک حریف عشق را غلو نگه اینک کنم دست تننا کوته اینک
--	--

بقصد جهان فیضی لے جفا جو
لکش تیغ ستم شاهنشہ اینک

لے قدت نازک و میان نازک شود آزرده در سخن گفتن در تبسم شود لب تریخه پیش چشمت نمی کنم فریاد عمر باشد که عاشق او یم تیز نتوان بوسے او دیدن	کمرت نیز همچنان نازک بس که آمد ترا میان نازک که بود جوهرش چو جان نازک که بود طبع ناخواں نازک دل بهان سخت و جفاں بهان نازک بسکه شد خوے آن جواں نازک
--	---

فیضی اہل زمانہ را بگذار
پند بشنو کہ شد زمان نازک

مدحیت کلام

در مدرسه عشق خوانند رسائل در نفی سولے کوش کہ اسرار ولایت در دیدہ مانیت بجز جلوه مشتوق بس صورت مطبوع کہ خوانا بہ غم شست فیضی نہر دسجدہ بجز آب عبادت	این مسئلہ معلوم شد از نازک سائل اثبات نکردند بہتر تہذیب و لائل عاشق بنود مایل ہر شکست و شمایل آتش از بوق دلم نقش آرزایل خود را چو بابر و شہ بہاں ساختہ مایل
--	---

<p>اہل نکرہ ز فرمانِ غمزه تو عدول مٹکلان قیامت ز کار خود معزول کہ جانِ خسرو سیرا نمیکند قبول چہ نازکی کہ شدی از حیاتِ نخلِ بول میدانِ عاشق و معشوق غیر شوقِ بول اگر نہ قصہ زلف تو میکشد بطول</p>	<p>ز بے ترتیب نگاہت جہاں جہاں متزل چہ فتنہ تو کہ در دور غمزه تو شدند روحِ چشمِ روحِ فزائے ترا چہ استغناست بروزگارِ خواہی کہ زندہ ماند کس چہ احتیاج بنا حرامانِ عشق کہ نیست بوصفِ خط تو صد حرف تازه میگفتم</p>
<p>کجا است روئے خلاصی ز دوستِ فیضی را کہ بستہ پاسے دل او بطرہ مفتول</p>	
<p>دل ز جاں رشک برد جاں از دل مرگ آسان و مجدائی مشکل صبر دیوانہ ز بنخیر گس در دلم باشی و از دل غافل خونِ خود را بتو کردند بجل وہ چہ شمعے کہ بسوزی محفل</p>	<p>تا اگر فتنی بدل و جاں منزل عشق دلتواہ و ملامت جانکاه عقل و انامی ملامت فرماے جانِ من یا نیمہ نادانی چیت شاد بنشین کہ شہیدانِ غمت در گزشت آتشِ حین تو بدل</p>
<p>نیم جاں مانده ز غمِ فیضی را مانده از زندگی خویش تجل</p>	
<p>می برد تاب و توان از دستِ دل دل بجان و من بجاں از دستِ دل این ز دستِ دیدہ آں از دستِ دل</p>	<p>میگفت عشقت عنان از دستِ دل روزگار سے شد کہ از دستِ ہمت صبر و ہوشم رخت در صحرا نہاد</p>

دہ چہ دانستم کہ افتم عاقبت دل اگر این است خواهد شد خراب دل بفریاد آمد از دستِ زباں	در بلائے ناگہاں از دستِ دل این جهان و آنِ جہاں از دستِ دل بس کہ بینالد زباں از دستِ دل
--	--

سیر شد فیضی ز عمر خود ہنوز

میخورد خون پیمناں از دستِ دل

آتانی رَسُولٌ وَاِنِّی الرَّسَّائِلُ ز طی ظروفِ حروفش ہویدا گئے گشتہ تعویذ بر بازوے دل چہ نقش بدلیست کز پرده سرزد عبادتِ آں از محبتِ نفاڑ بنامِ زہے کعبہ پاکبازاں علیٰ الماتب سنئی المناقب زہے آفتابے کہ با ذرہ قدران	لَقَدْ سَارَّ قَلْبِی بِتِلْكَ الْوَسَائِلُ الْوَحْشُ الْمَعَانِی صُنُوفُ الْفَضَائِلُ گئے بودہ بر گردنِ جاں حائل زہے صنِ قول و زہے لطفِ قابل اشاراتِ آں بر عنایتِ دلائل کہ دلہامے پاکاں سوے اوستائل خرئی الحامد رضی السَّمَائِلُ بآخر رساند عمودِ اوائِل
--	--

ز دریا دلی مستفیض است فیضی

کہ بر در گش ہفت دریاست سائل

تخنہ مشقِ تیر و شر مایثم سر بسر پیش ماہنر عیب است آفتابِ نفثہ در دلِ ماست در کمینگاہ عشقِ بانختہ سر	از بد و نیک مختصر مایثم عیب جو یان بے ہنر مایثم شبِ امید را سحر مایثم فارغ از بیم و دردِ سر مایثم
--	--

خود منکر ظلم هستی را	کاش عشق را شهر مایتم
نیست مارا سرے بسا غمے	مست پیانه نظر مایتم
گرچه داریم کج تنهائی	مشر عشق را حشر مایتم
تیر باران عشق بر دل ماست	ناوک فتنه را سپر مایتم

فیضی از جام عشق بے خبریم	
مادریں انجمن اگر	مایتم

قصید من بے او جل میکرد بازش داشتم	نیم جانے از برے نیم تازش داشتم
بهر غافل کرده جاتم برد از کف ز من	چشم قتل از غمره عاشق نوازش داشتم
وقت جان او نه لبتم چشم تا فردا شمر	بر امید و وعده دیدار بازش داشتم
از زباں بندی چشم او میگفتم پیش کس	داستانها کز زبان سحر سازش داشتم
وہ چه دانستم کہ رسولے جہاں سازم	دل کہ عمرے من بخلو نگاہ رازش داشتم
کو ہر دل نازیناں رائے افتد قبول	ورنہ من صد بار بر راہ نیازش داشتم

داشتم فیضی دل خود لبہ سخن قدش	
در میان عشقبازاں سرفرازش داشتم	

دکان عشق فرو چیدہ گرم بازارم	سر معاملہ با پادشاہ خود وارم
مر است سیتہ پُر از گوہر محبت شاہ	بصد ہزار متلع گراں سبکبارم
نظائیں دل و دین میدہم بہ نیم نگاہ	بمن معاملہ کن کہ راست گفتارم
باہشتاب خیالم مخواں کہ ذرہ صفت	ستارہ سوختہ آفتاب دیدارم
ترا کہ گوہر دل دادہ ام بہ نیم بہا	اگر مضائقہ در دین کنم گنگارم

گمان میز که درین خانه نقش دیوارم	ز فرق تا بقدم منو بجوی من سعیت
	<p>بود چرا هر اخلاص در دلم فیضی</p> <p>که دارد این همه سرمایه که من دارم</p>
<p>گل بر سر ت گران و سبک کوه بر دلم</p> <p>کما میخت با غم تو چو شیر و شکر دلم</p> <p>سرتاپای دیده ام و سر بر دلم</p> <p>کما خفته کرد عشق بخون جگر دلم</p> <p>چون آفتاب شعله زند هر سحر دلم</p> <p>از قطره ای خون نشدے پر شر دلم</p>	<p>تو در بهار حسنی و صد خار در دلم</p> <p>آتش بن مران که نخا اید شدن جدا</p> <p>دل کا بجوی و دیده نظر باز چون کنم</p> <p>پوسه جگر ہی شوم از کباب دل</p> <p>شهباز لب که یاد تو دارد در آتشم</p> <p>گر آتش خیال در دلم نسوخته</p>
	<p>آسان نمیتوان دل فیضی زد دست برد</p> <p>عشقست کوه آتش در دلم گهر دلم</p>
<p>نیمه دگر گوشه ابرو گذاشتیم</p> <p>در عاشقی و اگر بخت بر فراشتیم</p> <p>صد دید باں اگر چه هر شوگماشتیم</p> <p>چندین هزار نقش تمنا نگاشتیم</p> <p>تخم بوس نماند که در دلم کاشتیم</p>	<p>ماییم جاں در آں شکن طره داشتیم</p> <p>خونین کفن بدار محبت بر آیدیم</p> <p>کشتی ما بورطه گرداب فتنه رفت</p> <p>جز سودگی خامه نیامد بدست ما</p> <p>شیخ نظر بند که در سر نسوختیم</p>
	<p>فیضی دلی که پیلوسه ما بود متصل</p> <p>از اچنانا ربود که گوئی نداشتیم</p>
سافر بر سر و شیشه بنای شسته ایم	بالب ز نوش داروی سهراب شسته ایم

<p>کاشانه طرب ز گل خنده رفته ایم لے خاک خوار می از رخ مانگ بهریت آسان نمکنده ایم دل از بزم بهی زینده باد صندیل ثبت بر زمین ما مفتاب تار میگساز کتانی ما با ما که عاشقیم دم از کیما مزن</p>	<p>پیمانہ ہوس ز می ناب شسته ایم ما آبروی خویش بصد آب شسته ایم کز خون دیدہ دست ز اجاب شسته ایم کز سر غبار سجده محراب شسته ایم کامشب بگریب تیر تپا شسته ایم آتش مکن کہ بوتہ ز سیما شسته ایم</p>
<p>فیضی امید هست کہ بر خود گینم باز چشمے کہ از غبار رده خواب شسته ایم</p>	
<p>منم کہ عریده انگیز گرم خو با غم + ز نیکو او نرسد غیر نیکوئی بہرگز قدم زہر سر مو کہ دہ ام براہ طلب روست سجدہ صید تم بر آستانہ عشق فتاد وادہ تا دیدہ ام بخاک نیاز بجی میکده ساتی بگو بہ پیرمناں</p>	<p>ستارہ سوخته آفتاب رویا غم ہمیں منم کہ بحال بد از نگو یا غم بصد ہزار قدم راہ وصل پو یا غم چنین کہ چہرہ بخواب دیدہ شو یا غم تو اسے بہار کرامت دگر برو یا غم کہ چوں باد ویر تو من از تہی سبویا غم</p>
<p>ہر ہر ساختہ خاموش طو طیم فیضی بروے آئینہ روی سخن نگو یا غم</p>	
<p>با چو خورشید در جہاں فرویم درد دل ما است مہر سیمرہاں تا بخورشید عشق سرگریم</p>	<p>وز ہمہ دور دور میگر دیم زین سفید اں بچہرہ زرویم از ہوائی بہشت دل سردیم</p>

<p>درجہاں آنچه باخود آوردیم نہ چو کنجشک خانہ پروردیم ہمدم عشق و محرم دردیم</p>	<p>نیست جز فوق عشق و لذت شاہباز فرشتہ پردازیم نیست مارا سرے بصحبت کس</p>
<p>فیضی ایں آہ و نالہ جانشوز گرنے بود ما چہ مے کردیم</p>	
<p>ویں نفس ببقیہ چو سیما بکشتہ ایم گاویہوس بنجر قصاب کشتہ ایم بس کاروانِ فتنہ کہ در خواب کشتہ ایم خود را بہ تیغ غمزہ اجاب کشتہ ایم شہا چراغِ ماہ جہان تاب کشتہ ایم خود را بہ نیم زخمہ مضرب کشتہ ایم</p>	<p>ما آتش درونہ بہفت آب کشتہ ایم درو طبع بدشمنہ جلاد دادہ ایم ما رہزنانِ قافلہ پرداز غفلتیم اعدانجونِ ماکرے بستہ اند ما مستانِ زصر صر نفس ما حذر کرو جائے کہ ارغنونِ وفا ساز کردہ اند</p>
<p>فیضی ز کیمیائے قناعت بکنج فقر دربوٹہ گزار زیر تاب کشتہ ایم</p>	
<p>کو موج کہ مادر رہ سیلاب نشستم ہر چند دریں دشت جگر تاب نشستم پنداشت کہ بر بستہ سجا نشستم کاندر طلب گوہر نایاب نشستم روسوے بت و پشت بجراب نشستم انجار کہ بر مسند داراب نشستم</p>	<p>سائی برہ میکہد بے تاب نشستم خضرے پنجانیدہنی در جگر ما خاک تر ما بود کہ کوتاہ تصور گردیر بر آئیم ز گرداب میندیش دیدیم کہ از کعبہ سجائے نرسیدیم فیضی برہ دیرمغال خاک نشین باش</p>

<p>ما شیشه بفرق دل بیتاب شکستیم ہم کعبہ و ہم بتکدہ سنگ رہا بود نار از زور خورشید بود خرقة مارا از ساحل مقصود نزدیک نشانی تورشتہ نگہدار کہ ما فقر نشینان صد خضر دہاں کردہ پراز آب بحیرت</p>	<p>الماس زیر قدم خواب شکستیم رقیم و صنم بر سر محراب شکستیم کز دلق کتاں رنگ ز مہتاب شکستیم صد کشتی اندیشہ بگرداب شکستیم در کام ہوس نشتر قلاب شکستیم زین تازہ خار سے کہ بخوناب شکستیم</p>
<p>نقد دل فیضی چومہ و ہر روانست تا قلب سیہ بر سر قلاب شکستیم</p>	
<p>بے تولے ماہ چہ سازم چہ کنم بخت برگشتہ من از عمر ملول دوست مستغنی و دشمن غالب آہ ناویدہ رخس گر برسد کنگر وصل بلند است و بلند سفر عشق خطرنا دارد</p>	<p>چہ کنم آہ چہ سازم چہ کنم ہجر جانکاہ چہ سازم چہ کنم وصل دلخواہ چہ سازم چہ کنم مرگ ناگاہ چہ سازم چہ کنم دست کوتاہ چہ سازم چہ کنم من دریں راہ چہ سازم چہ کنم</p>
<p>فیضی از سوتن من دلدار نیست آگاہ چہ سازم چہ کنم</p>	
<p>ما آبروے بخت بسلطان فروختیم بتانہ لے عیش برنداں برابرست لے راہ و بچشمہ مبرکاروان ما</p>	<p>با دیہوس بدست سلیمان فروختیم تایوسف مراد بجرماں فروختیم ما خون خود بر یک بیاباں فروختیم</p>

لے لوح را یگان شود اینجا که شود دست دادیم نیم جان به و عالم زد دست پیش باشد مگر حقیقت تقوی شود پدید	گر نیم قطره اشک بطرفان فرو خفتم چنین گریاں بپیش که چه از راں فرو خفتم رفتیم دخی بعبودت پنهان فرو خفتم
---	---

فیضی حدیث مازن با بیتاں سپرس

کز غلسی بیکده دیواں فرو خفتم

تیغ زنی و سر دبی ناوک فتنه یار هم اینکه باز سر کشی غوثی استوار شد پرده هزار دل شدی خانه نشین که ناز را بود بنده چشم تو بهر فریب عالمی از تورسیک صبا خاکش بفرق من قاصد از اں مسافر نیست بخدا کس	کافر سنگدل توئی ترک ستیزه کار هم و ده چه شدی اگر شدی غوثی استوار هم حسن تو پرده در شد و شرم تو پرده دار هم خاصه که یار شد باو غمزه سحر کار هم فرّه دیگری که نسبت دیده امیدوار هم نامه من چه میبری نامه او بیار هم
---	--

شاهسوار من گذر جلوه کنال بیروں که شد

خاک ره تو عالمی فیضی خاکسار هم

ما از وفا بدولت سر مد رسیده ایم بر آستان عشق که شد جائے اتاں دوخ فرده باش که ما با همه گناه مارا چه التفات برود قبول خلق غفلت هستیم که از دامگاه خاک بر دوش ما را دامنزد از نطفه میسکه ده	وز شاه راه عشق بمقصد رسیده ایم از سرو قاتمان سہی قدر رسیده ایم در گلشن بهشت محله رسیده ایم گر در زمانه نیک و گد بر رسیده ایم بر با ہم نہ رواق نہ بر جد رسیده ایم کز کیوت دو کون مجرور رسیده ایم
--	--

	فیضی رسیده ایم بدریادی کزو در هر نفس بغض مجذوب رسیده ایم	
	فیاض عالمیم که در پیشگاه عشق از دوستی آل مجذوب رسیده ایم	
صبر و وسوسه بکار بردیم صد گریه امیدوار بردیم فریاد بچون نگار بردیم زنگ زدن روزگار بردیم برویم و هزار بار بردیم خود را نه باختار بردیم	بنشوب در همه انتظار بردیم صد ناله هوس گسته ماندیم افسوس جگر فگار خوردیم با خود زستینه که کردیم گفتی غم دل شفیع بردی ما را چه ملاقت در عشق	
	فیضی ازین جگر فشانی گل بسته به نو بهار بردیم	
در محیط مختش به ویم و عو را نداختیم	هر کجا خاکست بر باد عو را نداختیم	
	انا جو اخر دال را فرام کرده بودند اخبین زود در هنگامه بطلان فتور انداختیم	
وله		
صد منزل آن طرف زعدم پیش رفته ایم در هر قدم هزار قدم پیش رفته ایم همراه صبر و صلت اندیش رفته ایم	ما صد هزار مرحله از پیش رفته ایم مقصد پذیر نیست درینا و گرنه ما - را به که شوق آبله پا گام میزنند	

<p>ہرختہ را پیام زماکز بر چکم بر اماکن کشیدہ ملامت گران ہر</p>	<p>خونابہ ریز با جگر ریش رفتہ ایم کز راستی چو تیز بہر کیش رفتہ ایم</p>
<p>فیضی چہ حکمت است کہ در بزم گاہ تو پیوستہ شاہ آمدہ درویش رفتہ ایم</p>	
<p>ہیا کہ روئے بحر ابگاہ نور نہیم حیثم کعبہ شکست و اساس قبلہ بخت علو طاق حرم تا سچند مصلحت ست تو نطع دیر فرو چہیں کہ ما قرابہ سے ز جوش جرمہ کشاں صد قیامت نگیم سجڑہ کہ لبوزد و داغ خلوتیاں</p>	<p>بنائے کعبہ دیگر ز سنگ طور نہیم بتازہ طح یکے قصر بے قصور نہیم کہ داغ عشق بہ پیشانی غور نہیم لشہر ملک و طلیسان عور نہیم جہاں جہاں نصراحی آبادہ صور نہیم خفاے صومعہ در عرصہ تلور نہیم</p>
<p>نفس بگریں ایں بزم تابکے فیضی دگر بجلیں رُوحانیاں بخور نہیم</p>	
<p>ہر نظم گوہریں کہ ہیا د تو گفتہ ام از دید صنگاہ فراہم منودہ ام بر بستہ ام شکات دل از پارہ جگر دارم ہزار پارہ دلے وہ چہ حیرت بیداری ستارہ گواہ است کز فراق چون نیست در میانہ دوی ہم ہیا د تو فیضی گماں مبر کہ غم دل نگفتہ اند</p>	<p>دل رخنہ کردہ و جگر خویش سفتہ ام تا کہ دھند نظر ز عذاب تو رفتہ ام تا بنگری کہ درد تو در دل نہفتہ ام کاند خزاں ہجر تو گنگل نوشتہ ام شب نگذرا نہ ام کہ بر آتش نہفتہ ام با خود حدیث گفتہ و از خود خنفتہ ام اسرار عشق آچہ توان گفت گفتہ ام</p>

وز ہر پرستش صنہ چند بنائیم
 بر چنگ بہ بندیم و بسی بنوائیم
 انداختہ چون پیرا ساسے بفرادیم
 نقشے بنگاہم و بساطے بطرازیم
 بامیچگاں شنبہ چند بسازیم
 برقافلہ کعبہ رواں مست بتازیم
 سرست حقیقت نہ ریاکار مجازیم
 ما با ہمہ سازیم و بساوس سناییم
 لب تشنہ بشورایہ او دست نیازیم
 گر مست بخوابیم کہ در عین نازیم
 از پردہ بروں آئی کہ ما محرم رازیم
 محل فگارین باویہ دور و درازیم
 آوردہ بہ بسمل کدہ قربان جازیم

گو عشق کہ زنجیر در کعبہ گدازیم
 از پردہ در کعبہ بریشم بستانیم
 دین کعبہ کہ حجاج برافراختہ آں را
 از بادہ گلرنگ بسجادہ طاعت
 وز سنگ سیہ مہرہ بسازیم و بخراب
 پے کردن جازہ درین راہ ثواب
 بر خوردہ ما خوردہ گیرید حریفان
 بام در میخانہ باز صد عرفات ست
 زہرم کہ بر یک حرم انپاشتہ اولی
 تحریمہ طاعتکہ ما صبح ازل بود
 لے متکلف زاویہ شہر کجائی
 تا مترل مقصود زانیم قدم نیست
 ماکشتہ عشق و وگراں سختی محل

فیضی تو و سالوس کہ در میکدہ مارا
 عشقت و نیازے کہ باں عشق بنایم

ایں دل بسوزم و دل دیگر ز نو کنم
 تاکہ ہوس بکارم و حسرت درو کنم
 آتش بے غرض عقل نصیحت شنو کنم
 گلگون اشک را قدرے گرہ و کنم

تا چند دل بے شوہ خواباں گرد کنم
 سر بر نہ زوز باغ اُمیدم گل نشاط
 خواہم یکے بگوش کشم میل آتشیں
 شاید عنان شامسور بے توان گرفت

مرغان نامہ بر بہوا پر بنیختند لے اہر نو بہار گزاری کشت من	پیکان نالہ را برش تیز دو کتم نا شرح خاک پیزی خود جو بجو کتم
فیضی کتم ہی درو عاشقی پیش دیوان خود مگر بدو عالم گرو کتم	
عارضت بے نقاب مے بنیم خال و خط ترا بر آں عارض کے تو انم شمر و عنہا بیت شکر عشق تا فرو د آمد	شرف آفتاب مے بنیم ہمو نقشے بر آب مے بنیم کہ عنمت بھساب مے بنیم ملک جانرا خراب مے بنیم
دروے خیز و از دل فیضی سوزشے در کتاب مے بنیم	
ہستم بدام زلف او رام زلف ز صبار سد بر آں چشم آرام کنی بدیدہ و دل آغاز خمار شد پیارید	بادام کہ ہست بہر ما دام بادام کہ دیدہ است با دام مثل تو ندیدہ ام دلا رام آں جام کہ ہست شوق انجام
در بند رخت چو گشت فیضی آزاد شدہ ز کفر و اسلام	
تا بدویش کہاں شد و زلفش کند ہم ارا اگر چہ زلف و سے از پا فگندہ است زیبا نکہ تہ میرود آں شہوار حسن	آزاد کشید بر من واپس را فگند ہم خواہیم شد ز قاست او سر بلند ہم مشکل اگر رسیم بگرد سمن ہم

امروز یار جلوه کنان آمد و گذشت	خوش دل پسند بود عجب دل پسند هم
ناصح گذار بند که فیضی از عشق شد	وارسته از نصیحت و فارغ ز پند هم
کردی اکرام عاشقان به سلام	و علیک السلام و الا کرام + از کجا آمدی کجاست مقام + بهیر تعظیم قامت تو قیام +
فیضی از عاشقان نکته سراسر است	می توان یافت از اداسی کلام
خوش آنکه وصف جمال تو برو گویم	در ازئی شب زلف تو موبه گویم صبا کجا است که زلف از رخ بر اندازد روا بود که ترا شوخ تند خو گویم و نه که یاد کنم به دمان میبکده را که از پیاله که از خم که از سبزو گویم
از آن میان و دمان میکند سخن فیضی	بیا که با تو روز خیال او گویم
زمن گرداند روآں مه چه سازم	عجب برگشته روزم و ه چه سازم گذشت از پیش من غافل چه گویم نشد از حال من آگه چه سازم دلا ایوان وصل او بلند است کینده به تم کونه چه سازم
چه میپرسی زمن فیضی ره زده	چو از مسجد شدم گره چه سازم
کو کهن را تیشه دادیم رکاب آموختیم	طرح نقش تنه سنگ هزار آموختیم

کارگاه چشمه را نگین بود از خون دل	مانه پیر عشق این نقش و نگار آموختیم
نیست ما را اختیار خود بفرق عاشقی	بمکتبهای عشق را بے اختیار آموختیم

فیضی از اشعار خود خواندیم پیش کس
دوستان را چند حرف یادگار آموختیم

بے تو من زلیتن نئے خواهم	همه خواهند و من نئے خواهم
هر کجا زلف و عارض تو بود	سنبل و سترن نئے خواهم
رخت آں دم که می شود گلگل	سمن و یاسمن نئے خواهم
تا نه بیند روے تو در گراں	شمع در انجمن نئے خواهم

دل صد باره بس بود فیضی
چاک در پیرهن نئے خواهم

ما بکوش خراب یک نظریم	نظرے میکنیم و می گذریم
نگارانت دیده دل ما	که چرا سوے تو نئے نگریم
ناصحان زهد پیش تو بنیست	بگذر از عیب ما که بے هنریم
گاه در مسجدیم و گاه در دیر	بتمناے دوست در بدریم

فیضی از ما مجو طریق صلاح
زاهدان دیگرند و ما دیگریم

حریفان ره دیر کردند گم	قَوِّلْ لَّهُمْ تَعْرُوْیْلَ لَّهُمْ
چنین بخود از می کجا میشدیم	گر از خاک مجنوں نئے بود خم
بصره بھراں نراندیم خوش	که نشکافت از خار بیداد ستم

دے باتو بنشینم آسودہ دل	کہ گردوں ہاندم بگفتا کہ تم
پے دوست فیضی کساں یافتند	کہ کردند خود را دریں راه گم
لے وہاں تو نقطہ موہوم	ہمہ اسرار غیب ازو معلوم چوں وہاں تو بیچ نتوان یافت فہم ہر کس باں میاں نرسد قصہ عاشقی گو لے دل
فیضی اسرار عشق را ہرگز	نتوان یافتن بہ کسب علوم
دوش ماہے را براہے یافتیم	سالہا گشتیم و ماہے یافتیم از فلک بودیم عمرے دادخواہ سجدہ آوردیم بر خاک ریش سونے ما یکبار دید از عین لطف سالہا بودیم با غم مبتلا + پیش روے او کہ چوں گلزار بو
فیضی از باغش چساں خندید گل	تا ازین گلشن گیاہے یافتیم
سویت از بے اختیار ی گز گاہ کردہم	آں چنان بنیدہ گویا گناہے کردہم جان من خوش نیستاں مقدار بخندن گر من بے خبر و دل پیش تو آہے کردہم

بود مقصودم که عشق خود نهال را در هم بزم
 بر سر راه خود مبنی و غافل بگذری
 اگر گذر بر آستان گاه گاه هست کرده ام
 زین روش بگذر که من هم فکر را هر کرده ام

فیضی آن رند گدا طبعم که در طرغول
 عرض حال خود پیش پادشاه هست کرده ام

دل نهادی بدل آزاری یا ران قدیم
 هر که سر از خط حکم تو چو کاغذ چید
 شب بهجرا اگر آشفته و اعظم چه عجب
 نیست جز به تو خوشید رخت در عالم
 ساقیا قول حکیم است نبوشیدین
 کرم و حرمت پیرمغان منم آید
 جان من بادگراں خاص یک لطف عجم
 سرش از تیغ جفا همچو قلم باد و ونیم
 که شیم سیر زلف تو نیاورد نسیم
 که گه نار خلیل ست گه نور یکیم
 بود آیا که در آید بجل قول حکیم
 باوه در ده که خداوند کریمت و رحیم

فیضی از پیرمغان فیض اگر میخواهی
 توبه از زهد ریاض که گناه نیست عظیم

بایں دل تا عاقبت اندیش چه سازم
 خونا به تراوش کند از هرین مویم
 از گل بدناں میخلم خار چه نالم
 آنجا که تو ساغر شکنی به مهر عاشق
 با چشم سخن ناشنو خویش چه سازم
 بایں نمکینان و دل ریش چه سازم
 از نوش لبان میرسم تیش چه سازم
 مستانه سر خودم پیش چه سازم

من خود سپر انداختم از عجز و لیکن
 با عراده جو یان جفا کیش چه سازم

نابین از گل نذرین کشت بدیم
 و ز سینه دل خود برگ در شیشه کشت بدیم

<p>از سردی بوسه دم گرم نه آمد انجم رستمگاری ما باز نماندند آهن جگراں تاب نیارند نیارند</p>	<p>بس نعره مستانه دریں پیشه کشیدیم هر چند بریں سنگدلاں پیشه کشیدیم چو رسه که زدوران جفا پیشه کشیدیم</p>
	<p>فیضی همه چوں موج پدید آمد و کم شد هر نقش که بر صفحه اندیشه کشیدیم</p>
<p>دوش از فروغ می ره هتتاب میزوم از من کند طره ساقی نبود دور مستود جام باده و ابرو که یار بود هر که بهم بدور لب جام میرسید تا شیر دام راه قدس اشت ساز من</p>	<p>تا صبحی دم بر آتش خود آب میزوم دستی اگر بجایم اسباب میزوم کاؤل سرنیاز به محراب میزوم کوسه سیر بنجیر قصاب میزوم راه هزار عقل بمضرب میزوم</p>
	<p>فیضی شگفته بود و من از باغ خاطرش بوی بمغز عشرت احباب میزوم</p>
<p>شب برآمد وصل بر خواب میزوم می در قبح لبالب و خوں در گلو گره بنجم آسمان وز میں رو جنگ داشت بر رو دو لقم در گنجینه باز بود گل زیر پای فتنه براقبال میشوم</p>	<p>وز خون تازه بر ویدل آب میزوم تا صبحی دم خروش جگر تاب میزوم تاوک باه و دشنه به هتتاب میزوم من هر زماں بگوهر شب تاب میزوم ساغر بدست خنده به سهراب میزوم</p>
	<p>فیضی سحر سینه من رخت بسته بود گر ناگماں چو فتنه در خواب میزوم</p>

<p>خط سبز لب جانان دیدیم کرد باغ مریخت آغاز بهار خوان حسن تو چو آراسته شد لب تو چشمه حیواں بودست سایه خط چو برآں لب افتاد فتنه شد خط تو در دو لبست</p>	<p>طوئے در شکرستان دیدیم سبز بر طرف گستاں دیدیم سبزے گرد نکداں دیدیم خضر بر چشمه حیواں دیدیم کفر همسایه ایماں دیدیم بوالعجب فتنه دوراں دیدیم</p>
<p>فیضی از خط لب او در دل رنگ بر آئینه جساں دیدیم</p>	
<p>ز چشم خواب بندش فتنه را بیدار می بینم شدم محو تماشای رخسار گو جلوه کمتر کن ز بیدارش چنان شد رنگانی تلخ در عالم مده کو پرده دار کعبه هرگز در حرم را هم مگر بر شاخ گل بانگ اناحق نیز ندبلیل سبوغالی شد و افتاد دست از کار ساقی را مراد پیش آن بت سجده کرد کج رو ابا ملاست را بکونش گرمی هنگامه یابم</p>	<p>بلا معزول می یابم اجل برقرار می بینم قیامت گو مشو قائم که من دیدار می بینم که دیگر خضر را از عمر خود بیزار می بینم که من دیدار بیرون از در و دیوار می بینم که چون منصور آن سرست را بر دوش می بینم هنوز آن مست را در کار خود بهیزار می بینم که از ایماں گره در رشته زنا را می بینم قیامت را ز تیش گرمی بازار می بینم</p>
<p>خدا را نامه بسته فیضی محو اقل صد که افسون جنوں در طے ایں طوار می بینم</p>	
<p>من فکر کن مکاں بیک منفصل دیدم</p>	<p>اوراق تقویم فلک و لیل سجدوں دیدم</p>

<p>بلج ازل بختا دہ ام ستر ابد دانستہ ام نقش ہیولی نسبتہ ام تکمیل صورت داده در چشم عارف از ازل فرستے نباشتا بد یک نقطہ وحدت بود بر تختہ ہستی عیال ز نگار ہستی کے بود در گوہر والا سے من</p>	<p>تفسیر ہستی کردہ ام آیات منزل دیدہ ام پایہ پایہ گشتہ ام اعلیٰ و اسفل دیدہ ام اول و آخر خواندہ ام آخر در اول دیدہ ام نقاش معنی بودہ ام خط مسلسل دیدہ ام آئینہ روشن نام کہ عشق صیقل دیدہ ام</p>
<p>فیضی بلج نیستی بر عقل خط و کش کہ من در کار گاہ عاشقی دانش معطل دیدہ ام</p>	
<p>در عشق بجز راہ تمنا نکشو دیم از کوہ سخنابہ پنہاں نگذشتیم خون بست گرہ در دل سودا ز دہکین آں غنچہ لب بستہ گلزار حیاتیم از عرصہ امید نظر بستہ گزشتیم ابناے زماں قابل پیوند نبودند</p>	<p>یک عقدہ بجز آبلہ پا نکشو دیم تا چشمہ خوں از دل خار نکشو دیم ہرگز گرہ از زلف چلیپا نکشو دیم کز یاد رواں بخش مسیحا نکشو دیم چشم ہموس از بہر تماشا نکشو دیم بر خلق و بر خلق و مدارا نکشو دیم</p>
<p>فیضی ز ازل دست او بستہ عشقیم یعنی کمر شاہد رعنا نکشو دیم</p>	
<p>مسلماناں ز خوے ناز کیہ دلداریتیم میرے ہمیشہ شہبازے حتماً بکوائے مبادا از اضطراب من مدلو آشنائے من دلم محبت از مردم فریبی ہای ابرویش</p>	<p>ہمہ تر سدا از اغیار و من از یارے تر ہم کہ من دیوانہ ام از سایہ دیوارے تر ہم ازین بے طاقتی میتہر ہم و بسیارے تر ہم ولے از رفتہ آں غمرہ خو خوارے تر ہم</p>

از آن عیار می لرزم و ز آن طاری می کنم رفیقان خنده زن بر من که از بهاری می	ندام چون بر آید کار من با چشم و زلف ندارم ز بهر دیدن بسو که تا توان چشمش
	خدا را طعن بر ده که سر من من فیضی که من مشت خشم از آه آتشبار می ترسم
ردیف نون	
در میل قرباں باشد از غمزه قتل عام کن گر نشنوی خبر از دعا صدره مرا و شتام کن مخواب ساز و قیل را صدر رخنه در اسلام کن گر از آن سوز و از دلم بکفره آتش ام کن آه غمزه بیباک را سر فتنه ایام کن بهرام و از تیغ نکه صد قتل هر کام کن	عید است عالم را و گراز جلوه بے آر کن با چشم کافردل گذر بر صف نشینان حرم قتیل سوز کعبه را صد شعله در خرمن بکن برق جالت بس بود از بهر عالم سوختن چون عالمان ناز را ساز می بهر جانافرد خورشید رو که من بگم بگذر بسو که چو بگم
	عید است فیضی تا بکجه خوانا به ختم در کشی امروز در بریم طرب بنشین و می در جام کن
از پیک ناراج دل دست درازی کن پرده نشینی هنوز معرکه تازی کن خسرویت داده اند سفله نوازی کن پیش صفیر استان شجده بازی کن تا دلت آلوده هست خرقه نوازی کن ای نفس آتش سینه گدازی کن	ترک شمعگار من عریده سازی کن طفلی و نا کرده کار در صیف هراں مرین پایه خوبی نگر سوی رقیباں مبین طالب نظاره ایم پرده افکن ز رو که زاهدان شست شو پاک شدن شکل است غمزه جاودگری بسته بهم از فشو

فیضی اگر عاشقی حرف تکلف گذار

تا سخن ساده هست نقش طرازی مکن

سپهر انداخته چشم تو ناوک زلفناں *
 پیرین گشته کفن در بر گل پیریناں
 چه غم از حلقه فردوس بایں بے کفناں
 نقش بت محو نگردد ز دل بر سیناں
 سنگ فرهاد فروں آید از کوکبناں
 غنچه ساں تنگدلم از غم نسرین بدناں

لے بخون غرقه تیغ نکبت غمزه زناں
 نازم اس تنگ قہار که ز رشک قداو
 آرمیدند شهیدان تو بر بستر خاک
 پند گو منع من از عشق نکویاں چه کنی
 از اسیران تو کس نیست بجاں کنیدن
 بریدیم بتماشا که گلزار که من

بعد از این شب همه شب فیضی وز هر آثامی

نوش جان باد می نوش بشیرین دیناں

گر که اخته شد از قف درون جگر من
 بیا بدیده و بنشین چو نور در نظر من
 بغیر جان که بر آید که میبرد خبر من
 که خواب میبرد از مرغ ناله سحر من
 چه زهر بود که آ میخت بخت و شکر من
 مباد سایه اقبال او جدا از سر من

چنین که اشک جگر گو رود چشم تر من
 تو ناز کی نتوانی نشت در دل گرم
 غریب و بیکس افتاده دور از سر کوش
 سحر گهاں چه عجب گزند در زار بنالده
 بترنج عیشی من در زمانه نیست حریف
 بهای زلف تو بر آوج حسن بال زناں شد

نمی شوند بتان نرم دل زگریه فیضی

در بیخ تنگدلاں غافلند از گهر من

بسر تو میوند نازک نهالان

ز سه طرات بنر شکس غزالان

پرنیائی حال آشفته حالاں اگر ترک چشمتے کر د نالاں کہ کوئہ بود فکر بے اعتدالاں بہ پیرانہ سالی غم خورد سالاں چہ داند کہ چو نست مہجون نالاں	بغیر از اسیران زلفت کہ داند بسامان من در جہاں کس نبود از آں سرکشند از تو سرو و صنوبر بچشم غریزاں مرا خوار دارو بہانگہ در گوش لیلہ چو پیشد
---	---

بتاں گرم رقصند بر شعر فیضی
زہے جادو آموز جادو خیالاں

زلف تو سواد کا فرستاں ابروئے ترا ز زیر دستاں ہر غمرہ بصد ہزار دستاں آں فتنہ کہ میکند بہ پستاں ہیچو سر زلف تو شکست آں نئے گریہ کہ سر دہند مستاں	لے چشم تو شہرت پرستاں در فتنہ گری دو چشم شوخت در چشم تو صد ہزار غمرہ دیدیم ز قامت بلندت در زلف دے کہ ماندہ بودے ماہیم و ہزار گریہ خوں
---	--

لے طالب دوست ہیچو فیضی
اگر ہر دو جہاں دہند مستاں

بچشم باغباناں خار لشن بشوخی گوشہ دستار لشن غور شاہ بازار لشن زہستی در و دیوار لشن	بیا و رونق بازار لشن ز حد بگذشت ناز کج کلاہاں کہ باشد یوسف از خلوت بروں آے قدح نوشاں ز پیش کبہ بگذر
--	--

اگر خواہی شکستِ عالمی را گرہ از زلفِ عنبر بوی بکشای	دلہ را بشکن و بسیار بشکن بوی طبلہ عطار بشکن
	بہار آمد بیا فیضی چمن را بنوکِ خامہ رنگِ کار بشکن
ہر کس کہ داد دل تبو خوں و ردش مکن در بزمِ اوز گاسہ سر میکشند لے رہ نورد باویہ کعبہ امید مجنون بسوی لیلے اگر میکش دلت گردابِ فتنہ است دریں بحر موج خوں طاؤس چشم بست سزاوار آوج قدس	صید کہ رام ساختہ بسماش مکن لے بواہوس بروہوس محفلش مکن رہ دور میشود سخن از منرش مکن جز جذبِ شوقِ ناقد کش محفلش مکن گو ہر خچیدہ آرزوے ساحلش مکن در پائے نقر عالم آب و گلش مکن
	فیضی چمنیں کہ جرعه کش مجلس قی شد عقل از سرش ربا و ز خود غافلش مکن
شرطت جاں بیاؤیخ یار با ختن کار بست عشق بر سرم نقادہ تیول سودا ییان عشق تو دارند آرزو تا خود کلام نقش ازیں پرده رود دہ منصوبہ کجاست کہ خواہم دریں بساط خوشوقت پاکباز حریفے کہ بچو من فیضی حریف شعبدہ بازی گرفتہ	شطرنج غائبانہ بدلدار با ختن نقد حیات در سرائیں کار با ختن صد خان ماں بہر سربازار با ختن مایم و عشق باد و دیوار با ختن گنجینہ دو کون بیکبار با ختن رند بساط کشتہ ز بسیار با ختن سرطت با حریف تہتیار با ختن

مطرب از ساز سینه دلهم ترسند کن گر ز قانون تو تار سینه بگسلد ساقی از می چند با شمع تلخی کام از خفا خند می بر هوش مرا ترک من رشک را نه چشم سیاه گر چه میدانم نگرودی آشنا	ناخنه گر میتوانی بند کن رشته جام باو پیوند کن خنده زان لعل شکر خند کن بجو دم زان باد گلقد کن جانب عاشق نگاہ چندی کن یک نگاہ آشنا مانند کن
---	--

چون به فیضی نقش روانی نشست
پند گو بر نیز و ترک پند کن

استانه قلم نه بگل ولاله حراماں دوشینه زوی بر سر جام نگر وی ماییم و تویی دستی کونین که عشقت از ما گسل سلسله مهر که بستند خونابه گره میشود امشب بگویم آں که نفسش بوسه دل سوخته آید	بکر شرم تو طافش کشد پای بداماں اندیشه ز بدستی خونابه بجاناں هم بیدل دیں خواهد و هم بیسر ساماں پای دل اقبال نیز بخیر سلاماں این باد گوارا لب سوخته کاماں دل سوختگانش بشمارند ز خاماں
---	--

تو از دل ما کام طلب باش که فیضی
کام دو جهان یافت زنا یافته کاماں

جو شمعید و ماغم چه گل زده رس است این ز بهار دلا برگ و نوایت نفریب تنها ز سر جوش بهوس من نخر و ششم	گل کرو جو نم چه بهار بهوس است این لے مرغ بهش باش که گلگون قفس است این نه جوعه بدستی بسیار کس است این
---	--

از شهر غنقا است نه بال گس است این	یک جلوه بفرود آنگن اهر و بس است این
صیبت بدر یوزه گرمی نفس تو + فیضی نفست گرم چه فیض نفس است این	
اگر نه می در حبیب داری مار می اندر آستین	ایکه لب زیر حسد میگردی و لب بر کیس
از فزون ازئی بے ترکیب معجون نفاق داده جلاب بابل را قوام انگبین	
کلک قضا نوشته در وحسب حال من چرخ نقش عارض تو بلورج خیال من بنگر خیال باطل و فکر محال من لے واسے اگر چنین گذر ماه و سال من	رخسار است مصحف فرخنده فال من صورت بنده از قلم صنع در ازل هر خطه از تو مهر و وفا می کنم طمع + ساله گذشت و ماه من امشب گذر نکرد
فیضی مرا ببرد سه رفتن دگر چه شود چون قلقل شراب بود قیل و قال من	
سروین زین جهان بے سروین که نوشتند بر صحیفه کن نجم افلاک چوں سیر ناخن کلّی نغصه وصف ذاتہ الاکسن حار فی نور وجهه الا عین + صد سخن هست و غیبت جا سخن بسخن نار سیه عیب لمن	از مے کهنه یافت پیر کهن چون خط دور جام نیست خط جام بر دست نه که بنماید ساقی ما که عقل از رویت است همه حیران طلعت او سحر حیرت دام این که درد منش فیضی از غیب میکند سنه

لے ماہِ رخت قبلہ خورشیدِ جبیناں بس گوشہ گزیدیم و لے چشم تو آخر در خواب کسے حال مرا یاد ندارد عشاق بیخاتہ و زہاد بسجد	اہر تو محراب دل گوشہ نشیناں شعبا عجب آوارگی گوشہ گزیناں ایں واقعہ شنیدہ ام از واقعہ بیناں در عشرت آناں نگر و محنت ایناں
---	--

لے دوست مجو جز غم و اندوہ رفیضی از شادی ایام چہ دانشد حزیناں	
---	--

لے بے خبر بوطہ عالم نظارہ کن خوابے کہ آفتاب سعادت کن طلوع رخش فلک خوش است بنہ پاک در کا میخواہی از طبیب ترا چارہ رسد نرا ہر ہمیشہ سر بگریباں چہ میری گر میشوی مرید خرابا بیتان عشق	اورا کنار نیست تو ازوے کنارہ کن ہر شب زگریہ دامن خود پرستارہ کن بشتاب و سیر عرصہ عالم سوارہ کن بیچارہ باش و ترک تمتائے چارہ کن بہر خدا کہ غرقہ سالوس پارہ کن بر آستان پیر مغان استخارہ کن
---	--

فیضی اگرچہ وصل زکیبارہ بیش نیست بارے تو آرزوے دل خود دوبارہ کن	
---	--

خاست طوفانِ بلا و میکتالی کن خاست طوفانِ غم ازے طرب ترائی کن آتش است آتش طوفان کہ تو حش غلتی	کشتی بادہ دریں حادثہ دریائی کن کشتی بادہ موج افکن دریائی کن دیدہ را بانگہ دور مناشائی کن
--	--

بہرے نیست کرو پوے و فاعے شفقند روے از نرم کنش توے بہ تنہائی کن	
---	--

<p>چہ کم زگریہ نتوانم وصل چاہہ کردن من کو بی نیازی کہ بود طریق عشق</p>	<p>کہ شمشہ چشم نتوانم بخش نظارہ کردن ز ہوا جدا شمشہ من ہوس کنارہ کردن</p>
<p>رہ درسم پاکبازاں نبود پشہ سازاں ہوس نظارہ بختن نظر دوبارہ کردن</p>	
<p>مہرسل از قید دلہا در کند عنبریں مویاں تو میدانی کہ آتش دمن افتاد است یسوم بمخند لے روزگار امروز برہالم چو مے بینی خوش آن گلگشت کہ ہستی بگرد گلستان کہم ملاست بر زینچاں پسندم وہ چرخش بود غبار آلودہ مے آیم ز گرد راہ رسوائی + بیایے خود نیکو دم گرفتار ہوس لیکن</p>	<p>کہ مے بینم سلیمانان بزنجیر پیرویاں کہ ام آتش کہ خاکستر شدم زین آتشیں با بنا کامی ز خود کامان عالم کام دل خویاں حریقاں مست از بو گل و سن مست گل یویاں بجائے کف بریدی گز زبان طعن بدگویاں دلہم گم گشتہ را جویاں رہ گم کردہ را پویاں جنوں اینگز میکہ وند این زنجیر گیسویاں</p>
<p>مترساں لے ملاست گز حریف عشق فیضی کہ من این دن میگویم بخون خود زباں شویاں</p>	
<p>ساتی بیکہ و جرحہ مرا تر دماغ کن عہد بہار و عہد جوانی غنیمت است مہان است محور و شے مشابہ نسیم شمع ایستادہ پالشتان عیش نہ لے آنکہ از دلہم طلب صبر مے کنی آوازہ بلند دریں باغ مے خزند</p>	<p>وز لالہ گول پیالہ دلہم باغ باغ کن گل در شراباں گلن مے در پایاں کن فردوس را زین خبر تازہ داغ کن شاہر نشست روسے بہمد فرغ کن امروز در زمانہ کہ دارد سراغ کن لے عذیب نغمہ سرا بانگ زباں کن</p>

فیضی چه شد که از دل گم گشته فارغی
 ماں جیت و جوئے این گہر شجر آغ کن

ست شراب مست جوانی دست حسن
 ہنشین چو بادشاہ بعد نشست حسن
 تراں پیشتر کہ عشق شود پایست حسن
 چوں غمزاں تہ خستہ خدنگی پر شست حسن
 تا شاخ گل زدست تو یا بد شکست حسن
 او خود پرست صوبہ مائیت پرست حسن

امروز نیت بھو تو متے زدست حسن
 می زیدت در انجمن و لہران ہرے
 زلف تو می کشید دل عالمے بخود
 تا دلبران کمان ستم کردہ اندزہ
 بگذر بباغ جلوہ کنایں سرو ناز من
 فرقت و پرستش ما و امام شہر

فیضی قتادہ قد شوینست کرد غرور
 خورشید را بجلوہ کند زیر دست حسن

کیت بادہ را چوں خوش رستم گرم جولاں کن
 سمند گرم را در جلوہ ستی غوی افشاں کن
 سموں خشک سالی گرم شد از بادہ طوقاں کن
 بہشت نام بے بکشا و عالم را گلستاں کن
 تو با ہر بواہوس بچان بجیب گل باہاں کن
 بیار از ہم دشمن باخون دوست ہماں کن

و گر عید آمد ای ترک پر یوش عزم میداں کن
 اگر ناگہ از سرازاں میداں گرد بر نیزہ
 ز کشت آرزویک سبزہ شادی نہیں دیدہ
 بروز عید چندین حسیت با من چنین بپائی
 مرا گو خوار دل شکن دغا شک و درویدہ
 برافروزاں رخ و خنجر بزم غیر بمن زن

ہوای قص دارد در میان خاک خو فیضی
 چہ اہالت قربانت شوم بر خیز و قرباں کن

ردیف واو

<p>چنان ننگت از شیرین لبان ننگ ابرو بزور قاهر اندانی آس ابرو کماں نازم نگاهش بر زمین انگند خلقه را چه سحر است این گمانش انیکه دارم طاقت فریاد و غاسو شم تصور چوں تو اغم کرد حین اوز سرتا پایا بود چشمش چنان گلگون کرد آس غول میگردید</p>	<p>که از تنگی نئے آید برون حرف از زبان او که جز تیر قضا ننهاد گردن بر کمان او که کار صد توانا کرد چشم ناتوان او مسلمانا چه سازم با نگاہ بد گمان او که موسی گشتم از اندیشه موسی میبان او همین از مرغ عاشق گشتاں با بند نشان او</p>
<p>بگفتم چهلته ده یکد روز تے قیل فیضی را بگفتا باز اغم گرا جل گردد زبان او</p>	
<p>خوش آس زماں که یکے بود خانه من و تو تو تیغ بر کف و من سر کف همیں باشد اگر وفا سے من دیو فائیت اینست تراست شعله رحمن و مراست آتش عشق حدیث لیلی و مجنوں شینده میگویم دلا من و تو بهم زار زار مینا لیم</p>	<p>نبود راه جدائی میان من و تو میان اهل محبت نشانه من و تو بیا و گار بماند فسانه من و تو بهم بلند بر آمد زبانه من و تو که فتنه نیز تر آمد زمانه من و تو بزم عشق خوششت این ترانه من و تو</p>
<p>جواب این غزل تازه ام گو فیضی همیں بود جدل شاعرانه من و تو</p>	
<p>من در طلب دل شده دل در طلب تو بر سدره و طوبی بنهم پای ولیکن سستی همیافاں همه از باد تملنت</p>	<p>آواراه عالم شده ایم از سبب تو کوتاه بود دست ز شیرین رطب تو من است ز تنگی که بر آید ز لب تو</p>

لے ناقہ دلت سوختہ بزانہ مجنوں	دائم نبود پیہرہ شور و شغف تو
لے مرده مرا خواہی و نئے زندہ گذاری	خورانده ام لے شوخ بنجے عجب تو
شدہ تیرہ جہاں در نظرم روز جدائی	ایں روز سیئہ دیدہ بینا و شب تو

فیضی نگہ دہد مت چیت برویش
ترحم کہ بر خجد ز طلب بر طلب تو

شہسوارِ عشق آدے سرم پاہاں او	صد بلا در پیش صد آشوب ردِ نبال او
شمع در فانوس از آں باشد کہ شبها وصل	پر زناں پروانہ چوں آید نشوز دبال او
گر نگوید حالِ خود عاشق زیر تپش یار	خامشی گاہ تما میں زبانِ حال او
محلِ عمر ہم بلک نیستی نزدیک شد	لے اجل وقت است اگر آئی با استقبال او
ایں کہ از خالِ خوش دل غ دلیں باز شد	جز سیاہی دیدہ ام رنگے و گر از خال او
نہ ہمیں مجنوں بپا افکند زنجیرِ جنوں	پاسے لیلی ہم زنجیر است از خال او

لے ملک در خاک از فیضی چم پیرسی کنیت
غیر حرفِ تو خطاں در نامہ اعمال او

لے عقل بخودم برو لے من دل لے تو	جایست ایں کہ من نیم اینجا چہ جاے تو
داری ہوئے جلوہ گم گشتگانِ دل	سر میدہد بہادِ فنا نقش پائے تو
دروشت آرزو نبود بیمِ دام و دود	راہیت ایں کہ ہم ز تو خیر دلاے تو
مشکل کہ سیلِ دیدہ بگردش و آردت	طوفانِ نوح سے طلبد آسیاے تو
لے عشقِ نصحت است کہ از دوشِ آسمان	بر دوشِ خود ہم علمِ کبریاے تو
با آشنائے خود نبود آشنائیم	بیگانہ شو ز من کہ شوم آشنائے تو

گر در گیم مے طلبی معنی فنا	رو رو کہ ہست ہر سر کو خداے تو
احسن فیضی ایں گلِ غلوٹ شگفتہ باش	تو در پہلوئے خود دو جہاں در پہلوئے تو
لے بلا برجام از بالاے تو تیج برکت چند مستغنی روی از ہمہ بیگانہ مے سازد مرا جائے آں دارد کہ آئی جان من	در سویدایے دلم سوداے تو عالیے را گشت استغنائے تو بار قیماں آشنایہاے تو در حریم دل کہ آمد جاے تو
زاہدا امروز چوں فیضی شدم	فاریغ از اندیشہ فرداے تو
بزم نشاط دوراں چوں نیست جاوداں صرف ذاتِ عشیق از ذاتِ ماچہ پرسی زاہد بدورِ چشمت بیمار ساخت خود را گاہے ز سوئے یلئے تا نامہ بیمارند	ساتی بدہ پیالہ مطرب بزن ترانہ پیدا ست گوہر از اشک دانہ دانہ تا بہر بادہ خوردن پیدا شود بہانہ مراں بفرقِ مجنوں گردند آشیانہ
فیضی صریح ککت بسیار دتریش است	گردوں بچرخ آمد زیں صوتِ عاشقانہ
خطت برآمدہ اے ماہ چارہ سالہ بدورِ خطِ تولے نو بہارِ حسن در بچ قتادہ اند بھولے غم شہیدانت اگر نہ درو دلم در سگ تو کردہ اثر	ندیدہ است کسے آفتاب در ہالہ کہ گشت دیدہ بخیم سفید چوں زالہ بچاک سینہ و داغ فراق چوں لالہ چراست ایں کہ مرا بیند و کند نالہ

چه باک فیضی اگر جامه تو چاک نمود		
چو دل ز تیغ بگذشت هزار پیر کاه		
آبجیوان را بجا کتیره کیسا کرده خاطر جگر قنار را پریشان کرده آفرین بر تو عجب کار غایا کرده گرچه این سموره از بیداد ویران کرده پیرهن چاک از گریبان تابدا ما کرده نسبت آں لب چو با تو بچواں کرده	تا زلف لعل لب خود عنبر افشان کرده داوۀ بر باد زلف خود بستی هر زمان صمد دل عشاق را از یک نمودن برده کشور دل جلوه گاه وقت است اے سلطان حسن خرقه پوشان را که بر چرخ آتین افشانده نیست گر طبع ترا نسبت بچراں لک قیاس	
فیضی از هندوستان جای دگر کم بیتری هیچ طوطی باه خود در شکرستان کرده		
دل درد بسته ام بباد مده مست مارا سرود یاد مده ساقیا غمی ازین زیاد مده که مرادے بنا مراد مده راه بیداد گیر واد مده یادوم از مبداد و محاد مده	کره زلف را کشاد مده بنیوانی ما بغز مده لب کشودی و بنجودم کردی بتو اے پادشاه حسن که گفت بار قیاس که گر بپند ز عشق واعظا رند بے سرو پا پیچم	
طوطی هند چون توئی فیضی زلغ راه درین سواد مده		
بر عکس آرزو چه روسے آسمان نه	لے آنکه چون زمانه با جهر با نه	

	خوش دور دور میگذری از کنار ما این دوری از کجاست به تو اماں نه	
فخاں که قصر بلند است دریاں کوتاه		زمین شاه بود خامه را زبان کوتاه
	ز کنگر شرف و پیش طاق اجلالش کند دانش ماست دریاں کوتاه	
شراب بزم اکبر شایم ده پهای تخت نعل اللهیم ده ز عشر نگاه شاینتا هم ده بروے شاہد خرگاهیم ده چراغ می دریں گمراهم ده نجات دل ازین جانکاهیم ده		بیاساتی ز خود آگاهیم ده شراب گرم و زنتاں همچو خورشید نوید بخت کز شوقش بر قصیم مے کادمه جایش خرگه شوق دلم تاریک و من سرگشته در خود خرد جان مرا میکاهد از غم
	فنون عقل فیضی بس دراز است ازین دستان زباں کوتاهیم ده	
سخن لا ائمه را لا ائمه ایا ده زلف او کافر اسلام پنا ده صوفیاں را ز سر افکند کلاه بروے اسلام مرا کرد سیاه خرمین کعبه پرستان پرگاه بر صیخ طاعت ما نیل گناه		صنی درویش ما یافته راه روے او مومنین ز تار پرست طاق ابروے بلندش بنظر هندوے چشم روے از نیمه نم هر کجا باد غرورش جبینید روے سفیدی ابد در کیشش

فیضی از بیت تشکید ہرگز
وَهُوَ مَا آمَنَ إِلَّا بِأَلَلِہ

خوسے عتاب مین را با ہر پیوندے بدہ خوناب جوش سینہ را از پستہ عتابے رسا تا کے زبا و ام تہرت عیشم تبلیخی بگذرد چشمیت نہانی ز بخت خوں و زانکہ منکر پیشو خواہی من دیوانہ را شیریں شود شور و جویں اے آہنیں کوہ بلا بردار یارب از دلم	ہم عشوہ را منے بکن ہم غمرہ را پند ہے شور بہ نوش دیدہ را از خچہ گلقتد ہے آں پستہ سرستہ را راہ شکر خندے بدہ آں ترک کافر کیش را با تیغ سو گن ہے بدہ سنگ تم تہا مرن دشنام ہم چند ہے بدہ بانا تو اں جان مرا صبر تو مندر ہے بدہ
---	--

لے بخت ناساز اند کے بر حال فیضی رحم کن
ویر تیرہ روز عشق را خورشید مانند ہے بدہ

ماہ رمضان رفتہ و شوال رسیدہ ور ہر چنے جوش و خروش شدہ پیدا خوبان گل اندام خرامندہ بگلشن بکشادہ و در میکدہ وز دست جواتاں و رعید کایں کرد کہ بر خاستہ کو ہے یکخمر و اورنگ نشیں اکبر غازی ہم ہر دو کارشیں اقطاب نشستہ	رنداں بدر میکدہ خوش حال رسیدہ وز ہر طرفے ساتی و قوال رسیدہ چوں گل ہمہ با پیر ہن آں رسیدہ مے بر کف پیران کہن سال رسیدہ شاہ است کہ بادولت و اقبال رسیدہ کز دولت او بخت با جلال رسیدہ ہم ہر ہوا و ارشیں ابدال رسیدہ
---	--

عاجز شدہ فیضی ز شمار زخم او
ہر چند ز تفصیل با جال رسیدہ

<p>ما بدل سادہ ایم حسن پرست آمدہ جام نیا لودہ ایم از مے و بخود شدہ خیز کہ در نرم شوق پایے بگویم مست سنگدلاں را گنہ نیست کہ از دور چرخ لے کہ مبعراج عقل آمدہ بلند ذوق شراب صبح نیست بدموش عشق</p>	<p>آئینہ وحدتیم دست بدست آمدہ بادہ نہ پیمودہ ایم ہرگز دست آمدہ مانہ دریں مجلسیم ہر شست آمدہ شیشہ ناموس ماہر شکست آمدہ روکہ دیوان عشق جاے تو پست آمدہ کز دم صبح ازل مست البت آمدہ</p>
<p>مختشماں خود پرست بر ہمنان بت پرست فیضی ما ز آں میاں بادہ پرست آمدہ</p>	
<p>بجز عشق در ملک دل رہ مدہ دل خود مہر در تمنا فرو سہیل سعادت گرت آرزو است از آں مے کہ تہ جرعہ نوشاں خوردند خود در نیابد فروغ نظر نزید دلت در کھٹ اہرمن</p>	<p>عناں در کھٹ عقل کوتہ مدہ چناں یوسفی سر دریں چہ مدہ دگر تن بخواب حسہ گہ مدہ بیالانشینان بے تہ مدہ نشان تجلی با کسہ مدہ نگیں جز بدست شہنشاہ مدہ</p>
<p>دل خویش فیضی بمن جاے غیر صنم را درون حرم رہ مدہ</p>	
<p>آں پری دست گزیاں من دیوانہ صبر و آرام کجا گردل من گردد مردمی ہا ز سگ کوے تو دیدیم کہ یار</p>	<p>شمع لڑاں بود از پرزدن پروانہ آشنائی نتواں کرد بہر بیگانہ آزمودن نتواں تا نشود ہمخانہ</p>

دل نغمه انغم که نزد چنجه بخونش دلبر	هاس گویم که نشد صرف رویه میخانه
بشیشه چرخ از آں ماند و دریں بزم نبی	که می عشق نگنجید دریں پیما
و در ره عشق ز لیخانه کم از مجنون است	ای بسازن که نهد گام وفا مردانه

فیضی از شورش طوفان غم آزرده بهاش

قطره به تلخی دریا نشود در دانه

امشب در آمد از در من ماه پاره	در خانه ام قناد چو آتش ستاره
بیهات این فروغ باه و ستاره نیست	سر بر زد آفتاب مگر از کناره
با چشم بندوی که نشیند بر آتشی	باروی آتشی که ندارد شراره
در جلوه همچو سرو قدش سر کشیده	در خنده همچو باوه لبش مست کاره
رخشده گوهریت ز سر تا قدم چه عیب	در گوش او اگر نبود گوشتواره
خوش شد دلم چو بر زده از ساعه استی	میگرد کشته گان ستم را شماره

فیضی چو چاره ساز تو امشب نگشت یار

دیگر بغیر صبر ترا نیست چاره

لای ترک غمزدن که مقابل نشسته	در دیده ام خلیده و در دل نشسته
آرام کرده بهیا نخانه دلم	خلقه دریں گماں که بر محفل نشسته
من خوں گرفته نیستم امروز ورنه تو	خنجر بست و تیغ حایل نشسته
کس را کجاست زهره که در دیده بیندیت	بستی و بفریه مایل نشسته
خوبان شکسته رنگ نخل ایتاده اند	هر جا تو آفتاب شامیل نشسته
لای برق زیر خنده کشتی نشستگان	معذرو وارست که باصل نشسته

	فیضی توئی عجب که باین گام آردو طی کرده راه بجز بمبزل نشسته	
از دیر گرمی در آغوشه بر طاق نه منت صد آفتاب بر سر آفاق نه پرده اگر میکنی پرده عشاق نه تازه ترنج هوس در کف شتاق نه باده دادم بیار قسمت یتاق نه خایه تقید بگیر در ره اطلاق نه ناقد امید را سلسله بر ساق نه چاشنی زهر مرگ و در دل تر یاق نه		عزّه زنان ترک من روئی بشاق نه صبح صفا دید کرد پرده زبرخ بر کش حسن تو بلی پرده به پرده من در میان ساغر زین ناز بر سهر محتاج زن نیت خط دور جام جز رقم سرنوشت لے دل اگر عاشقی سلسله بر پا فکن شب شد و راه نیاز پر زشتی فزان شربت آب حیات نیست گوارا لے دل
	فیضی ازین گفت و گو کم نشود حبت و جو معنی دل در دست حرف در آوارق نه	
شد از رشته جهان مجنون فیتله جبال دفا نیست در هر جمیله که دولت نیاید بکف پیوسیله که با جوهر جبال بود هم طویل ز بهر شیر جنگان رو باه حیل که از رشته عقل دارد عقیل چو مجنون که بیگانه شد از قبیل		چو فروخت یلی چراغ قبیل جهان نشود چو ز مجنون و لیکن زلف تو بستم دل چو هوس را مبین خوار دگر هوشک عاشق دلم گشت خوں از غزالان چمت بپای نظر که رود ره نورد ز صبر خرد در عشق فیضی !

<p>کہ خورشید باروزنت ساخته ز دستے کہ بادامنت ساخته چہ شد گردل از آہنت ساخته بگرد رو تو سنت ساخته کہ از شکر وئے تننت ساخته کہ آہوے شیر افگنت ساخته</p>	<p>چنان تاب مے روشنت ساخته چو دامن کشاں بگنذری پاکش قضا کرد از حسن آئینہ ات عنات بدست رقیبان و من نہ از آب و خاکے بنازم ب صنع کسے بستہ مارا بفراک تو</p>
<p>فیضی کسے دادہ افسون طبع کہ در غمزہ جادو فنت ساخته</p>	
<p>اگر نمی از آتش پنهان من آموختہ گوئی از بخت پریشان من آموختہ بس کہ با کلبہ احزان من آموختہ کہ ز آہ شرر افشان من آموختہ رنختہ کردن دل از افغان من آموختہ کہ ز دل بے سرو سامان من آموختہ</p>	<p>در دل آتش ندن از جان من آموختہ کار برہم زنی و عالمے آشفته کنی بینوایے غم دگراں با طرب آموختہ اند برق ریزاست شکر خندہ تو پندارم مژدہ بدنام شد از غمہ شوخ تو وے سروسامان خودت نیست برین مغدوری</p>
<p>فیضی ایں طرز دلاویز کہ داری سخن مگر از شوخ سخندان من آموختہ</p>	
<p>گو مطربے نادر دد در من فسون تازہ کام روزے آید بروں از دیدہ خون تازہ داغ کہ رہ گم کردہ ام زیر ہنمون تازہ</p>	<p>فصل بہار است و مراد سرچون تازہ یارب دست ایں یا جگر کز آتشم بگذاختہ ایں عشق مجنون کش ز تو سر کردہ را ہم</p>

گر شد فراہم ریش دل طعم بہ بیدردی ^ن	بشگان کیس لیش کہن در درون تازہ
بز مست رنداں مکنتہ دال یوان فیضی دریا	مطرب غزل خواں ہر زماں با ارغنون تازہ
<p>بیا ساقی و جام مے بخت نہ تہی از بادہ نتواں دشت ساغ حریفان منتظر در بزم تا چند تولے مطرب چو بہ خواہم غزل را چہ شد گر بزم مارا شمع نہود گمان فتنہ بر روی دلم کش</p>	<p>ز بزم تکلف بر طر نہ بیا اے ابر و گوہر در صدف نہ قدح برکت گزار و در و بصفت نہ بصد آہستگی دستے بد نہ نظر بر بادہ خورشید تفت نہ خدا تک غمرہ را سوے ہفت نہ</p>
نماد با تو نقد دہر فیضی	بدل چوں عشق کنجے بے تلف نہ
<p>تولے پروانہ ایں گرمی ز شمع محفلے داری بروای آشنا خود اسبک ز بار ہستی کن درون قدسیان شہ تعالیٰ اللہ چہ داری مفر ما غمرہ را خون رختن تیغ از بیاں کشر عجب شود اگر خار منیلاں دامت گیرد نہ مجنون خواہم نہ عاقل ای گشتہ ہجران</p>	<p>چو من در آتش خود سوزا اگر سوز دلے داری بہ ریایے محبت گر امید سا حلے داری کہ چوں جبریل از ہر غمرہ مرغ بسملے داری کہ چاکہ دست خونریزی و دست قاتلے داری براہ کعبہ وصل ارمولے منزلے داری کہ ہر دم گوش بر بانگ درآ محلے داری</p>
شدی فیضی شہید یار شرمٹ باو اگر نالی	بجش لیں خوبنہایت بس کہ چوں وقتلے داری

<p>ایچنین بر سر یغا که تویی میتوانی شکنی صد صدف حشر چه غم از روز قیامت داری آنکه غول ریخته پنهان زهره آتش من نه فشانی هرگز نیست در معرکه غمره زنا</p>	<p>فتنه آنجا است بهر جا که تویی ایچنین معرکه آرا که تویی با همه فتنه و عوغا که تویی بست در چشم تو پیدا که تویی شعله افروز تنها که تویی ایچنین در نظرها که تویی</p>
<p>فیضی ارباب طاعت هستند نه چنین عاشق و رسوا که تویی</p>	
<p>تا سرمه بچشمم آلوده کشیدی امر و ناهیزه قدح نوش که فردا رفتی بر خاک شهیدان محبت من در ره آمید تو بر خاک نشستم ای دیده شدی شیفته عشوه خوابان ای حلقه زین کینه ز دست تو چه نالم</p>	<p>در دیده عاشق نمک سوده کشیدی پرسند از آن می که نه پیوده کشیدی دانا بسمه مردم آسوده کشیدی تو دامن ناز از من فرسوده کشیدی بست دار که ز هر شکسته اندوده کشیدی دستم ز در بکنده پیوخته کشیدی</p>
<p>فیضی ز غم دنیا و عجبی شدی آزاد دست پیوس از بوده و نابوده کشیدی</p>	
<p>ملک میخواندست خوشخواره بودی تویی خوردن ز غول خوردن ندانی بیادت باد اگر جوهر تو مردم +</p>	<p>گلت میگفتم آتشبار بودی قیمت در جام خوش میخواره بودی تو ظالم پیشه در نظاره بودی</p>

<p>دست خوے بد بچارہ بودی کہ عمرے پیش ازین سیارہ بودی چہ ساحر شیوہ عیارہ بودی</p>	<p>دلت ہر وفا میخواست لیکن توئی آں آفتاب آسمان سوز بسے دل بردی و کس را خبر نیست</p>
	<p>ترادرخانہ می جستیم فیضی ! تو خود از خان و ماں آوارہ بودی</p>
<p>صبر بہہ گیری و تنہا بہن دھی سنت بجان دل اگر اینہا بہن دھی یا پیش ازین غمش بخوری یا بہن دھی گر رختی ز بہر تماشا بہن دھی و شام ہا تلخ کہ عمدہ بہن دھی خواہم خبر ز عالم بالا بہن دھی</p>	<p>دارم ہوس کہ جان شکیبہ بہن دھی جان و دلم گرفتہ و میگویم برو خوش نیست دل ربودہ تنافل نمودنت لے باز از عشوہ ز حسنت چہ کم شود در کام آرز و بطرز و برابر است فیضی طفیل عشق خیالت بلند شد</p>
<p>چہ کسی در کجائی و کجائے آئی غالباً از پے دل بردین مائے آئی کج کلہ بستہ گرتنگ قبائے آئی جانمن سوخت و گر گرم چرائے آئی میرود ہوش من دل خندہ تائے آئی تا تو در دیدہ مردم چہ بلائے آئی</p>	<p>سرخوشاں غمزہ زناں عشوہ نمائے آئی گرم می آئی و دل میپزد از آدنت در سرت تا چہ خیالت ندانم کہ چنین صبر من رفت و گر تند چرا میرانی وہ چہ چادگری ایشوخ کہ اندک اندک کس نہ بینم کہ ترا بیند و از خود نرود</p>
	<p>میدہد جاں تہا شای جمالت فیضی گر چہ در دیدہ اورج فزائے آئی</p>

چہ باجان خرابی کردہ باشی بستی گر کہا بے کردہ باشی براں بستر کہ خولے کردہ باشی تو خود ہم اضطرابے کردہ باشی کہ از خود ہم حجابے کردہ باشی خبرہ گر حسابے کردہ باشی مگر در بادہ آ بے کردہ باشی	چو درستی عتابے کردہ باشی نہ خندی بردل پر آتش من نخواہم گل در آغوش تو از رشک دم قتل اضطراب از من عجیب نیست میں بسیار در آئینہ آں بہ منہم کے شود آں ماہ طالع مراے فروش آں بنجودنی نیست
مراد گرچہ فیضی دیر یاب است تو در جستن شتابے کردہ باشی	
میغ شکر خوارہ را آرد بالتشخوارگی + ترک من سرودہ سپاہ غمزہ را یکبارگی ساکنان کعبہ را باشد سیر آوارگی کوہ تواند کہ گردد مانع نظارگی رہروان عشق را بنود چو بہت بارگی گر کند ریگ بیابان حرم ستیاریگی	عشق رناتکب دلاں آتش زندی ببارگی عشق سرکش صغیرالبان فوٹام بروں من بتہ را قبلہ خود کردہ کم کہ شوق آں میکنند فریاد کوہ امانظر چوں شد بلند در محبت پایے گرو آلود محبوں عینیت کاروان کعبہ را بشہانگہ در راہ گم
در دروز افزون او بے ہر فیضی بیتیوار خود اجل را رحمے آید بریں بچاریگی	
بقدر ہنگامہ محشر شکستی کہ در بازی ملک را پر شکستی	بجہد آفاق سراسر شکستی تو لے طفل بہشتی رو چہ شونخی

<p>بہ بدستی حرم را در شکستی بُرخ بتخانہ آذر شکستی بجلاں قلب صد شکستی تو بے پروا چرا خنجر شکستی دل صد مومین و کافر شکستی کہ دہما را بیکدیگر شکستی</p>	<p>بشوخی حلقہ کعبہ کشیدی بلب میخانہ عیسے فگندے بیدار راہ بر دہما گرفتی ز بہر زخمہ دل غمزدہ بس بود کد امیں کیش داری ایکہ ہر دم ز بے مہری دگر آں طرہ مشکن</p>
<p>نہ کلک تو فیضی آں شکر بخیت اگر آں نے قدر نیشکر شکستی</p>	
<p>ساغر مے وہ بدور اکبر فازی ہچو سپہر آورد بسفیلہ نوازی باد تہوڑ دہد بمعرکہ تازی شہرہ بودگر میش بشعلہ گدازی ترک ہوس را ہوا ی دست ارازی تو بہ دہچرخ را ز شجہہ بازی خرقہ دل ازو کنند نمازی راہ حقیقت بعاشقاں مجازی از دل عارف خیال نقش طرازی</p>	<p>ساقی دُوراں گذر زعربدہ سازی نے مے دانش رہا کہ محتشماں را نے مے بدخو کہ در دماغ دعوت نے مے آتش منش کہ در صفت مستان نے مے میباک دل کہ بر خرد آرد زان مے یک رنگ کہ تصرف باطن زان مے صافی کہ عاکفاں صوامع زان مے روشن نظر کہ باز نماید زان مے دریا گہر کہ پاک بشوید</p>
<p>فیضی اگر در کشی از آں مے ہمیش دُور نباشد کہ بردو کون بنازی</p>	

<p>بجای خرگه آتش بس است شیشہ بہ نیم جرمہ کند زندہ نام حاتم طے کہ مادر از نفس ترندیدہ ایم ز نے چراست کیں ہمہ برباد میگشتی رگ و پے اگر نہالہ در آید مکن ملامت وے بر آہ نعرہ ہو ہو چہ سودا زیں ہی ہے کہ پُر ز خاک فتاوت کا سہ مہر کے کتابہ و من الماء کل شئی حی از انفعال کند آفتاب را در خوے</p>	<p>غلیظت حریفان ہوا می موسم وے خوشا کسے کہ دریں خشک سال بگ نشا شبے ز چنگ شنیدم بار غنوں میگفت بگوش نے چور سید این ترانہ گفت بچنگ کسے کہ سینہ او شد چو من تنگ تنگ پیالہ گیر و مکن بر بہار رفته در بچ کنوں تہی مکن از بادہ جام چشہی نوشتہ اند بطاق رواق میخانہ کہ ام آب کہ گر پر توش فتد بہ سپہر</p>
--	--

بہوش باش دریں راہ پر خطر فیضی
 کہ رفتہ اند رفیقان و میروی از پے

<p>پیران سادہ لوح و جوانان سادہ رو چوں خون گرم رگ بر گم رفت و مہو ہوے چوں شیشہ سخت رویم و چوں بادہ گر خوے زنہار کم مکن کہ نیابی بحسبت وجوے کیس آب باز رفتہ نیاید دگر بجوے در حال نامہر بس کہ حرفیت کس ہوے</p>	<p>شستند پاک از دل مانقش بگت بو از بادہ زندہ ام کہ در آغاز فطر تم تند سی مکن کہ باہمہ نرمی و ناز کی شب تاب گوہری کہ دلش نام کردہ اند در عشق آبرو کہ شود گم دگر نخواہ در عشق مانگوی کہ رازیت کس مداں</p>
--	--

فیضی چہ سودا زیں ہمہ خوناب و ولت
 داغ فراق خونگردد بشت و شوے

<p>اشب چه بخون من شتابی از دست مده دلم که آخر بیداد تو گر چنین نبودے سر رشته بدست خود نگه دار در دور لب تو پار سایاں مشکل که رسد بیدہ ام خواب</p>	<p>شبگیر کن کہ آفتابی بسیار بجوی و نیابی عالم نشدے ہیں خرابی چوں رشتہ بجان من نیابی دارند ہمہ تنک شرابی در دیدہ من مگر بخوابی *</p>
<p>فیضی ز تو یار میبرد دل بے درد چرا در اضطرابی</p>	
<p>خون ریختن بچشم ستم گارہ تابکے از آتشین نگاہ جہاں سوز و مبدم لے کرده در فریب یکبارگی غلط یکره بیاب گلاب فشاں آفتاب من بیار عشق بنشود از تو اے حکیم ہاں اے قضا و قدر می نقش تازہ کش از عہدہ تو کار بختی کشیدہ باز</p>	<p>آہوے فیضیت تو خوشخوارہ تابکے بر دیدہ بچشم رہ نظارہ تابکے صد عہد شکستن یکبارہ تابکے آتش زدن از آں گل رضارہ تابکے کوشش بچارہ من بیچارہ تابکے این آسان و گردش سیارہ تابکے آخر زباں ز موم دل ز خارہ تابکے</p>
<p>فیضی برو بہ بیدنی خود قرار دہ بیہودہ جستن دل آوارہ تابکے</p>	
<p>بصندل تا بدن آلودہ کردی تو خود داری پری چوں خرمن گل</p>	<p>بگل خورشید را اندودہ نکردی چرا گل در نفس بیہودہ کردی</p>

عجیر انگیختی از جیب و داماں	نمک ساز بهر چشم سوده کردی
بچشم کم میس دوو و لم را	که مژگانها سیه زان دوده کردی
من بے صبر راکشتی عفا اسد	که خود را و مرا آسوده کردی
دلت فرمود قتل بے گناهاں	گناہت نیست چون فرموده کردی

ز خواباں خواستی فیضی وفارا
چرا اندیشہ نابوده کردی

دوشینہ بکوشم شرب تار کہ بود	یار تو کہ بود است تو ہم یار کہ بودے
مارا ہمہ شب خواب نیامد بخیا لالت	تاروشنہ دیدہ پیدار کہ بودے
ماسوختہ بودیم متاع دل خود را	تو گرمی ہنگامہ بازار کہ بودے
آہوے کہ گشتی و لبوے کہ گذشتی -	در دام کہ رفتی و گرفتار کہ بودے

شب تاب سحر فیضی دخنہ فغاں کرد
تا مرہم داغ دل افکار کہ بودے

زاہد با اداے تصوف چہ می کنی	ما بے تکلیفم تکلف چہ می کنی
چوں از خواص عشق ترانیت بہرے	در قالب عوام تصرف چہ می کنی
ساقی بہار آمد و دور پیالہ شد	زاں وعدہ کہ بود تخلف چہ می کنی
ایام خوشدلی گذرانست بچہ یاد	فرصت غنیمت است توقف چہ می کنی

فیضی گذشت یار تو از خویش بخیر
الکنوں ز عمر رفتہ تا سَف چہ می کنی

گرچہ از اہل وفا سیند بسے	چوں سگ یار نزدیک کیسے
--------------------------	-----------------------

جز سب کوی تو فریاد رس نشنیدیم صدای جرے شاهباز لیست اسیر بجسے	ہر بیدار رقیبیاں تبود مگر ہانیم کہ از منزل وصل دل کہ وابستہ خال تو بود
فیضی از شوقِ تو جاں مے سوزد مے پزد ہر دل خود ہوسے	
خطِ خوب تو غایتِ خوبی زبید از خال آیتِ خوبی از زبانِت روایتِ خوبی	لمے رخت در نہایتِ خوبی جابجا مصحفِ جمال ترا نفیس میکند مسیحِ لبِت
فیضی از عشقِ فتنہا خیزد ہر زماں در ولایتِ خوبی +	
ماہیتِ حسن او کماہی اسرارِ سفیدی و سیاہی بر پاکئی من دہد گواہی دیدند صنایعِ الہی ما پیش تو ایم ہرچہ خواہی داریم فقیرِ صبحگاہی + زاہد تو و پیرِ خانقاہی	پیاست زماں تا بجاہی دریافتہ ام از آں رخ و زلف من عاشقِ پاک و طفلِ شکم از خال و خطِ تو تیزبیناں گفتی ز تو صبر و عقل خواہم سلطان سریر ملکِ عشقِ ہم فیضی من و صحبتِ جواناں
فیضی و سواد ہند باشد چوں آبِ حیات در سیاہی	

<p>بستہ سلسلہ عشق نشہ ہر پائے منم آں زندہ جا نگرہ کہ ہمارا ہم نیت نہاں نہ کہ رسد در حرم کعبہ وصل ایچنین کاں بہت تیر بارہ دھیم زدہ است چہ غم از سود و زیاں چہ بیا زار خیال آخر لے تشنہ لب وادی ہجران محروقل</p>	<p>کم تو اں یافت دریں سلسلہ پابرجا اندریں بادہ جزا و جہاں پیما رہ رو عشق اگر طے نکلند صحرائے نہاں یافت دریں دیر چو من سوا دل سودا زدہ ام رست بخود سودا کہ سبب آنکہ سبب سوج زناں در پائے</p>
--	---

فیضی احنت از پی نکتہ شیریں کہ بہند
نہاں یافت چہیں طوطی شکر خائے

<p>از چہن میرسد بخوشمالی خط و خالش بر آں مرغ نہ پیا غم خود تا فرو نمی رہنم بہرہ از پیر عشق نہ کہ بود منطق الطیر منطق عجبیت لے خوش آں طایرے کہ نو کردہ</p>	<p>سہرو من پھر طلہ العالی کردہ تفصیل حسن اجمالی ایں دلی چہ نیشود خالی بہجو می شہرہ در کہن سالی کہ ندارد تقدیم و تاالی بہجو عنقا بفاغ ابالی</p>
---	--

طوطی خوش نوا تونی فیضی

چند چو لب عنید لب بے تالی

<p>شد صحبت و گشت یار ساتی شب شب عشرت و وارند لے ماکہ شمع مجلس ما</p>	<p>صحبت باقی و یار باقی یاراں ہمہ ہمیش اتفاق زین گوئے چرا در اجترائی</p>
--	--

دی زہرہ چہ شد گزین ترغم	بے ساز نشسته دور رواقی
فیضی چو وصال شد میسر تا کے گلہ مند از فراقی	
خوش آں بزمے کہ مہانش تو باشی طییب نبض و ازادست نبود بگردم کرد آں خوانے کہ یکرہ	نمک بخشی میرخوانش تو باشی برآں دروی کہ درانش تو باشی نمک ریز نمکانش تو باشی
بروز آئینہ صبحش تو کردی بشب شمع شبانش تو باشی	
دلانہاز کہ دلدار نازیں داری فریب سادہ نگاہم مدہ کہ میداغم سپند چشم تو کردم کہ ز غمزه خویش ہجوم کج نظرانت گرد حسن بناز تراشہ ز جگر یا سفینہ غزلست گلت شکفتہ چنین فیضی از کہ ام صبا	اگر ستیزہ کند صبر آہنیں داری بذیر ہر غمزه بجا نہاے چیں داری ہزار فتنہ بیدار دور کیں داری پاس بیانی چینی کہ در حبیں داری شیندہ ام کہ ہشتہ در آستیں داری کہ از بہار گل فشان آفریں داری
فرستادہ ام گل بدست نکاہے نفس ریزہ بستمہ بر بال شوقے گرد داده دل در کف تیرہ شامے مژہ بند بر موکب شہر یارے بایں نیم آہے کہ تالاب بجنبید	ز بہر کہ گوشہ کج کلاہے جگر پارہ ماندہ بر نوک آہے گرہ کردہ دم بادیم صبح گاہے نظر باز بر جلوہ شاہ راہے تسلی دہ آرزو گاہ گاہے

ہزاراں غم آورده رُو با کہ گویم چو میزند شعله سرتا بپایم گنہ نخت دارد کہ دارم طفیلش تو خواب مرگاں چہ بیروں ترا دم منبادا کہے چون من از تیرہ بختاں ز خورشید رویاں بروز سیاہے	کہ بر نیم جاں کس نراند سپاہے اگر مو بگویم ندارد گناہے دل غم فزائے غم عمر گاہے چہ گھما کہ سزد روز مشقت گیاہے ز خورشید رویاں بروز سیاہے
---	---

چہ پرسی کہ در خاک و خوں کیست فیضی
بہفتادہ صیدے ز فقر اک شاہے

بازم آتش زودہ ہر مہ روز افزونے دیدہ نیست کہ نگداخت بنظارہ ہنوز چشمش اینگختہ از ہر بن مرگاںستی مُو بُو ہر بن مُویم ہلاکت بر فاست عشق بیمار شد اندیشہ بر آں میدارد دیدہ گر مہر سو دایے جنوں دریابد	خرم ہر مرا سوختہ گندم گوسنے خیزد از ہر نگش شعلہ زناں افسونے زلفش آویختہ از ہر سر مو محبوبونے کہ ترا دید زنا سور دروغم خونے کز نیاز خود و نیاز تو کم مجھونے مہت ہر ذرۂ از ریگ واں مجھونے
---	--

فیضی از خامہ غم دل ترا و دیروں
کہ بہر نقطہ و دلیت نہند مضبوطے

اگر بدیدہ کشم سہ سلیمانی فلے گردش چشمے شوم کہ مستمانی من آں برہمن بت قبلہ ام کہ مہالم صراجم بخش از حیب ہر عبرت خلق	پری رخاں دل من میسز پنهانی کند بہ پیش در کعبہ قبلہ گردانی بجائے صندل ترخون دل پیشانی کہ بچو کبشہ ستم بہ پاک دامانی
---	---

<p>نظاره رخ یوسف و شال عجب عجب است نظر خاک نیازم اگر گرد نبرد</p>	<p>که می برند ز کف آرزو به قربانی سواد کفر ز خال رنج سلیمانی</p>
<p>بزیر بدلق ریاضه شناسمت فیضی صنم پیش که با سومناتیان مانی</p>	
<p>قصه عشق که ماندایں بهنگ گفته بے کس بمنزله مقصود زلفت آبله پا آستان حرم عشق مقام ادب است اگر کین هست محلی تازه که من در حرم است بهر ترجم سوخت که جوارز بگو سستم آمد استه متا این که در یکا کلام نماند</p>	<p>باتو گویم بشرطی که نگوی به کس بوالفضولی دوسه یدم برده بوالهوس دست بختای دریں پرده بهر طمسه بلبلان راز پروبال گراں تر قفسه صورت زنجیر در کعبه بهانگ برسته که یاری طاق بلندت بود و دسترسته</p>
<p>چینی از آن کی شوده دلاں می خواهی بایدت اگر چه تمام هیچ قیامت لغت</p>	
<p>دلا گنازش پروانه آرزو کردی هر که نه نگریم کامیاب عاقبت است روا بود که ز دست تو پیرهن بدرم شگفتی از دم باو بهار شرمست باد</p>	<p>وے در آتش خود سوختی نکو کردی ترا که گفت که باور عشق خو کردی که چاکهای گریبان من رفو کردی که دل فوینه نقش رنگ بو کردی</p>
<p>چه گویم از نفس و بخشش تو فیضی مگر که شوده الماس در گلو کردی</p>	
<p>نسیم صبح که دیوانه وار میگذری</p>	<p>ندانت ز کدایں بهار میگذری</p>

<p>ز خود شدم مگر از کوه شکار میگذری که فتنه خیز تر از روزگار میگذری بعرضه که تو چابک سوار میگذری بجلوه تو که مردم شکار میگذری ز سرگذر چو ازین رهگذار میگذری</p>	<p>بنگهت تو که صد مستی بهار و روست بجلوه تو چه نیرنگهاست حیرانم که تا گسته عنان ماند از تماشایت کدام شیر و چه آهو که بسملتشود رو امید بزمیردی چه بے ادبیت</p>
<p>رسید فیضی من واپسین نفس شتابش که مست آمدی و هوشیار میگذری</p>	
<p>صد تپکده را خراب داری صد قافله مشکناپ داری هم ساغر و هم شراب داری زان گل که تو در گلاب داری گر باده کشتی ثواب داری آن پائے که در رکاب داری</p>	<p>ز آن بت که تو در نقاب داری بوسے بر ساں با که از زلف تو ساقی بزم شو که از لب فرودس بود در آب و آتش خوریز تو چوں پگاه مستی است بر بود عنان دل زدستم</p>
<p>آن نیست که بگذرد ز خونت فیضی تو چه اضطراب داری</p>	
<p>مرا و هر دو جهان در کنار داشته که لب و تیز زبانی فگار داشته هزار ناله بے اختیار داشته تحمل خله انتظار داشته</p>	<p>بنا مرادی خود گر قرار داشته سر حدیث ندارم کس و گر نه منم شکوه ناز تو زد بر دایان من ورنه بناک و غوغا طعیده دلم اگر نفی</p>

<p>و گزشت در سرازین می خمار داشته میان خلق دل سبز و کار داشته</p>	<p>بجمن دست نیاوده ام چو بوا لهوسان ایکار عشق چنین گر نبود می سرگرم</p>
<p>گذشت آنکه بامید و عده فیضی را فریب خورده صبر و قرار داشته</p>	
<p>بعد بای تو امیدوار داشته نشان تیر تو مردم شکار داشته چه کرده گزین صد هزار داشته اگر بدست نظر اختیار داشته اگر تحمل شبهاستار داشته اگر نه دیده آشفته کار داشته</p>	<p>اگر بدست دل بیقرار داشته اگر نه مردم چشم شدی ز گریه سفید بیکدل اینهمه سود است در سرم ایوان بجمن اینهمه چشم بوس ندوخته ز آفتاب رخاں روز من سینه نشد ایسر سلسله شویاں نیشده می دل من</p>
<p>درین مستی فیضی بجای می لای کاش چو مرگ شربت ناخوشگوار داشته</p>	
<p>بزیر کوه طاعت قرار داشته زهر گلے سحر خار خار داشته به پیش دیده شب انتظار داشته بشاہراہ وفا انتظار داشته میان اہل وفا اعتبار داشته بعد بای تواش شرمسار داشته نظر سقید نقش و نگار داشته</p>	<p>گذشت آنکه دل بردبار داشته گذشت آنکه تو گلگل شکفته بودی و من گذشت آنکه چو شمع ز شام و تابا بحر گذشت آنکه چو پیاں وصل میستی گذشت ز غمخواری سگان درت گذشت آنکه چو دل از شکوه سرگردی گذشت آنکه چو فیضی ز خط و خال تباں</p>

<p>مدعی از من خبری داشته از تو ستکاره بجا آیدم پیش تو دزد دل خود گفتم که بدعا خواسته مرگ خود آنگه ندارد ز جفا بیج کم بیخ کشیده بدل آزارم</p>	<p>گرچه تو بیدار گری داشته کاش دل من دگر داشته گر نفس من اثری داشته گر شب هجران سحری داشته کاش وفا هم قدری داشته گر تو پیر هم ترس داشته</p>
<p>فیضی آواره به میگردد آد گر نه دریا ره خبری داشته</p>	
<p>خاک چمن شد ز ابر مشک تناری قرصه کافر ریخت بشاخ شکوفه بر سبز بهر شاخ جاوه گردش گاهما از پله دوشیر گاه حمله گلشن دور نظر باز لیت و حسن پستی غنچه و نرگس رسیده اند فراهم</p>	<p>آتش گل تیز کرد باد بهاری سنبل مشکین سپوخت عود قماری کرده چو طفلان با سپ چوب سواری آب صفت خاک کرد آینه داری وقت گل افشانی ست باده کساری گوش که دل را بدست دیده ساری</p>
<p>جام می لاله گون و طره ساقی فیضی اگر عاقلی ز کف نگذاری</p>	
<p>تمام شد غزلیات ابوالفیض فیضی فیاضی و بقیه اقسام قطعیات رباعیات و غیریم بدین اوراق ملحق نموده آید</p>	

مقطعات

<p>بوستان خیال فیضی را از خم فیض تازه و تر ہیں ہرچہ یابی بلند و پست درو ہمہ - بالاتر و فروتر ہیں</p>	
<p>سنگھار تا فلک کشیدہ نگر سبز یا زمین برابر ہیں</p>	
<p>من آل غواہیں اشعارم کہ عمر ہے اگر پست و بلند افتاد شرم بدریائے سخن کردم مستی بقدر شکر خواہم ثنا</p>	
<p>بود دیوان من شمرے و در شمر پست و پست سے افتد بنا</p>	
<p>ایا مسافر قطار نظم و نثر ہیں ہزار گونہ سخن اندازان ما سرزد ہنوز تا بکجا ہا کشد دوائی ما چو امتداد پذیرد خط شعاعی ما کہ شد رقم زدہ کلک انصرعی ما زہر تذکرہ اہل دید نتیجہ است</p>	
<p>وگر نہ در عدد از نظم ہنگناں کم نیست قصیدہ و غزل قطعہ و رباعی ما</p>	
<p>فیضیم کہ دل دقیقہ شناس انجہ باید شناخت دانا را نقش ستر و غنچ شناختہ ام بقیں نے بطن شناختہ ام ملک از اہرمن شناختہ ام</p>	

<p>وز طبیع به طبع دانش سخن در ریاضی بچشم چرخ نورد ز آنچه گفتم اگر بپرسی رست نشر را موبهو تشکافه ام</p>	<p>داروی جان و تن شناخته ام نظم عقد پرن شناخته ام سخت این که من شناخته ام نظم را فن بفن شناخته ام</p>
<p>اعتدال معانی از من پرس که مزاج سخن شناخته ام</p>	
<p>ایا حریف درین بزمگاه فیضی را کشیده باده تحقیق در حدائق علم بکوه و دشت معانی که مرغ پر نرزد مگر سایل فقه مقلدان هوا مشاریات فرايض که کس مخواناوش در خلاف وجهل هم بنویشتن نه کنه سیاه نامه اهل سیاق هم نه نوشت مدار حرف بتاریخ هم نماند که آن</p>	<p>گماں مبر که زخیل تپی سبویانست ز شاخسار خرد و سسته و سسته بویانست بچا بکی تعقل و واسپه بویانست که علم حیلہ گران و بهانه بویانست از و پیرس که آن علم مرده شویانست که آن مقدمه جنگ شد خویانست که کار تیره درویشان و سخت فرویانست فنا نهایی طلال در و غلویانست</p>
<p>شنیدم در خراسان فیضیه بود</p>	<p>که گفتی بلبل این بوستانم</p>
<p>اگر او بود بلبل در خراسان کنون من طوطی هندوستانم</p>	
<p>فیضیم عاشق جمال سخن از همه روی در سخن دارم</p>	<p>کز دو عالم مرا و من سخت قبله اعتقاد من سخت</p>

<p>ایچ گاه از سخن گریزم نیست پیر من اوستاد من سختست</p>		<p>مشکلات بدیع مکتز مست باسالیب خاص منتظست</p>	
<p>گردیلے بدیں سخن طلبی در کتاب موارد الکفایت</p>		<p>اکبر عهد و عدل ز من است برزبانم جهاں جهاں سخن است روح فیاض خسرو حسن است از حدیثم هزار اسجنم است نقطه ام رونق گهر شگن است بچه فولاد بندگان من است</p>	
<p>در باسلاف من نظر فگنی + گوهرم چون عقیق ازین است</p>		<p>اگر از شاه من خبر پرسی وگر از علیم من سخن بپرسی و اگر از پیر من نظر جوئی وگر از شعر من اثر خواهی وگر از کلام من قلم رانی وگر از مولد من نشان جوئی</p>	
<p>صراف عالم وزرماست ده دہی معنی نگر که میکندش لفظ کوہی آنانکہ ہم رہین وفا بند و ہم رہی بر دیده بگذرند چو باد سحر گہی اسرار شاں بدل چو نگاران خر گہی</p>		<p>امروز در شناختن گوهر وفا افسانہ مکارم اخلاق میرو دانی کدام طایفہ اہل محبت اند بر سر قدم نہند سبکتر بزرگی گل گفتار شاں بلب چو جوانان پردہ در</p>	

<p> با صد نهار دیده نمایند آبهی ابله فریب ساخته خود را ز آبهی در کیسه خاک می و گزاف شهنشو بر روزگار قهقهه با طرز ناخوشی لب در ادای سبحة استغفر اللهی یا ذره حدوت نریب منتری در گلشنی که بید نماید مو آبی ز انسانکه مشیتش با ده بریزد ریهی باین گروه سلسله مهر هستی بهمانگی بر لایق قدری بلکه بهتری </p>	<p> جاس که دامن مژه نتوان بلند کرد نه آن گروه خیره که در پیشگاه عقل در سینه مهر نه و تمنای همدی از روزگار غافل و انگاه کرده مست دل بر در صمکه جرم بت پرست با قطره حدت نظر از د مهندست گو عند لیب ناله مکش از جنون عشق بیروں ترا و از دل شاں تلخی مزاج کوته کینم قصه که فرض محبت است زین هم گذر که سالک حدت نمکند </p>
<p> ز تنهار که بد بگوئی و سحر ظنوا بالمومنین خیرا </p>	<p> فیضی چو شمشید می نیکی بند رو گوش یقین کشا و بشنو </p>
<p> کفتم ای گنجینه بخش علم و گنجور عمل هم توئی قانون نه دیوان سلطان ازل خاطر مشک کشتانی عقد دین و دول سلطان روزگار از من بمقدار و محل هم تو خود دانی که برین نشانی عقد حل </p>	<p> دوش و رخلو تر لے فکر باد ستور عقل هم توئی طفر اکش عنوان نشور ابد از تو نه تنها بود بر من که گشت از بهت چیست سر آنکه چندی پیشیدتی میکنند گفت فیضی خاصوشی بگریز از زین زلف </p>
<p> بر زمین تنه اند کس بر آسمان هم رفته است بر عطار دزبهره و بر شتری بنگر زحل </p>	

تا بود عمر باش خاک نشین انچه نزدیکتر بود به زمین	گر حلاوت ز عمر میخوایی که ز نیشکر است شیرین تر
وله	
بر سفالین بنت سنگ افتد عقل شوخ تو ز نیرنگ افتد حال ز جبران تو دلتنگ افتد بربط عیش تو از چنگ افتد	یاد کن که فلک عربده جو چشم مست ز نظر باز آید دل بفرمان تو تن در نهد زلف معشوق ز دست تو رهد
ساز عمر تو ز قانون ماتد تاری بنص تو ز آهنگ افتد	
بایدت از کج منشاں انزوا	فیضی اگر راست روی کار تست
معتدل از راستی ست این همه فطرت سکان خط استوا	
بگرد شمع نبوت بلند پروازی	بآں نبی که چو پروانه جبرئیل نمود
که تا سفیده دم صبح خضر روشن باد چراغ انجمن شاه اکبر غازی	
بطر ز تازه طراز سخنوری دارد عبارتیت که معنی سراسری دارد	حریر یاف سخن مجتسم که در کاشاں یکه ز خنکته در آل گفت دیدم شعرا
بگفتش سخن او عبارتیت و لے عبارتے که بمعنی برابری دارد	

مراسم خنده بر آن مست نظم پخیال	که ساخت قصر سخن از کلونج چیں بیات
بوصف روشنی طبع خود قلم راند	بیہ لے کے دلش تیرہ ازدوات بود
بہ پیش خلق کند دعویٰ سخندان	
کے کہ قافیہ ساز و رباط را بجیات	
سلطانِ جہاں شاہِ مراد آنگہ نوشتند	بر ناصیہ اش ہو کہ اللہ جہاناً
در بسلک وجود آمد و اربابِ ہم را	شد و روز باں ثبتہ اللہ ثباتاً
تاریخ سرفرازیِ این نخلِ سعادت	
کردند رقمِ آبستہ اللہ بجاتاً	
جہذا حوضی کہ شاہنشاہ ساخت	آں خدیو کائنات یاریم و یس
و ندراں قصری نمود از سنگِ سرخ	بچو قصر لعل و در خلدِ بریں
خواند رضواں ایزدِ جگاتِ عدن	سختہا الا نہار فیہا خالِدین
بہر اتماش و تواریخِ شگرت	
چشمہ خلد است و حوضِ نازنین	
امامِ زمان شاہِ اکبر کہ ہست	از و بازوی ملک و بِلّت قوی
بنا کرد این مسجدِ فیضِ بخش	کہ با عرش شد کرسیش مستوی
تلاک نوشتند بر طاقِ عرش	
کہ تاریخ شد مسجدِ خسروی	
تو لوی عالمِ عارف افسوس	کہ سر آمد اجلش را وعدہ
عقلِ تاریخ نہ و سانش را	زور تم فزودہ ذی قعدہ

<p>فیضی بکارخانه ایام عمرها سرسبته عقد های ضمیر هنروران چشم نداشت قبله بهمت بجز هنر اندخیش شکسته بهار سے بچشم من</p>	<p>از تار و پود خیط بصر حله با فتم بچوں دقیقہاے متقا شکا فتم از ہر چہ عیب روی تو جہ بتا فتم ہر چند چوں صبا بہ لگا پونتا فتم</p>
<p>چوں یافت این مرقع بمشیل انتظام تار بخش از مرقع بے مثل یا فتم</p>	
<p>سَخِينَا وَالْهَدَا مَوْلَانَا الَّذِي اقْتَحَرَ الْكَلُونَ بِهِ عَلَيْهِ اَلَا شَمْلُ اسْنَى وَاَعْمَ لَا تَقْلُ مَا تَبْهَوْتِ الْاَجْسَادَ اِتَّطَوَّى ظَاهِرُهُ فِي الْبَاطِنِ</p>	<p>نَحْنَةُ اللّٰهِ رَعِيْمٌ وَّ عَمَلٌ جَبَدَا عَصْرُهُ الْمُسْتَكْمَلُ اِنَّهُمْ الْاَقْدَسُ اَعْلَى وَاَجَلُ بَلْ مِنَ الدَّارِ اِلَى الدَّارِ رَحَلُ اُخْفَى آخِرُهُ فِي الْاَوَّلِ</p>
<p>قُلْتُ فِي رَحْلَةٍ اَفْضَلُ الْبَهْدِ وَفَخْرُ الْكَمَلِ</p>	<p>تار بخشین</p>
<p>همین نه آدمی از دین دوا تا جوار بنو بهار عدالت و دزد سنگ گياه</p>	<p>با من و عیش گراید یزید و فر گردد گیاه نخل شود نخل بار و در گردد</p>
<p>فروغ عدل دهد آس اثر بر و نه زمین که خاک سنگ شود سنگ سیم و زر گردد</p>	
<p>هر چند بچشم اهلِ ظاهِر از روم حساب نیست فرقی</p>	<p>از تاج بود رواج خسرو در تاج خسرو و تاج خسرو</p>

شاعران زمانه را دیدم نه در ایشان حیا و نه تمکین

هر چه گویند و هر چه فرمایند
یا توارد کنند یا تمیز

<p>فیضیم شاعر توانگر دل کشته در آستینِ همت کم این سوادِ سخن که می نگری آفریننده شاهد است که هست برده هوشِ دلِ نظارگیاں بود در کوچه های تنگ خیال باشد اکنون ز جنبه های سخن هر چه گفتم بدمح اهلِ دول</p>	<p>همت از خاک بر کشیده من طبع پیر من دریده من هست توانا به چکیده من معنی خاص آفریده من جلوه طبع شوخ دیده من جنبش کلک سر بریده من غزل و شنوی گزیده من عشق بستر از جریده من</p>
--	---

ورنه میشد شگفت دیوانه

از غزل های سر قصیده من

<p>فیضی منم که با خرد آسماں نورد با گونه گونه مردم عالم نشسته ام هم در زباں متابع اخلاف بوده ام گر زو نیست در سخن من عجب دارد</p>	<p>که بچند سیر عالم انصاف کرده ام سیر بهشت و دوزخ و اعراف کرده ام هم در سخن تتبع اسلاف کرده ام کیس با ده را پرده دل صاف کرده ام</p>
---	---

<p>شهنشاه در یاد دل گنج بخش جہاں را کند غرق طوفانِ جود</p>	<p>که حکمش روانست بالای دل بهر موج خیزی ز دریای دل</p>
--	--

<p>امید گدایان در پے دل دل عالم و عالم آرای دل نه سہا مان عقل نہ پروا دل چو شد لطف او کار فرای دل نگاہش کلید تنای دل سیاہی زدای سوید دل</p>	<p>بر آورده از کیمیای کرم در این بہت قالب جزا و نیست کرم مراکز جہاں گردی عشق بود دل از فکر ہر کار پروا ختم زہے گنج بخش سعادت کہ بہت فروغ ضمیر جہاں تابا دست</p>
<p>نہ زریں کمر بر میا ختم بہ بہت کہ زنجیر زرد ماند بر پایے دل</p>	
<p>نیستم ہیچو تنکیا دہ حریفان بے طرف کہ ز گنجینہ خبیایں ہمہ بر بندم طرف کز سیاہی بنویسند و نمایا شد گرفت گر شکر فی بنایند نظریان شکر در تموز از نفس عیال بار دبر کہ ہمہ گوہر شکر است درین بخت زرف حیف از آن وقت کہ در ہیچو خسا گرد و زرف</p>	<p>فیض من کہ درین ٹھکدہ عقل فریب از خود و بہت خود این قدر امید نبود نظم من معنی ترشندہ بدانسان ارد دل نہ بخاتم و دائم کہ ز کویہ نظر است شعلہ طبع مرا تیز نیابی ہر چند خرف شکوہ مجوئید ز بحر سختم من و اندیشہ بد و ہر میسر مکناد</p>
<p>اگر سخن گرم ترا فتد مکنش عیب کہ بہت پہن پشیمانی معنی گرہ ابروئے حوت</p>	
<p>اگرچہ با افسر با قوت سرافراز شود</p>	<p>مرد طمع نہد دست چو گل بنفشہاں</p>
<p>عشق دریاست صدف لیک بیاری حریف</p>	

بہر یک قطرہ نیساں و ہنشاں باز شود	
در مقام اول بصدریخ سفر پہ برودہ اند در حریم دل بصدر خون جگر پہ برودہ اند تا نہ پنداری کہ با شمع نظریے برودہ اند	قطب بانی فرید الدین شکر گنج آنکہ خلق تخلع را و عشق آساں نیست کار با نیاز دیہا این طلب دل را بتا کہ افکندہ اند
طو طیاں دیدیم در پرواز گرد و قدش کوے اینہا ہم باں گنج شکر پہ برودہ اند	
دروست ہم نعم و نیوی و ہم دیتی ہزار نعمت حق تا کہ ام بر چینی ز بہر ذوق خدا دانی و خدا بینی کہ بودہ اند شہاں در بہاں مسکینی کہ کردہ زیر مرش نہ سپہر بالینی	شہاں بسیط زمین لفریب پایدہ است ہنوادہ اند بریں گرد خواں ز عالم عیب سفر گزیدہ ترین نعمتی است در عالم دریں سفر پہ طوف اولیای عظام رسیدہ بطواف مزار گنج شکر
ہلی چو اہل کرم خوان نعمت آرایند بروئے ماندہ آخر کشند شیرینی	
در بیخ گوہر و عطر ترا مصارف نیست کہ گوش ہوش حریفان بریں خاف نیست کہ ساوہ لوح محبت ابوالمعارف نیست	ایامیط مواظب کمال ملت و دیں بہ پیش من سخن از دوزخ و بہشت ملک خداے راز من احوال حشر و نشر میرس
غلام صوفی صافی شوم کہ سے گوید بہشت و دوزخ جز بسط و قبض عارف نیست	
کہ داری راستے با صد عقوبت	الآلے متہم در شہر داتی

سخن گفتن ز خود هر چند صعب است یہوت را شناسد از رطوبت	سخن گفتن ز خود هر چند صعب است مزاج شعر داند آنکہ در شعر
	سخن آیت در معنی کہ آنرا سلاست باید و دیگر عذوبت
در تواضع بود بعالیایا سر بلندی و سر کشی طلبد ہر دو در کار خویش معذوزند	ہر کرا علم و دانش اُفتد ہر کرا جہل و رکب اُفتد عالم و جاہل اینچنین اُفتد
	میوہ خام سر کشیدہ بود چون شود پختہ بر زیں اُفتد
کاتب کج رقم کہ تیرہ شود گردنش زن کہ در قلم و خط	دل ز کاغذ سیاه کردن او ہست خون قلم بگردن او
لے بسا دل چہ بخودیت مگر خلق را سیکشی ز قرب بہ بعد	خون خود میخوری بعالیم شرب خویش را می بری ز بعد بقرب
	سرکہ مفروش اینہم کہ توئی ماضم غیر منہضم چون ترُب
ز بے عقد در پاش سلطان سلیم کہ پر تو دہ سال اُمید را	
	ز پروردن آفتاب و ول قرائن شدہ ماہ و ناہید را
قدوہ نظم عزالی کہ سخن ہمہ از طبع خدا داد نوشت	

خامہ چور کف اندیشہ نہاد نامہ زندگی او ناگاہ	مکتبہ بے بر پے استاد نوشت آسمان بر ورق باد نوشت
عقل تاریخ و فائق بدو طور سنہ نصد و ہشتاد نوشت	
خدیو ملک اکبر شاہ غازی ہنگامے کہ والا کوکب سجت سپہ انجمن بہر فتح گجرات عجب ملکہ کہ باشد شہر بندش شبہ آں ملک را معدوم کردہ برور کزلک افسون و نیزنگ باقبال شہنشاہی در آں ملک بفرمان شہنشاہی سپردند یکے افگند بر سر چادر امن	کہ باد از دولت او چشم بد دور با نظار سحابت بود منظور بر آں کشور منظر گشت و منصور کشایش بخش طبع مست و ستور فریب یکے و نافر زانہ دستور ز لوح چیں سترده نقشش فغفور نوشتند از نوید فتح منشور کلید گنج شاہاں را بگنجور یکے شد از لباس زندگی غور
الہی باد معمور از عدالت کہ شد تاریخ ہم گجرات معمور	
شہنشاہ جہاں چوں سوئے اجیر	بطون کعبہ ثانی گذر کرد
پا میرفت ناگہ در دست مگر در راہ معنی باز سر کرد	
تبارک اللہ ازین صفحہ ہائے سحر نگار	کہ از تلون ایام ے یرد ناموس

مگر زو ست میحاست بس شگرت ایوان ز پیش طاق تخیل نظاره می کردم	که بر مجالی اوراق سدره شد معکوس روانه کرد نظر البشش جهت جاسوس
بهار زلزله می برد بر سر فردش تدرو قهقهه میرنجست بر پر طاؤس	
شبه باد و گفتم کای سیه ز پریشان دل بسوز سینه چنید پیچ و تابت چسبیدی بگشامن آتش ننده ام کنوں بصدت	که چو پروانه جانبا ز با آتش هم آغوشی چه غم داری سیه پوشیده بر آتش چه چویشی آتش دور میگردد از آن دم سیه پوشی
ایں بیاضی است پراز نکته صوفیهایی نکته سنجان نهانخانه دانائی را صوفی خرقه کبود است بایں نیلی جلد هم بهم بازی او عقل کند مشغولی کلبش پردگیانند که در عین ظهور دیدن خواندن آن نامه گوارا بادش وقت نظاره صاحب نظرانش کردم	در معانی که دارد بسفا موصوفی از سودش کند اسرار ازل کشوفی متحلی شده با عارفی و مہرونی هم بهم سازی او روح کند مشغوفی همه دارند بجلباب خفا محفوفی آنچه دارد بمعانی فنا مآلوفی خاتم دیده زدم بر سبیل سوتوفی
نام این نامه و تانچ تا مش پیدا است از بیاضیه صفائی و بیاض صوفی	
تخلص بشرکت بود اکثری را	شد این نکته معلوم بعد از تفحص
مرا گر بنام و تخلص بخوانی ابوالفیض نام است و فیضی تخلص	

نیستنا العربی خیر نبیہ	یاسفتی الاسلام دام بقاء ک
	اسمع دعاؤے الشوق عن کلماتی فاستفت قلبک و ہو خیر فقیہ
المعراج سواد کیلئے لا یتماح	سقطت نسخہ مقدسہ اوتدلت جمیلۃ الملکوت
	او بدت لہجۃ لا یمسا سحقت من تلاطم الاسواج
بارگود ز علم غیب اسرار واقف از سیر نیل و راز نہار حال خشکی و راز دریا بار و ز خط و خال وادہ زین عذار خط ز شکر گف ایروئی زنگار ہفت ساتی سینتین دوآر یکے از وسے بود بصد دینار رایگانت و ہند یک خروار	چیت آں ہمنفس کہ ہر ساعت آگہ از حال مہر و کار سپہر گر بیری بگویت حالے ہر دو گیسو ہمیشہ ہافتہ است خالش از مشک و طہش از کافور چار جام مثلث است درو برہ چوں شد بسایہ خورشید در فتاو آفتاب بر ماہی
یم	تمام وسے قلب وقت و عکس می است نقو عمر او از بہار تابہ بہار
رباعیات	
خورشید جالش این از بیم زوال	اللہ اکبر زہے خداے متعال

رفش زخبط عقل بڑوں عز و جل گنہش ز حد فکر بڑوں جل جلال	
سبحان اللہ ز فرط بے تمثالی یکقطرہ ز فیض او نیا ہم محروم	ذاتش بود از ساحت دانش عالی یکدڑہ ز نور او نیا ہم خالی
رباعی	
یارب قدمے براہ تو حیدم وہ دستگی بسر تحقیقم بخش	شوقے نہاں خانہ تجریدم وہ آزاد گئی ز قید تقلیدم وہ
رباعی	
یارب ز کرم اُمید بے بیم وہ ساری سچی عقل در کشاکش دارو	علمے کہ رضاے تست تعلیم وہ از شمع رضا فروغ تسلیم وہ
رباعی	
یارب من اگرست و گر ہشیارم ہنگام جزا چو با تو افتد کارم	گرفتہ غفلتم و گر بیدارم بر نیت من نہیں نہ بر کردارم
رباعی	
یارب ز عنایت نظر خاصم بخش جینے ز چہار سوے احاطم وہ	جانے بحریم شوق رقا صم بخش بوسے ز چہار باغ اخلاصم بخش
رباعی	
یاربہر کمال معرفت مہجورم چوں طاعت تو نتیجہ معرفتست	دراہ مجاز از حقیقت دورم گر جملہ گناہ کردہ ام محذورم

یارب بساوت اید را ہم + ۵۰	بیماری دولت سحر گاهم ده
روشن دلی از خویش تن آگاهم ده	یک ساله ز طلعت شهنشاهم ده
رباعی	
لے خروہ ہزار عالم از شوق تو مست	سر در رہ آئے دو چاں بر کف دست
بس نامہ سیاہ گشت و بس نامہ شکست	حرفے نہ نوشتند بد انگونہ کہ بہت
رباعی	
آں ذات کہ عقل از نشان دیدن	و اں نوز کہ دیدہ گماں دیدن
جز نور نہ وے چو نیکو نگرم	نورے کہ بدیں دیدہ توان دیدن
رباعی	
خواہم بتو عرض بیوالی کردن	نایلیدن و سخت آزمائی کردن
ہر چند کہ شاہ بے طلب ہے بخشد	شرطت دریں راہ گدائی کردن
رباعی	
لے حرف نگار لوح پیشانی من	وسہ پردہ کشاے راز پنهانی من
دام کہ زندانی خود ناوازم	دانی بچہ حد رسیدہ نادانی من
رباعی	
آن نیست کہ مارض و سمان شنایم	سہر قدر و راز قضا شنایم
ایں شہرہ ہزار عالم و آنچه دروست	شناختہ بہ اگر ترا شنایم
رباعی	
لے گفتہ قدم گاہ ادب را بیک	گر نشناسی مقام فالعزم علیک

زہنا قدم ز نطح کونین بخش	گرو اتقی از بساط فاغلق نعلیک
رباعی	
از جهان و دل و دماغ خونِ رگ و پے	وز شہد گلاب و شربت و شکر پے
ہر ذرہ کہ بجری ز خورشید ازل	فیضی است بقدر قابلیت دروے
رباعی	
لے ہمنفساں رو بموت کیند	رہ و حرم قبلہ حاجات کیند
از شوق تجلیات خورشید ازل	بر طور فلک شے مناجات کیند
رباعی	
یار بھقائی صبح عینے نفساں	یار بفرغِ شام موسیٰ قبساں
اپر کمرست چو فیضِ بخشہ ہنساں	یک قطرہ از آں فیضِ فیضی برساں
رباعی	
سلطانِ رسل سپاہِ شاہِ قرشی	ماہِ علمش شہر و بخورشید و ششی
ہر چہ نبود سایہٴ اورا لیکن	چوں سایہٴ باو بود بلال حبشی
آں منتخب رسالہٴ علمِ قدم	دیگر دیباچہٴ دلکشای فرستِ کرم
تا خواندہ سواد غیب را روشن کرد	ز آں پیش کہ بر لوحِ ہنایند قلم
آہنا کہ ہل نورِ قدم یافتہ اند	دیگر از سنگِ سیہ فیضِ حرم یافتہ اند
گر آہِ مشکو کہ رہ نورِ دانِ حرم	منزل بہ نشانہٴ قدم یافتہ اند
رباعی	
نہایت کہ سر بر عرشِ ہمایش باشد	اقبالِ پیاسے عرشِ سایش باشد

سنگی که بر و نشان پایش باشد	چوں کعبه سزد قبله اصحاب صفا
-----------------------------	-----------------------------

رباعی

گر و قدش سپهر اعظم دانند	شایسته که درش قبله عالم دانند
حقا که ز سنگخانه اش کم دانند	هر دل که اثر پذیر نبود از دس

رباعی

سنگ در او قبله گیه ازل طرب	سلطان رسل باه عجم شاه عرب
اگر سنگ شود موم عجب نیست عجب	از تابش قهر او که دشمن سوزت

رباعی

نقش قدم مقدس خیر انام	صد شکر که آمد بهزاراں اکر ام
تاریخ قدوم اوست خیر الاقدام	فرخنده شد از مقدم خیرش ایام

رباعی

دریای محیط نشسته نیم منت	لے عرش مجید در طواف حرمت
زین گونه که یافتم نشان قدمت	مشکل که زجت وجوے تو بنشینم

رباعی

بستند طراز وین ز فویل کر مش	آه آنکه نشسته بطل علمش
رفتند ره صدق قدم بر قدمش	بودند مقیم آستان حرش

رباعی

زنگین رقصاں جدول نطق و بیباں	شیریں قلمای نشو کون و مکان
لازال علیهم صلوات الرحمن	یا حارثی اللہ تعالیٰ عنہم *

آنروز که مهد هفت طارم بستند	وین هزاره هزار نقش عالم بستند
والا گهر و عنصر شاهنشاهی	در نور بافتاب تو ام بستند
رباعی	
نورے کہ زهر عالم آرا پیدا است	از جبهه شاهنشیه والا پیدا است
اکبر که بافتاب دار و نسبت	ایں نکته زبانیات اسما پیدا است
رباعی	
چوں شاه فلک قدر بهنگام سحر	از صدق کند بوئی خورشید نظر
رو مصحف توحید کشاورا خلاص	بذار بی بخوان و هذا اکبر
رباعی	
از خطبه شاه رفعت منبر شد	وز سکه عدل کار با چوں زرشد
نشت تخت سلطنت اکبر شاه	تاریخ جلوس نصرت اکبر شد
رباعی	
آں شاه خدا پرست خورشید شناس	کایام بروز تاریخ خود دوخت لباس
هرگاه نهاد تاریخ زرتیں بر سر	قد اشرف الشمس علی سمیت الرأس
رباعی	
لے دیدہ لباس خسرو والا ہیں	در خلعت یکتائی آں یکتا ہیں
در جلوه تجلعت سفیدش ہنگر	خورشید و سفیدہ سحر یکجا ہیں
رباعی	
مایم بلب سخن فروش افتادہ	ہر سو زبان ما فروش افتادہ

آسودہ کسے کہ پہنچو خنجر بیاں	باتیغز باقی است خموش افتادہ
رباعی	
ایں تیغ کہ صد حکمتِ قزاقانہ در دست	ایک قطرہ و صد گوہر یکے اندر دست
صفہاے مخالفت تن تنہا بدر د	پند لیت و لے عادت ترکانہ در دست
رباعی	
در باغ پرو زوزن آئیں بستند	والگاہ ترازوے نگاریں بستند
شاہیں پے آں زشتاخ گل آوردند	وز ہر طرفش پلہ نسریں بستند
رباعی	
امروز کہ دزن شاہ اکبر کردند	درمیزانش برابر زر کردند
از زر چو مراد خلق حاصل میشد	زآں روز زر را بشہ برابر کردند
رباعی	
ایں تصور افروز بین جلوه کنان	ہر روز نہ اش بر آسمان خندہ زان
بنمود کجی تازہ بہر دیوارش	چوں صندل تر بر بدن سیمناں
رباعی	
ایں قصر کہ یافت بر لب بحر مدار	ابریت سفید بر لب دریا بار
لے نے غلظم اگر زمین میسری	دریت کہ انداختہ دریا بکنار
رباعی	
ایں قصر فریبند تعمیر رسید	یا مملکتِ حق بہ تسخیر رسید
با عیش و طرب بنامش دینِ قصر شکوف	سالے کہ نوید فتح کشمیر رسید

کم نیست ز آب و تاب از چشمه خور	ایں حوض که از لال رحمت شده پر
بر سبز ز مروش و بر سنگ چودر	پر نادره جوهریت آتش که نمود
رباعی	
گر دید خضای بحر و بر بر لشکر	چوں شاه بشرق کرد آهنگ سفر
نیغی ره بحر رفت و نیغی ره جر	در بحر چو نداشت لشکر گنجایش
رباعی	
رنانه وداع دل دو نیم هست	عید است و حریف تاز نیم هست
یکجرحه بید و بید نیم هست	زال می که بشویدم سینا نه زهد
رباعی	
در یوزه نور از دل شب می باید	هر صبح دل فیض طلب می باید
در حضرت خورشید ادب می باید	لے ذره چرا بے سرو یا میگردی
رباعی	
چشم چو سفیده اشکباری دارد	صبح است و دلم چو مرغ زاری دارد
کایام سر سفیده کاری دارد	لے دل ز سیه گیمی شب محروش
رباعی	
وزیر تو هر روز ده مردم را	صحت و برافروخته بین طارم را
در رشته خورشید بکشن اینم را	خواهی بود رشته تسبیح بست
رباعی	
دایان فلک ز گرد اینم شده صاف	صحت و خوراز دور افتی پرده شگاف

برخیزد بین بروی فرخنده دهر / کاینکه خورشید بر آمد ز غلاف

رباعی

صبحت وز دیده خواب برخاسته است / وز روی جهان نقاب برخاسته است
آن خط شعاع نیت کز دیدن شاه / مؤبرین آفتاب برخاسته است

رباعی

سلطان قضا که هفت منشور نوشت / طغرائی سحر بر شیب و بجزر نوشت
روز سه که قلم نهاد بر لوح ازل / برجه خورشید هوا التور نوشت

رباعی

در باب که صبح عیش رخ نمود است / خورشید در نور بدل بکشد است
بنگر بسفیده دم که پیشانی چرخ / در سجده خورشید عیار آلود است

رباعی

آه که بگور طمع دم نکشم / شاهین ترازو نظر دم نکشم
بکلم که درست کار من چو نرازد / ز رخ ز گیاه کیمیا کم نکشم

رباعی

افسوسگر می من تو ماروت نکرد / مفتون تو جز بادیهوس قوت نکرد
در عشق تو ناله میکنم بادل من / آن شیوه که الماس بیا قوت نکرد

رباعی

فترت کتابا متعالی الترفیف / لایقیل وجهه تقاط التوضیف
حررت بغیر نقطه حتی کان / لایدخل فی حروفه للتصحیف

محراب سجود خویشتن باید بود	معراج صعود خویشتن باید بود
قراش وجود خویشتن باید بود	بوآب حریم خویشتن باید کشت

رباعی

گر خاک نشینی می گردوں کمنت	لے فقر کجائی کہ فریدوں کمنت
بر خاک فروریز کہ قاروں کمنت	ہر نقد کہ اندر گرہ ہمت بست

رباعی

پر کار کشائی جدول نقص و کمال	مایم دریں دائرہ وہم و خیال
وند نظر مختصران سنگ و سفال	دل را گرہ عشق و صطرلاب شہود

رباعی

زین کو تہی و دراز دستی بگسل	فیضی ز خودی و خود پرستی بگسل
دستے زن و مہو ہوئی ہستی بگسل	زاں پیش کہ بند بندت گسل

رباعی

موجے زوگو ہر سہمہ بر آوج گزید	زین باد کہ بر لچہ اسرار وزید
زا نہو ہی رمز نقطہ در حرف غزید	ہاں ظن بنری کہ خط من بے نقط است

رباعی

از نقطہ زباں قلش کوتہ ہیں	ایں لوح مقدس بدل آگہ ہیں
عنوان محمد رسول اللہ ہیں	و بیاجہ لا الہ الا اللہ خواں

رباعی

دیہدی فواد الصب فے قرط عینہ	سلام بروح من نشر طیبہ
-----------------------------	-----------------------

رباعی

آوخ که فلک ز بهر تیر پاک نهفت	داند رگل و ریچال خس و خاشاک نهفت
لے مرغ بهر دانه میر کیس صیاد	از بهر فریب دام در خاک نهفت

رباعی

آنکس که بناله بودیج دلنزدکست	شبگیر کتاں رخت بمنزل بر بست
فیضی چه نشسته دریں مرحله گاه	جهازه براں که کعبه محل بر بست

رباعی

لے آنکه توئی مایل انشا همه گاه	خواهی که شوی بعلم انشا آگاه
از خامه اختراع مکتوبے چند	انشا کنم از بهر تو انشاء الله

رباعی

لے شور و دم از لب چوں شکر تو	سهر گشگیم ز کاکل ابر تو
خواهم که همیشه از سر نماز و نیاز	تو در بر من آئی و من بر در تو

رباعی

یا عالم اسرار بطون و غیوب	یا دافع اسباب بهوم و کروب
استبعد من کل خطاء و اعوذ	استغفر من کل ذنب و اتوب

رباعی

لے همنقاس طال دارید شما	یا شوقی در خیال دارید شما
دیر است که از شما ندارم خبری	چو نید شما چه خال دارید شما

رباعی

آنانکه سخن بجا دوشی میگویند	هر یک سخن از ترک دوشی میگویند
از گل تو خبر پیری و مرغان چین	فریاد کنان توئی توئی میگویند
رباعی	
از بین نرمان شاه ارباب سلوک	صد شکر که شد راه شریعت مساوک
مردم همه روسے بشروع آوردند	نرآن روسے که التاس علی دین لوک
رباعی	
چندانکه بقل گیر و دارست مرا	صد گونه گره بکار و بار است مرا
لے عقل برو که از تو کارم نمیشود	دے بخت بیا که با تو کارست مرا
رباعی	
صد شکر که تفسیر من از علم بعین	بنمود جمال و مخمخش شد به پیشین
دوشنبه عاشر ربیع الثانی	از سال سنه الف و الفین
رباعی	
خودا که حساب ما چرا خواهد بود	نیک و بد خلق بر ما خواهد بود
بر قدر عمل اگر جزا خواهد بود	در معده دوزخ امتلا خواهد بود
رباعی	
آل روز که کردند شمار من و تو	بروند ز دست اختیار من و تو
قایغ بنشین که کار ساز دو جهان	پیش از من و تو ساخته کار من و تو
رباعی	
در گریه حسرت از سرم آب گذشته	اکیں عمر حیرت ناهے ناب گذشته

یک چشم زدن نبود بیدار دلم	افسوس که روزگار در خواب گشت
آمد شب عید رو بخار کینم + دیگر	وز بادہ علاج دل بیمار کینم
تا کے سوزد گویا شربت قند	امروز آب تلخ افطار کینم
ایں خانقہ کے سودہ باچہ سرش	فرمودہ بنا پادشہ بحر و برش
تاریخ بنا است خانقاہ اکر	دروادہ خانقاہ تاریخ درش

رباعی

العیش کہ باد صبح گلبو آمد	دولت ز نشاط تہنیت گو آمد
خوش باش کہ سخت خستہ سر بالا کرد	می نوش کہ آب رفتہ در جو آمد

رباعی

ایں خانہ کہ از درش رسد بانگ درا	جا کرده درو طایفہ نکتہ سرا
از بکہ بہر ان نظر موز و منت	تاریخ بنائے اوست بیت شعرا

رباعی

فیضی سخن از افعل و نقل چہ کنی	ناقص نہ از صحیح و مستل چہ کنی
چون نکتہ ارباب یقین مختصر است	تدقیق مباحث مطول چہ کنی

رباعی

اے سوج تو بخیر ز اسرار نفوس	تا کے سخن از اسطو و بطلیوس
آخرا کہ اجل سعد او فاسد کرد	مصلح نبود جوارش جالینوس

رباعی

ایں نامہ کہ غیرت سخن پیزا نت	از رشتہ معنیش دل آویزا نت
------------------------------	---------------------------

بہتر زود و گاتہ سحر خیز ازلت	بہتر تازہ دوستیم اگر در نگری
رباعی	
آساں گفتم بطبع دشوار پسند انگشتن اینہمہ مضمون بلند	صد شکر کہ این شخہ دانش پیوند بے ہمت آساں زمیں مشکل بود
رباعی	
در حلقہ جرج نقش خاتم آمد احسن ز چار رکن عالم آمد	ایں نامہ کہ از غیب فراہم آمد در خواندن ہر رباعی دلکش من
رباعی	
ہر دم نظرے ز نیتر اعظم یافت ز انر دست کہ سرخ روے عالم یافت	ایں سکہ کہ دست بخت ازو خاتم یافت شد نقش پذیر نام اکبر شاہی
رباعی	
مدح الاکارم سرمد المجرہ و مکرہ ماجرہ مساہم اللہ در مجرہ	الحمد حمداً کامل اللہ عم عطاوہ حسم الکرام معولاً حاصل المرام کملاً
رباعی	
و مشوراً بیوشنا بر قومہ قد یجتلی من بارقات علومہ	ورد البرید مہنیا بقدمہ بشری لایل الہندان سوادہ
مفردات	
نامہ بہال بستم طایر اشتیاق را	نیت قیام کہ سرکنم بادیہ فراق را

نوشته اند بدیباچه شتائل ما
از آوج محبت چه خبر یو الهوسانرا
امروز کس نیست بدلدادگی ما
خفتش از دایره عقل بدر کرد ما
در عشق بتمان چون پرود جان تن ما
ببین دریا کشتک من رو گم گشته طوفانها
زهر سود و زیاں فارغ بخود دارند و امان
که که یاقیم بکف زلف یار را
منادی از سر یاری قدم برفق مایار
میرسد خواب اجل مشکل که بنیم یار را
بیباید ببرد جهان این کبود طارم را
دانه شد خانه عمر زدل و دیده خراب
لے دوشیت زدوی دل کرده خوب
بر تریخ خود مکن از زلف نقاب
در میکرده امروز نه جام و نه شراب
اشتب بخودم خیال جنگ است
بچو کس در گشتن عالم دل حرم نیافت
یاسیدی ارسل الیه کتابه
خطی که ترا بر آں غدار است

کز زخم تنی نهوات شود حائل ما
پرواز ملایک نبود سگ گسار را
لے خاک جهان بر سر افتادگی ما
حرکات خوش اوزیر و وزیر کرد ما
از رشته زنار بدوزی کفن ما
وارکب فیہ بسم الله مخرجها و مرها
شریت الراح بالاقداح اعلمها و صفها
بریم زویم سلسله روزگار را
بشرفیت قدوم خود مشرف ساختی را
دیده بیدار باید دولت بیدار را
مگر به نیل فرو برده اند عالم را
گرچه معموری منزل بود از آتش و آب
خیل فرگانت جوایس القلوب
که نخواهم سر بیکوے حجاب
اینها همه از محتسب خانه خراب است
من از دل و دل من تنگ است
در دریا و دریا ندید وزخم را هر جم نیفت
واسئل عن الله المحیب اجابة
چون خط معدل النهار است

زلف او دیدیم اشک از چشم غم
 آشفتنکی از زلف پریشان تو پیدا است
 ز عاشق جو جز ملامت علامت
 ز بدستی و گر آن غمزه خود کام لبر نیت
 شب است و باد و شبگیری فرق آید
 آمد بهار و بوی گل و لاله شد بلیت
 از دو چشم تو خواب می بارد
 بضرورت شدم از کوی تو دور
 صوتی بتکلف زنی دم به صوت
 زلف بر روی تو لایسیم اندام
 بپادشاه رسیده ام و لایم
 سلام انصاف و انصاف انصاف
 برقی چه در این دنیا زانچشم
 دل بتا زلف تو چشمه است و چشم
 پیش کعبه بهار و بهار بهار
 آن پیکر بهار و بهار بهار
 لے بدل و بدل و بدل و بدل
 زب ز چشم و چشم و چشم و چشم
 لے سفر که سفر که سفر که سفر

ای آید از آل چشمه که در دوی و دورفت
 خوں رنجن از خنجر مرگان تو پیدا است
 که در عشق آمد علامت علامت
 مگر بیان تبسم از گل و ششام لبر نیت
 تو لے بخودی از قمری شب خیز آید
 و ز بلبل دریده دهن ناله شد بلیت
 و ز دو چشم من آب می بارد
 الضرورات تیج المحذور
 از باد دے درکش و بگذار تکلف
 کافرے هست مطیع الاسلام
 تو آفتابی و ما ذره حقیر تو ای
 علی شیخ انوری ترین الانوار
 طایسان صفوت و جلیاب نور انداختیم
 راه باریک ست شتار یکبار بچون کنم
 غفل ذکر هما نغمه مستانه هما
 پانفر ملایک بود از آب و گل او
 دای و دای شادی غم تو
 چه کافر عجبی لا اله الا الله
 بیج دانی که کجانی و کجا میگندری

از شاه مراد شاہ اکبر
نقش نگین شاہ مراد ابن اکبر است
نقش اخلاص شاہ اکبر باد

متفرقات افراد

بسان دولت و نعمت ز اہل استحقاق
حکمت لیشع فی اعلیٰ مناصبہ
بہمات اِن البحر لا یستنفذ
و غیرت حرفاً عن مبالغہ قاصر
ہست زمین و آسمان شعر بلند و سپت
بردل ماستون خانہ عشق
کہ دست و پاے نگہ را بخون جالتند
قتنہ بر لبتر مرگاہاں نکند پاے دلزد
ہاں دست مبر تانہ ہی نیم بہاے
در محل کارواں بگنجند
کہ مگر در دل من تیر نگہ داشتہ اند
ہنگام رہا کردن اطفال رسیدہ

ز آستانہ او چند دور خواہم بود
العقل یحب عن اوتی المناقبہ
لای اروت لہ التدرج قبل لی
وکل قمیص خط من نسخ نسفہ
فیضی اگر نظر کنی عالم ملک عشق را
کے بجنبد چیں کہ بہاوند
زہے نوید شب عید نظم ما فیضی
اِس چہ آشوب نگاہست کہ یک چشم زدن
زندان غم مارا و دوجہاں رخ نہاوند
آوارہ شدم کہ یوسف من
انچنان حسرت مرگان تو در دل ام
ایام نہاں بودن زہاد گذشتہ

مصرعائے علیہ

کہ بخت زین ہمہ عشاق برگزید مرا
کہ راست تو اں کردن این بخت بگوئم را

چہ باغ نظر مشعل آن شبستان
ز صد ہزار سید بخت برگزید مرا

صد عقدہ زنالہ و نفس مے افتد از آبلہ پیرخوں صد لاله ستاں دادم از آبلہ زیر قدم لاله ستانی است طوفاں ز تنورِ خانه برخاست + بدل تخیل آں سرو جلوه ناک نشست ویدہ را سیراب خواہم کرد از آں طافِ حزن خورشید صفت زربسپر مے بخشد ہر آنچہ بادل من خواستی ہاں کہ دی من بنامِ تخیل بندیرا کہ این گلدستہ بست عشقتاں شرو پوا ہوساں و دوبرند اصل و گہر ز تنگی بر یکدگر فقادہ آرے سر دیوانہ بستارِ مہمجد حیرا شدہ دائرہ خورشیدیم	در کتب پاسے تو نہ آیدہ خار سے دارد وا از آبلہ ہر پیر خوں لاله زار ہیں در مذہب مالذتِ نظارہ گناہ است کہ عالم تازہ از خورشیدِ لمتابے بینم بدیدہ جلوہ آں تخیل جلوہ ناک نشست عقائے قات قدس گرفتار دادم ہاست تا میتواں نجواب بدل کن خیال را بنامت کہ عجب کہ گفت و گو کردی سفینہ عزل من تراشہ جگر است کہ پاسے بر فلکِ روئے ہر زمین داری موے سرا در خم دستارِ مہمجد تا شکیلے بستہ رہوارش کفند کز بہرید الدایں نگین مے زبید
---	---

قطبہ رباعیہ تاریخیہ بہر اتمام دیوان مصنف	
بحمد اللہ کہ سلاکِ این جواہر خرد و در و قہرِ عالم رقم کرد	شد از فلک گہرا فشانِ فیضی کہ شد تاریخ آں دیوانِ فیضی

خاتم الط
ہمارے چارچیم گیتی و مضافین کو اس گلدستہ معانی رنگین کا از گلزار طبع سند متقدمین فخر مشاخرین پیکارے زمانِ حیدر
آواں طوطی ہند شیخ ابو الفیض فیضی ہمیں برادر شیخ ابو الفضل مبارک نشو و نما یافتہ ہرستیار کی کار پر دوازانِ مطبع
افتخار ملی آجے رنگتازہ گرفتہ ہم افزائے اہل مذاق مقدم میرزا کچھنچان ہیں و لائق آنکہ اگر بعض خطا سے متنبہ چشم پوشی نمایند +

